

**GUZIKI
LIBERYJNE
KATALOG**

Elbląg 1988 r.

K A T A L O G

Z wystawy zorganizowanej przez Elbląski Klub Kolekcjonerów
przy Zakładowym Domu Kultury Zakładów Mechanicznych
"ZAMECH" oraz Wojewódzką Bibliotekę Publiczną
w Elblągu

G U Z I K I L I B E R Y J N E

Elbląg - 1983 r.

Katalog z wystawy zorganizowanej wiosną 1988r.
w Zakładowym Domu Kultury Zakładów Mechanicznych
"ZAMECH" w Elblągu.

przez

Elbląski Klub Kolekcjonerów i Wojewódzką Bibliotekę
Publiczną w Elblągu.

K A T A L O G

obejmuje wyłącznie guziki prezentowane na wystawie.

Wszelkie uwagi i informacje uzupełniające przedstawiony
temat, zostaną przyjęte z dużą wdzięcznością.

Rysunki i opisy	-	Zbigniew ZAJCHOWSKI
Opracowanie graficzne	-	Edward PARZYCH
Współpraca	-	Ryszard FORMELA

W Y S T A W A

-	Janusz WAKIEC
-	Jerzy MASZKOWSKI

Na wystawie zorganizowanej przez Elbląski Klub Kolekcjonerów prezentowane guziki liberyjne w ilości zachęcającej do ich uporządkowania i opisanie, tak by z działalności Klubu pozostał trwały ślad ku pożytkowi miłośników tematu. Zagadnienie to zostało z konieczności ujęte w sposób bardzo ogólny, a opisy z braku dostępnych materiałów niepełne i być może nie pozbawione błędów. Wiadomo, że liberia jest reprezentacyjnym uniformem noszonym obecnie przez służbę w renomowanych hotelach i instytucjach, niegdyś także rozpowszechnionym na dworach arystokratycznych i zamożnych domach. Fason liberii wynikał z upodobań i panującej mody, a kolor nawiązywał do barw heraldycznych czy też przyjętych przez określoną organizację lub instytucję. Liberia była ubiorem dotyczącym z reguły konkretnych osób, dworów, czy instytucji i częste zachodzi trudność w konkretnym rozgraniczeniu mundurów od liberii np. na dworach książęcych mogły być oddziały straży noszące mundury, a także służba jak lokaje, czy stangreci ubrani w liberie. W niektórych zamożnych dworach służba posiadała liberie noszone na codzien, odświetne, a także czarne żałobne używane w okresie żałoby, natomiast w innych domach charakter liberii posiadały np. ubiory hajduków szyte na wzór węgierski.

Elementem dekoracyjnym i funkcjonalnym liberii są guziki najczęściej duże, efektowne, dostosowane do koloru liberii, podporządkowane obowiązującej modzie, podkreślające pozycje społeczną osoby, której dotyczyły.

Wystawa obejmuje metalowe guziki liberyjne z dworów książęcych, po skromniejsze z koronami szlacheckimi, czy tylko monogramami. Najtrudniejsze do właściwego określenia, guziki liberyjne z dworów królewskich, z instytucji rządowych nie były na wystawie eksponowane, pominięte zostały również guziki gładkie.

Wśród guzików noszonych przy liberjach najliczniej rozpowszechnione były przedstawiające samą koronę. Rodzaj korony odpowiadał tytułowi szlacheckiemu osoby reprezentowanej, np. hrabia posiadał koronę dziewięciopątkową, baron siedmiopątkową itp.

korony rangowe
w/g J. Ostrowskiego

szlachecka

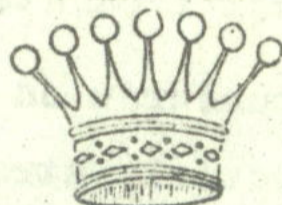
książęca cz. mitra

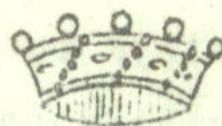
margrabiowska

hrabiowska

baronowska niem.

baronowska franc.

wzór czapki napoleońskiej
używanej zamiast korony i hełmu

Guziki z koronami pięciopątkowymi /szlacheckimi/ produkowano najliczniej nie tylko dlatego, że największa ilość osób pochodzenia szlacheckiego była uprawniona do tych koron, ale ten rodzaj guzików był również powszechnie używany przy rozmaitych liberjach np. dorożkarzy.

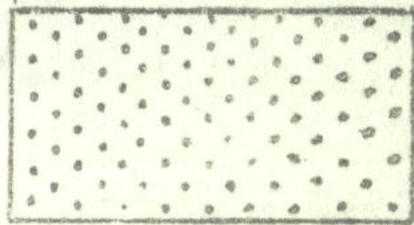

Zapotrzebowanie na guziki z koronami skłaniało producentów do masowej ich produkcji dzięki czemu były tańsze i każdy zainteresowany mógł już gotowe nabyć w sklepach branzowych. Inaczej przedstawiała się sprawa guzików z herbami, produkowanych wyłącznie na zamówienie w ograniczonej ilości przy użyciu specjalnie wykonanych matryc. Guziki te, odznaczające się solidnym wykonaniem i estetycznym wyglądem były drogie i świadczyły o zamożności reprezentowanych osób. Przedstawiając guziki z herbami należy wspomnieć w kilku słowach o samych herbach i ich elementach.

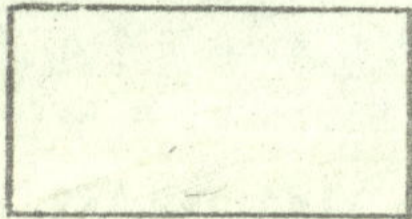
Herb składa się z tarczy herbowej z hełmem mającym koronę, nad którym umieszczano klejnot. Tło tarczy i hełmu wypełniały często labry wywodzące się z stosowanej niegdyś przez rycerzy osłony oddzielającej kark od hełmu, przedstawione zazwyczaj w formie bujnych liści akantu. Element zdobniczy stanowią czasem trzymacze - postacie ludzkie lub zwierzęce trzymające tarczę. Tarcze herbowe posiadają pola jednobarwne lub dzielone na kilka płaszczyzn. Większość herbów przedstawia na tarczach godła, charakterystyczne "przedmioty" heraldyczne. Nad tarczą umieszczano hełm z koroną lub tylko koronę z uwzględnieniem hierarchii rodziny posiadającej herb, mianowicie sposób rozbudowania hełmu, a także rodzaj korony świadczył o randze herbu o czym była już mowa.

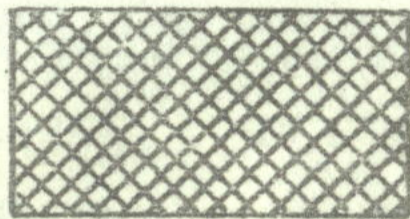
Większość herbów jest zwieńczonych klejnotami często nawiązującymi do treści zawartej na tarczy /występują też strusie lub pawie pióra/, których istnienie wynika z historii tych herbów. Wiele herbów, szczególnie zachodnich jest przedstawionych w sposób złożony ukazując na jednej tarczy kilka, a nawet kilkanaście herbów nierzadko powtarzających się, nawiązujących do koligacji rodzinnych, z tym że w polu centralnym umieszczano herb najważniejszy. Niektóre herby posiadają dewizę herbową wpisaną na pasy lub wstęgi towarzyszące tarczy.

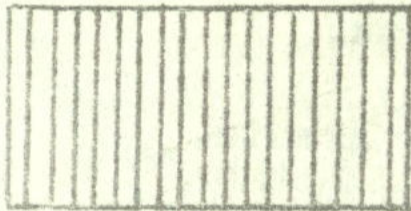
złoto

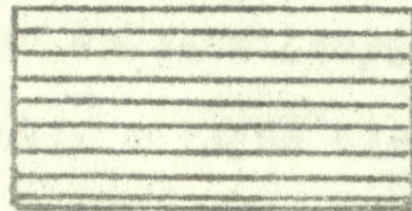
srebro

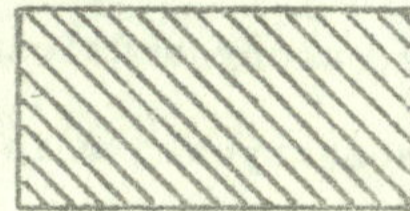
stal

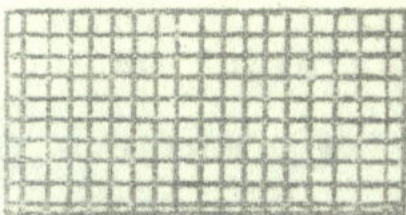
czerwony

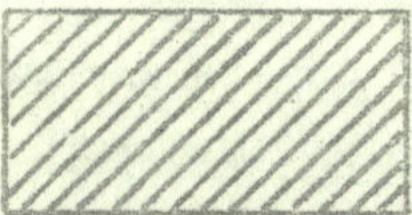
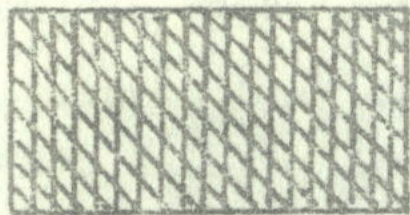
niebieski

zielony

czarny

fioletowy
purpurowy

brązowy

graficzne przedstawienie kolorów/barw heraldycznych/

Często umieszczano też dwa herby obok siebie - obojga małżonków.

Przykładem takiego rozwiązanania może być guzik z herbami Blumberk i Jelita, a także jeden z guzików z umieszczonymi oddzielnie dwoma monogramami.

Monogramy są elementem charakterystycznym dla oddzielnej grupy guzików liberyjnych wykonywanych na zamówienie, a także /w przypadku popularnych liter/ w większych ilościach "na skład" z możliwością kupna gotowych.

Pod względem zawartej treści wyróżnić można same monogramy i monogramy z koronami dotyczące osób pochodzenia szlacheckiego.

Oprócz liberii, guziki z monogramami posiadały także mundury obowiązujące w stowarzyszeniach, instytucjach, organizacjach społecznych spółkach akcyjnych, szkołach, i.t.p.

Prezentowane z tej grupy guziki pochodzą z liberii, a także z ubiorów o nieustalonym przeznaczeniu, oczekujące na wyjaśnienie.

Informacja dot. konstrukcji guzików.

Guzik dwuwarstwowy wykonany jest w ten sposób, że część /warstwa/ zewnętrzna obejmuje spód przez zawalcowanie brzegów. Najliczniejsze są guziki grube, w których pomiędzy warstwą zewnętrzną a spodem jest wolna przestrzeń wypełniona przeważnie jakimś tworzywem np. tekturką.

Dwuwarstwowymi określone zostały także guziki, w których wklęsły spód znajduje się w bardzo małej odległości od warstwy zewnętrznej.

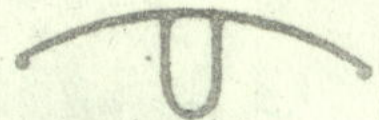
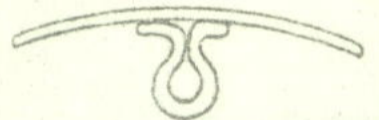
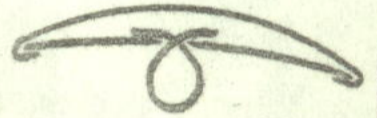
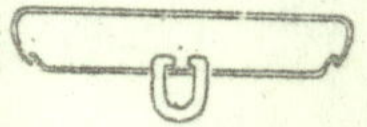
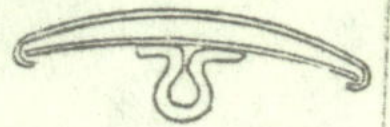
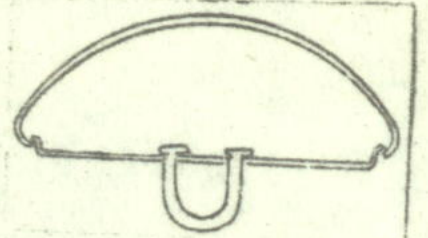
Guziki tłoczone z dwóch warstw są tak skonstruowane, że warstwa zewnętrzna ściśle przylega do spodu.

Zachodzi czasem trudność w odróżnieniu g. jednowarstwowych od tłoczonych z dwóch warstw, szczególnie wówczas, gdy wykonane są z tego samego metalu.

Guziki jednowarstwowe wykonane są z pojedynczej blachy, na ogół z równoczesnym zamocowaniem uszek. W produkcji wcześniejszej uszka najczęściej mocowane na lut twardy tak, że roztopiony lut w wielu przypadkach zakrywa napisy znajdujące się na odwrocie guzka.

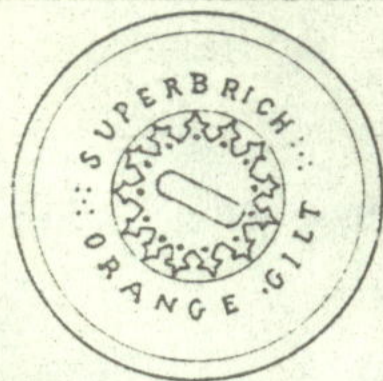
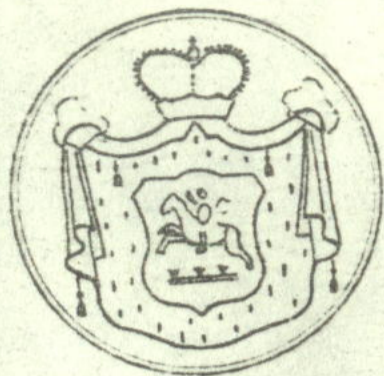
Guziki przeważnie posiadają od spodu nazwisko, nazwę producenta, lub napisy reklamowe mające świadczyć o dobrej jakości wyrobu np. "EXTRA FEIN", "SUPERIEUR", "TREBLE GILT", itp.

Jest niemal regułą, że napisy, obwódki, rysunki itp. występujące na spodach

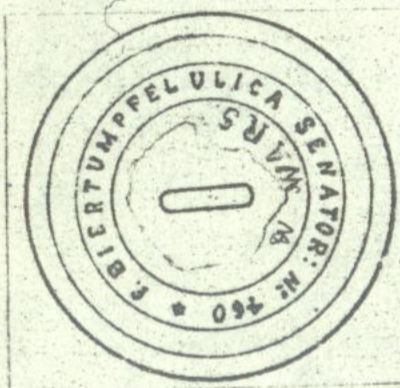
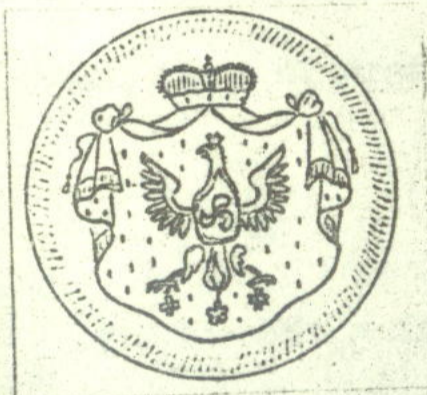

guzików jednowarstwowych są wypukłe, natomiast w dwuwarstwowych wklęsłe - w przeciwnym razie informacja zostanie zamieszczona w opisie.

1. Guzik z herbem książęcym POGOŃ LITEWSKA.

- wykonany z dwóch warstw przylegających do siebie $\varnothing 27$
- zewnątrz srebrny - w wyniku wytarcia wiele szczegółów jest nieczytelnych
- spód miedziany z napisami wklęsłymi.

2. Guzik z herbem TRĄBY książąt Radziwiłłów.

/trąby są umieszczone na piersiach orła/

- dwuwarstwowy, z nieco wgłębionym spodem $\varnothing 27,5$
  - zewnątrz brąz słocony
  - spód brązowy z wypukłym napisem warszawskiej firmy "F. Biertumpfel"^{1/} umieszczonym w wklęsłej obwódce.
- Łut mocujący uszko saszania część napisów w centralnej części spodu.

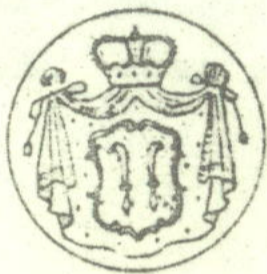

3. Guzik z herbem książęcym POGOŃ LITEWSKA

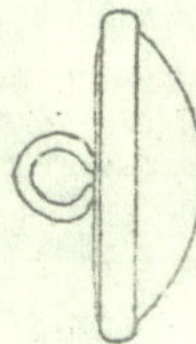
W herbarzu J. Ostrowskiego jest w ten sposób przedstawiony herb książąt Czartoryskich.

- . dwuwarstwowy, $\varnothing$ 31
- . zewnątrz alpaka^{2/}, spód mosiężny.

4. Guzik z herbem książęcym /herb ten występuje m.in. na monetach Salzburga/

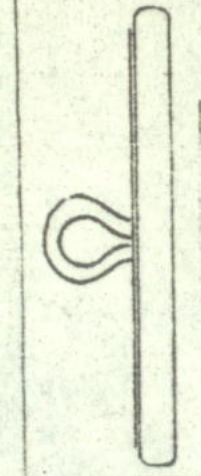
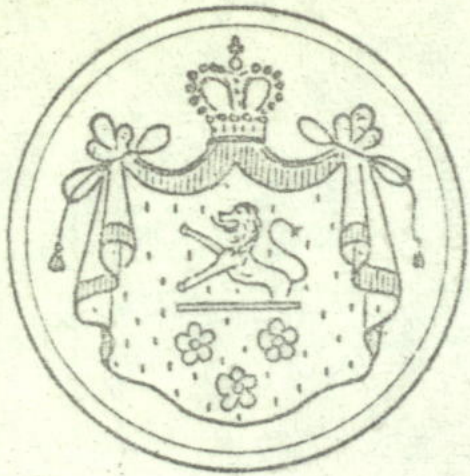
- . dwuwarstwowy, $\varnothing$ 18,5
- . zewnątrz mosiądz słocony, spód mosiężny srebrzony.

5. Guzik z herbem książęcym

- . dwuwarstwowy, $\varnothing$ 24
- . zewnątrz mosiężny, spód cynkowy.

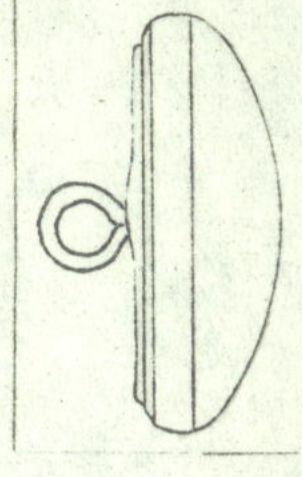
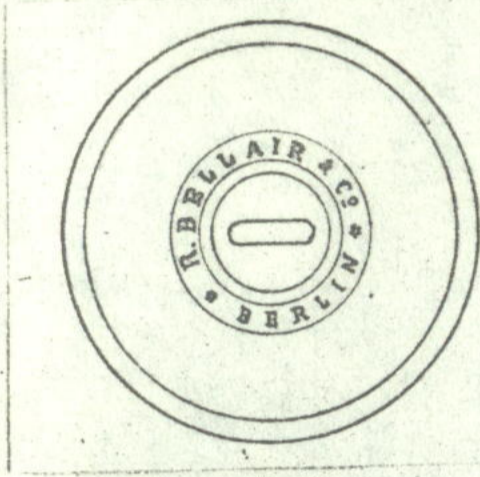

6. Guzik z herbem książęcym

. dwuwarstwowy, $\varnothing$ 32,3

. zewnątrz mosiężny | czerniony spód czerniony

Fakt iż guzik jest utrzymany w kolorze czarnym skłania do przypuszczeń, że pochodzi z liberii żałobnej.

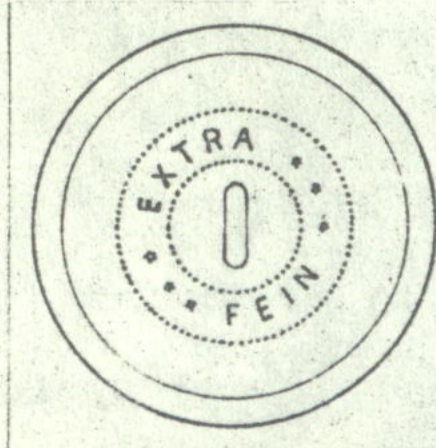

7. Guzik z herbem Księstwa REUSS

. dwuwarstwowy, $\varnothing$ 29,5

. zewnątrz mosiężny

. spód mosiężny srebrzony z wypukłym napisem umieszczonym w wklęsłej obwódce.

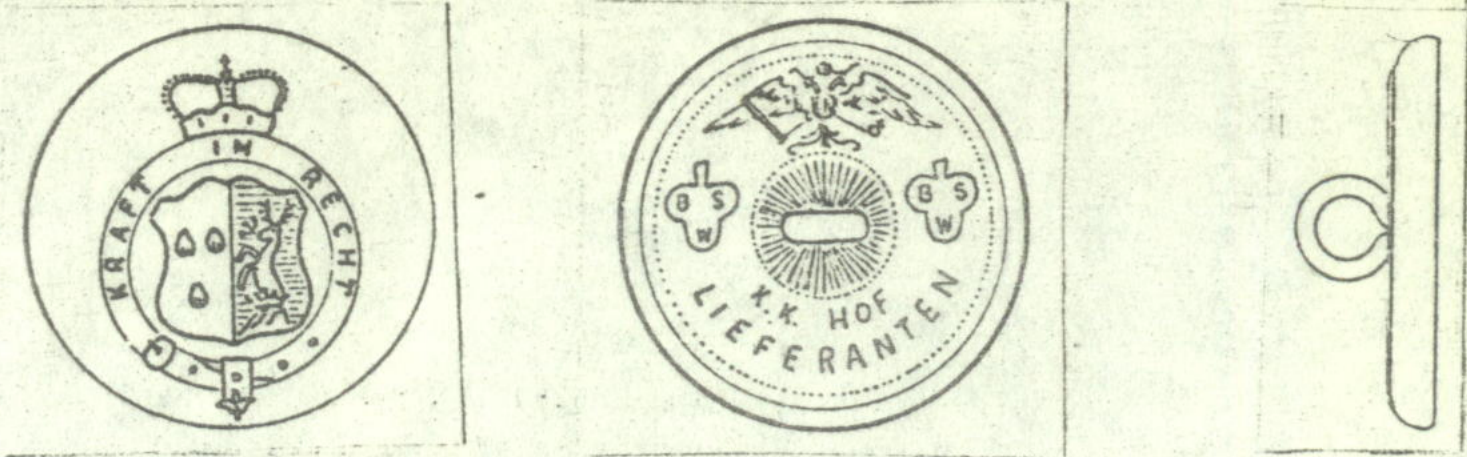

8. Guzik z herbem książęcym

. dwuwarstwowy, $\varnothing$ 28,8

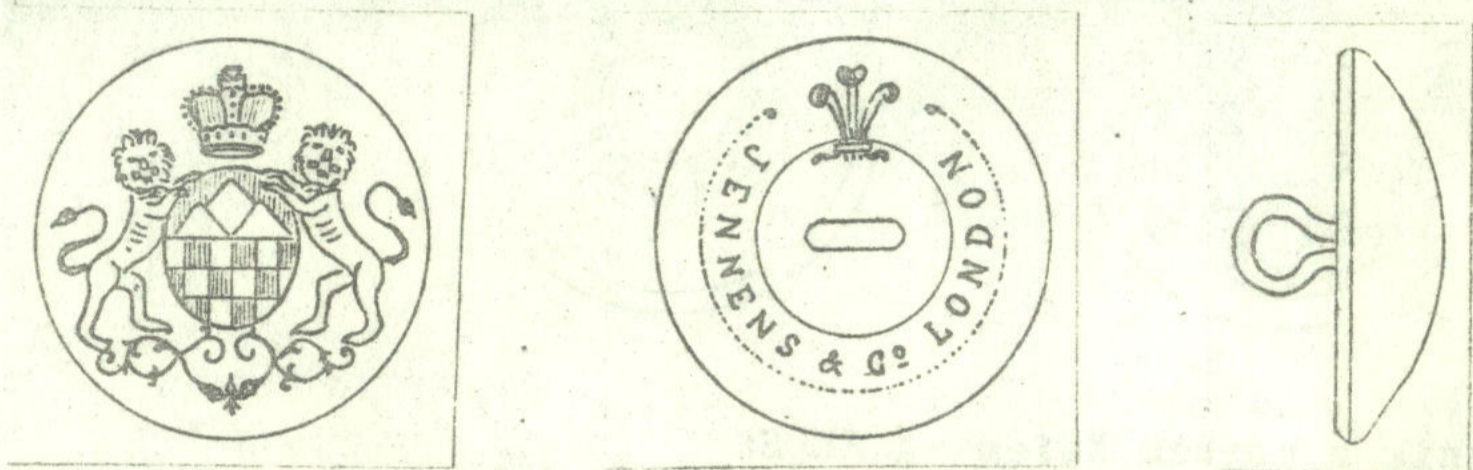
. zewnątrz alpakowy, spód mosiężny.

9. Guzik z herbem książęcym

- dwuwarstwowy, $\varnothing$ 28,5
- sewnatrix alpakowy
- spód mosiężny firmowany przez wiedeńską firmę braci Schneider 3/.

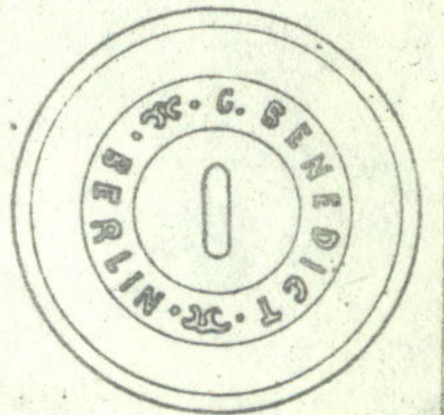
10. Guzik z herbem książęcym

- dwuwarstwowy, wykonany bardzo starannie, $\varnothing$ 27,5
- zewnątrz miedź srebrzona, spód mosiężny.

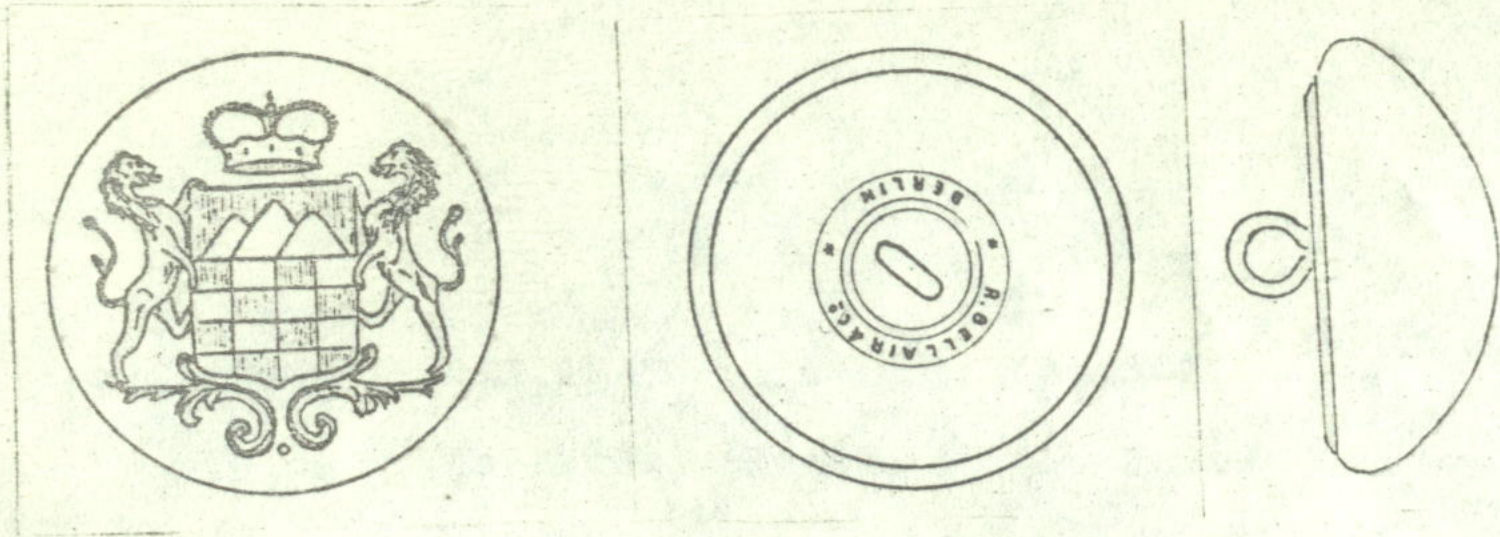
11. Guzik z herbem książęcym jw.

lecz s berlińskiej firmy Benedieta

- dwuwarstwowy, $\varnothing$ 27,5
- sewnatrix mosiężny srebrzony
- spód mosiężny s napisami wypukłymi w wklęsłej obwódce.

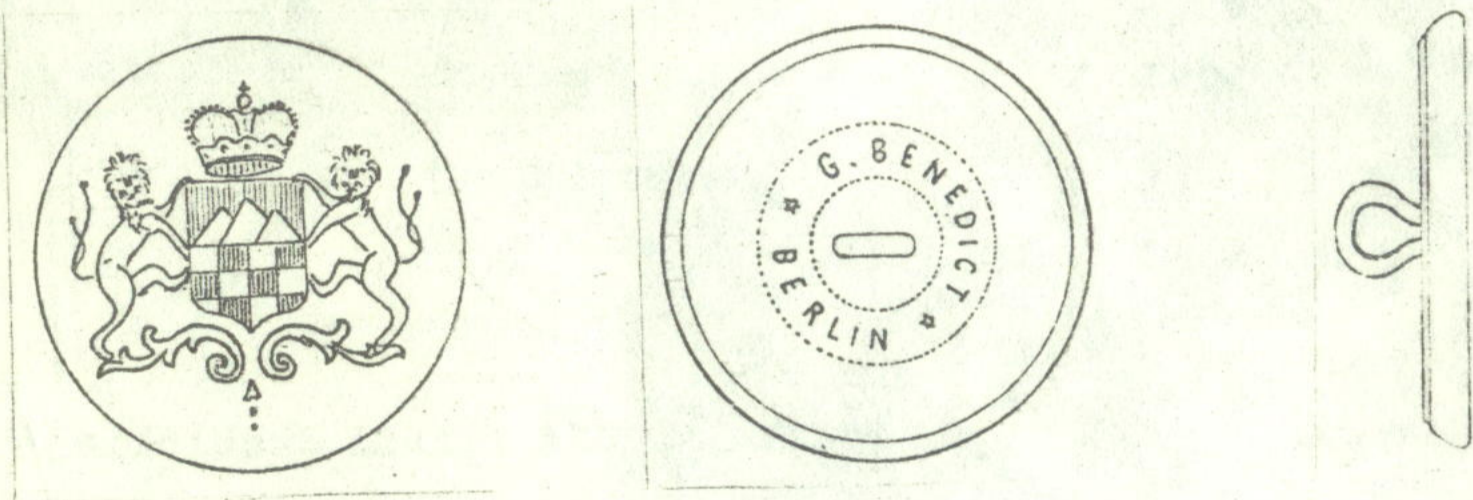

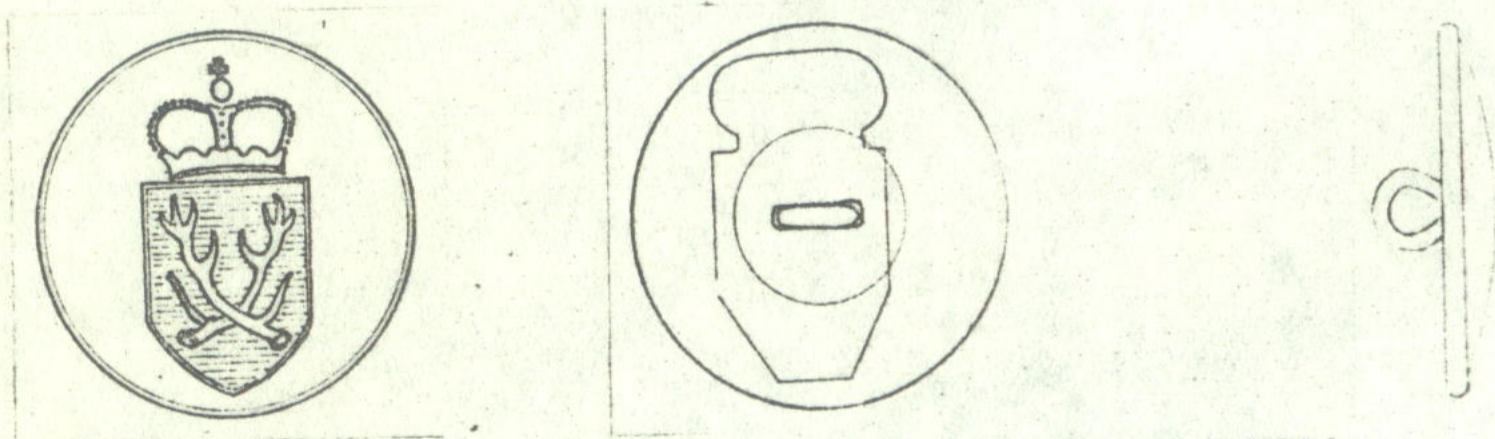
12. Guzik z herbem książęcym jw.

- . dwuwarstwowy, $\emptyset$ 31
- . zewnątrz alpakowy
- . spód mosiężny z wypukłym napisem w wklęsłej obwódce.

13. Guzik z gerbem książęcym jw.

- . dwuwarstwowy, $\emptyset$ 30,5
- . zewnątrz alpakowy, spód mosiężny.

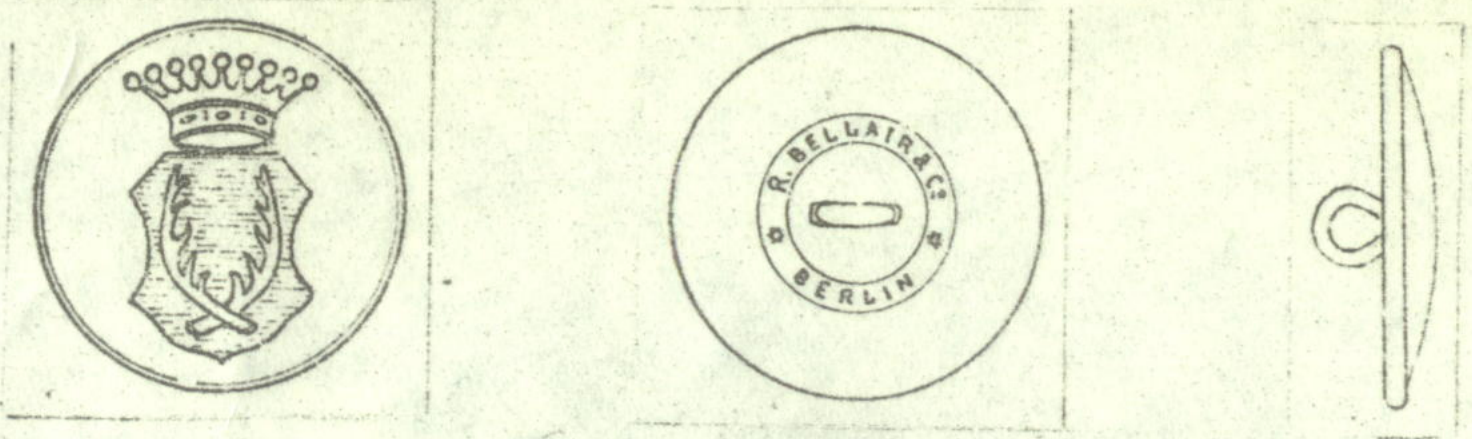
14. Guziki z książęcym herbem pruskiej rodziny DOHNA

15. /linii słobickiej/^{4/}

- . jednowarstwowe z alpaki, $\emptyset$ 26,5 , $\emptyset$ 17,5

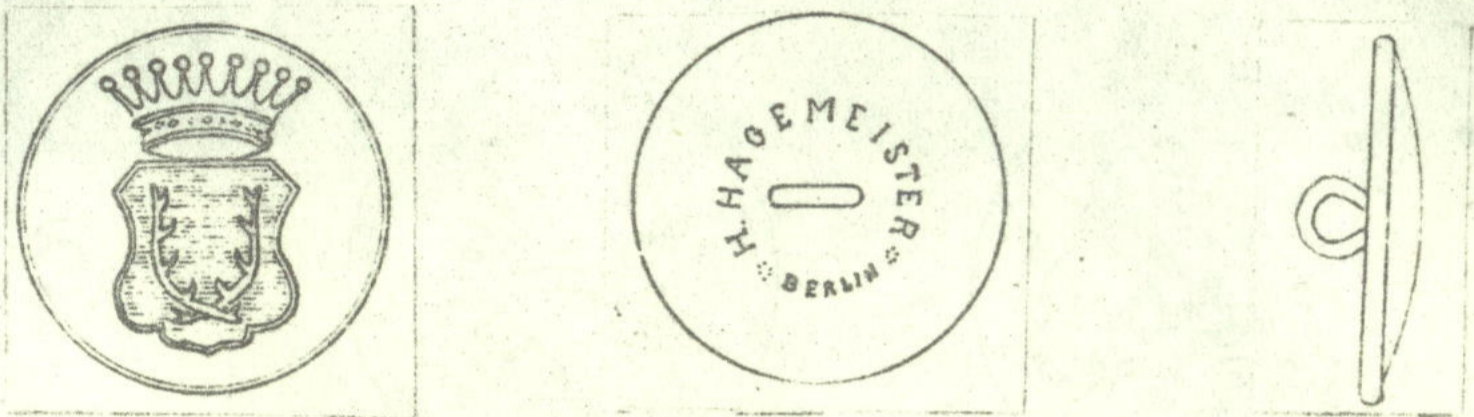
Przy produkcji guzików dużych użyto prawdopodobnie odpady widoczne od spodu.

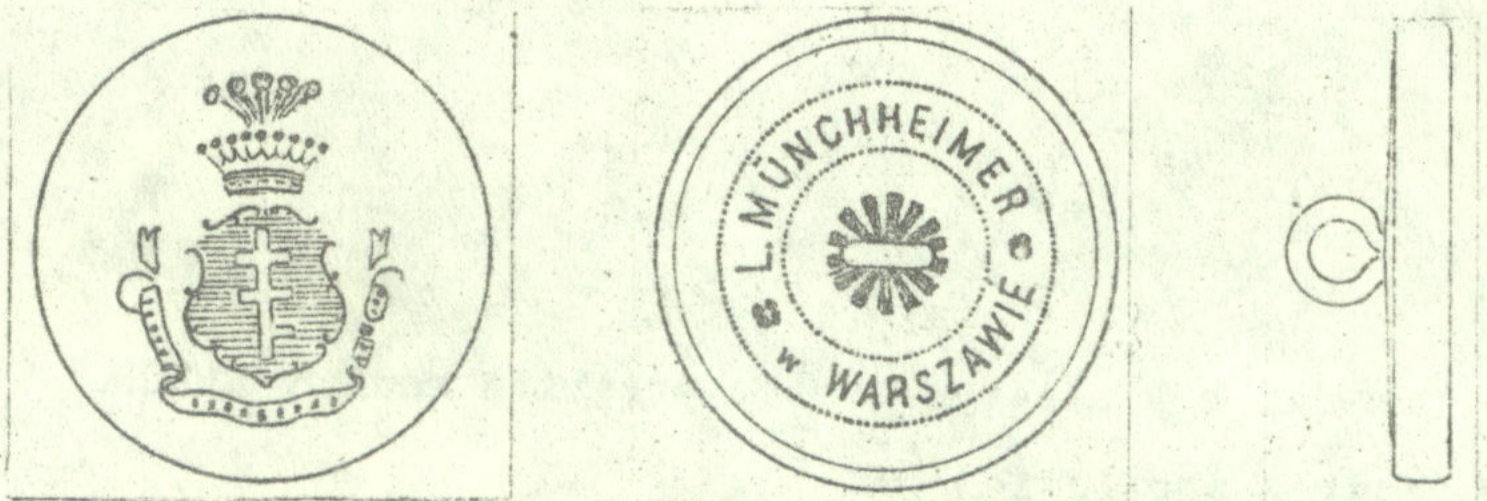
16. Guzik z herbem jw. rodziny DOHNA /linii slobickiej/
 • jednowarstwowy, z miedzi srebrzonej, $\emptyset$ 26,5.

17. Odmiana guzika poprzedniego | lecz z alpaki, firmowany
 przez wytwórnię H.Hagemeister Berlin, $\emptyset$ 26,5.

- 18/ Guzik z herbem jw. rodziny DOHNA /linii slobickiej/
 • jednowarstwowy z alpaki, $\emptyset$ 26,5.

19. Wersja mniejsza poprzedniego.
 • jednowarstwowy z alpaki, $\emptyset$ 17,5.

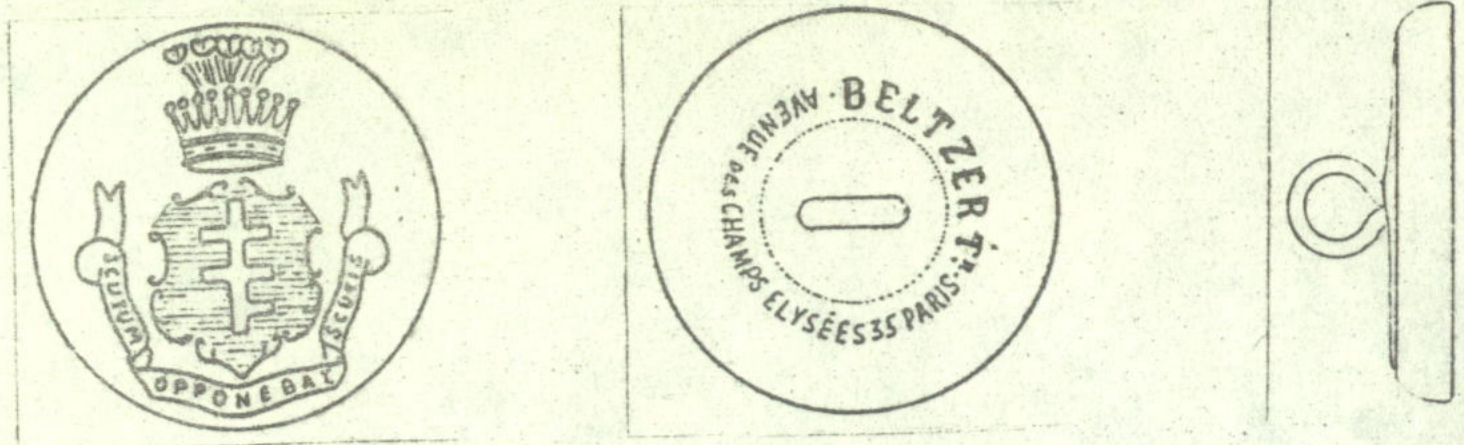

20. Guzik z herbem PILAWA / r.Potockich/.

- dwuwarstwowy, $\emptyset$ 32,5
 • zewnątrz alpakowy, spód cynkowy.

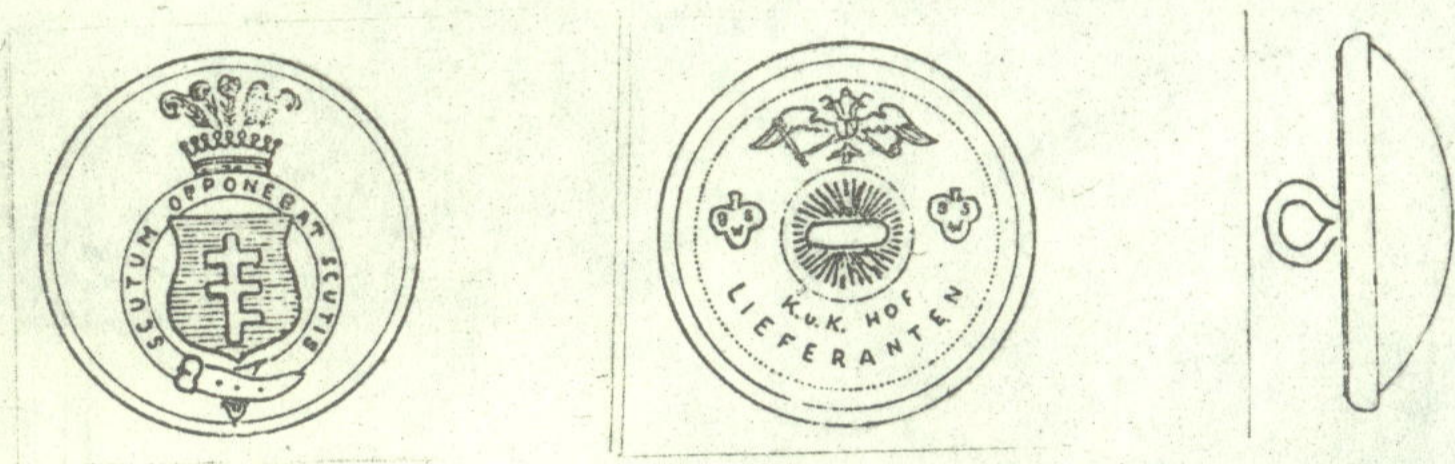
Pochodzi z warszawskiej firmy L.MINCHEIMERA^{5/}.

21. Guzik z herbem PILAWA /r.Potockich/.

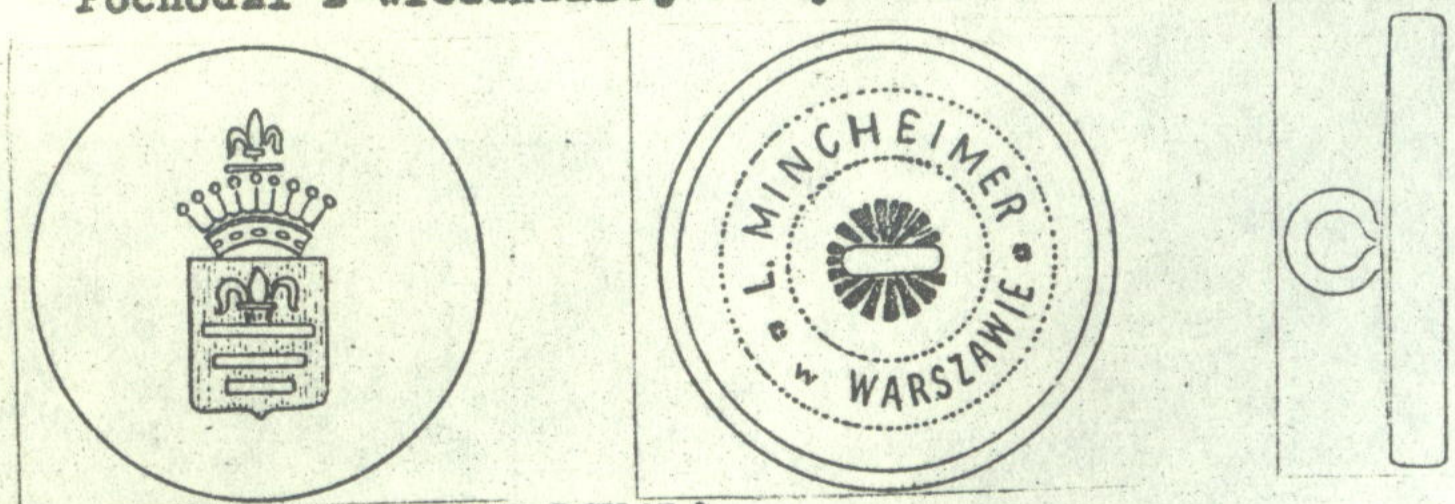
- dwuwarstwowy, $\varnothing$ 28,
- zewnątrz alpakowy, spód mosiężny.

22. Guzik z herbem PILAWA / r.Potockich/.

- dwuwarstwowy, $\varnothing$ 27
- zewnątrz alpakowy, srebrzony, spód mosiężny srebrzony.

Pochodzi z wiedeńskiej firmy braćmi Schneider.

23. Guzik z herbem PIERZCHAŁA.

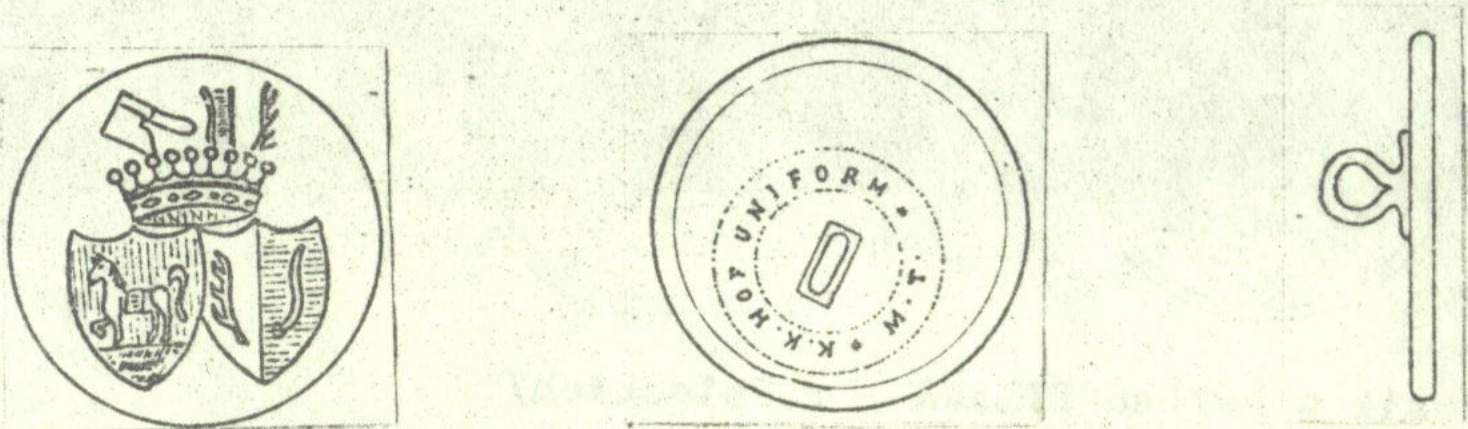
- dwuwarstwowy, $\varnothing$ 32
- zewnątrz i na odwrocie mosiężny.

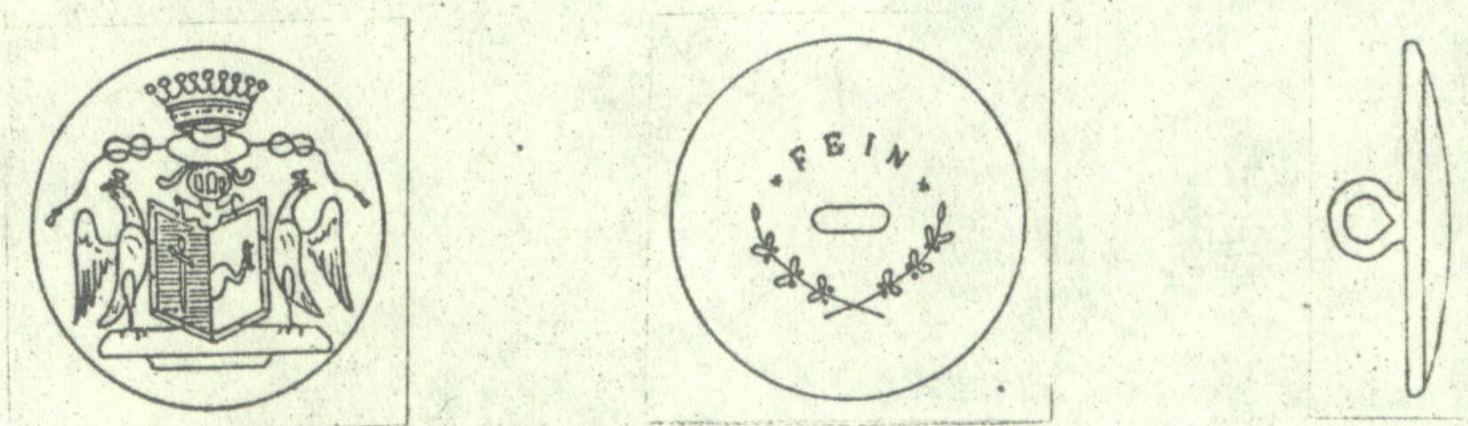

24. Guzik z herbem KOTWICA.

- . wykonany z dwóch warstw przylegających do siebie $\varnothing$ 26
- . zewnątrz miedziany srebrzony, spód miedziany.

25. Guzik na którym są umieszczone dwa herby - STARYKON i ROGALA wykonany jest w ten sposób, że solidny brązowy spód jest spasowany z cienką zewnętrzną blaszką brązową słoconą, $\varnothing$ 26.

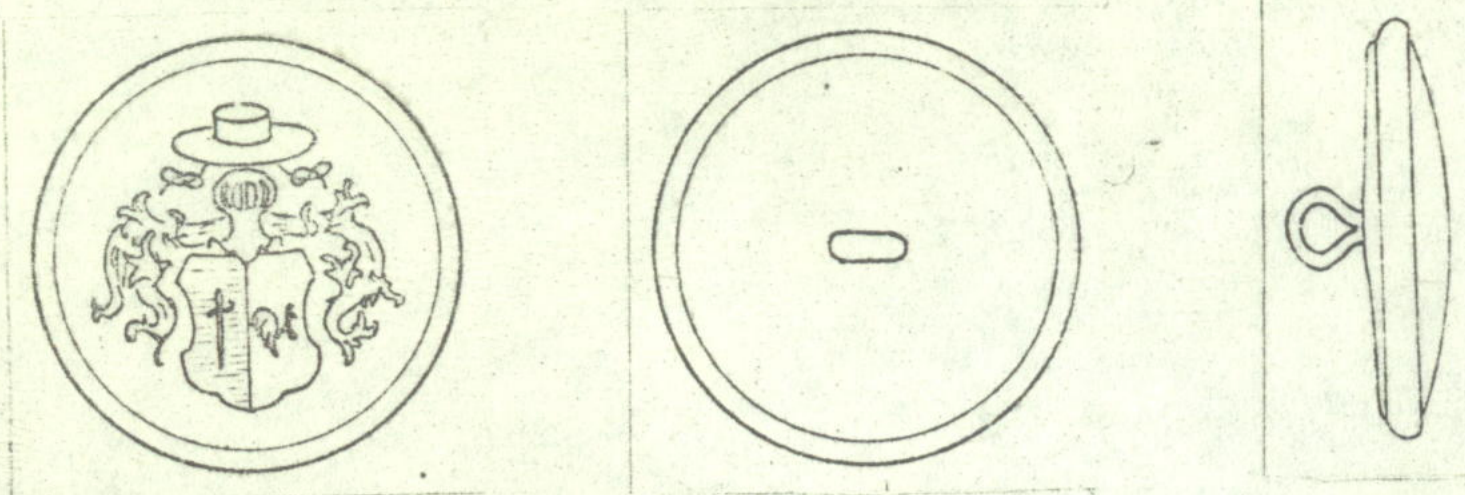

26. Guzik z herbem GREBEN / lub GROEBEN/.

- . jednowarstwowy z alpaki, $\varnothing$ 25

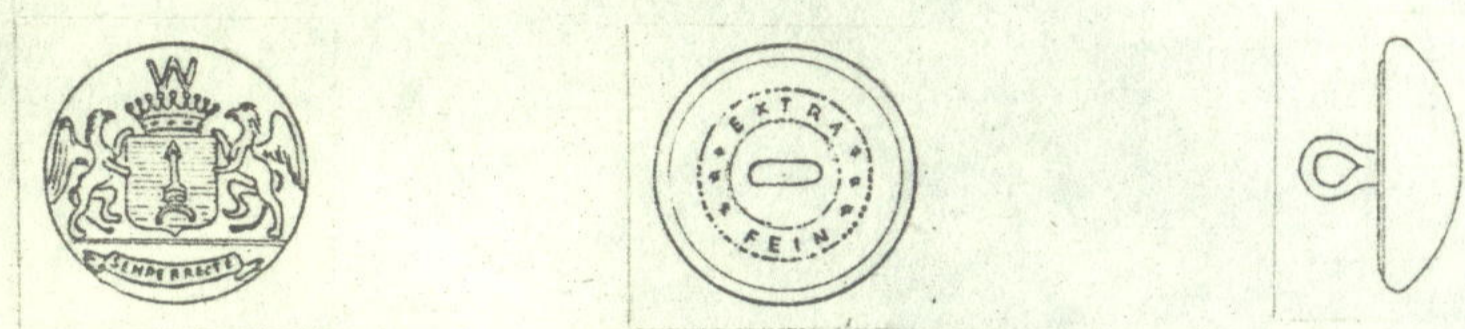
W/g herbarza Niesieckiego herb ten posiada inną kolejność pól na tarczy. Cechą charakterystyczną jest umieszczony nad hełmem kapeluszek kardynalski.

27. Guzik z herbem GREBEN.

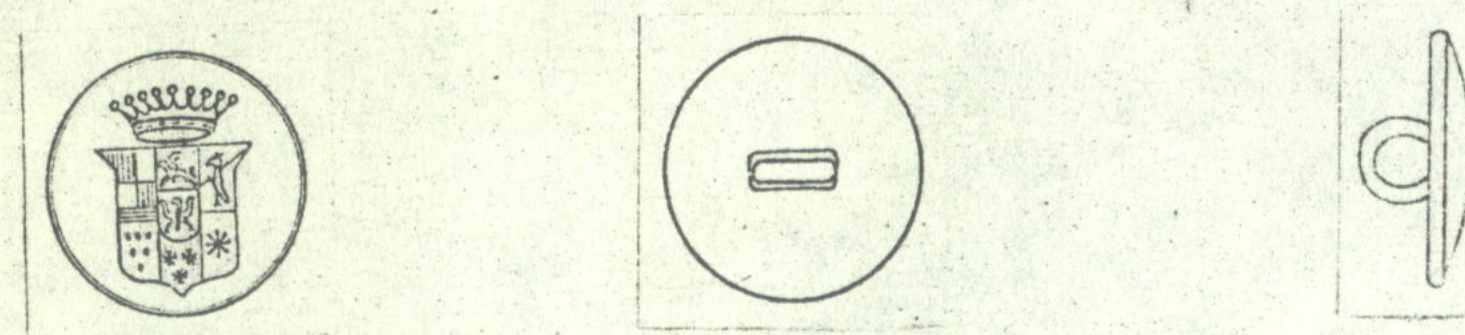
- dwuwarstwowy, $\varnothing$ 30
- zewnątrz i na odwrocie mosiężny.

28. Guzik z herbem DROGOSŁAW.

W herbarzu J.Ostrowskiego jest w ten sposób przedstawiony herb hr.SKORZEWSKIEGO

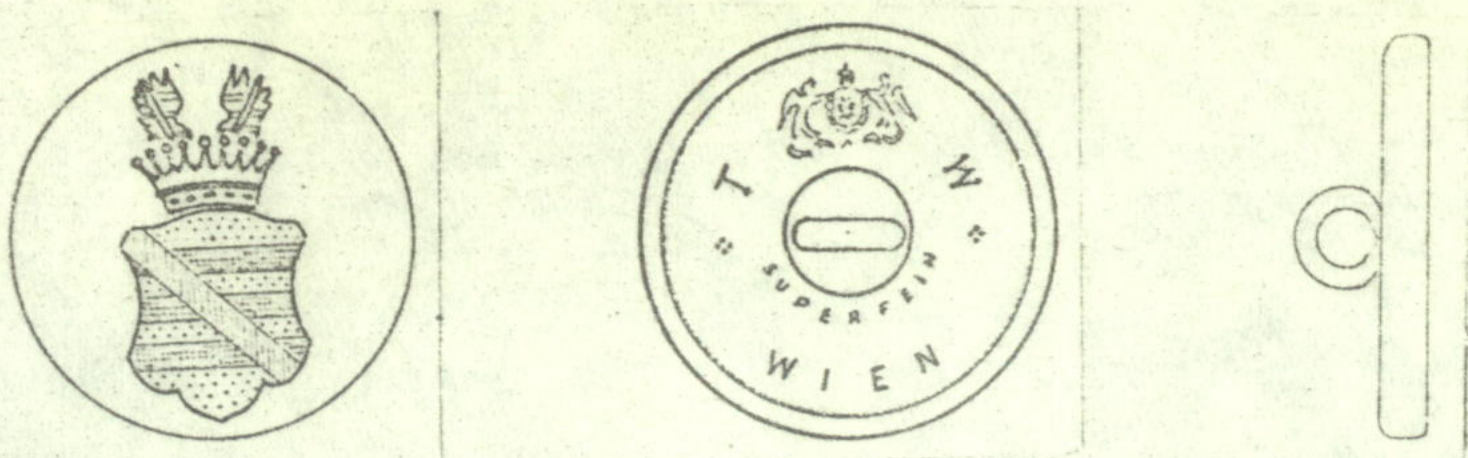
- dwuwarstwowy, $\varnothing$ 18,5
- zewnątrz mosiężny ze śladami złocenia, spód mosiężny.

29. Guzik z herbem hrabiowskim

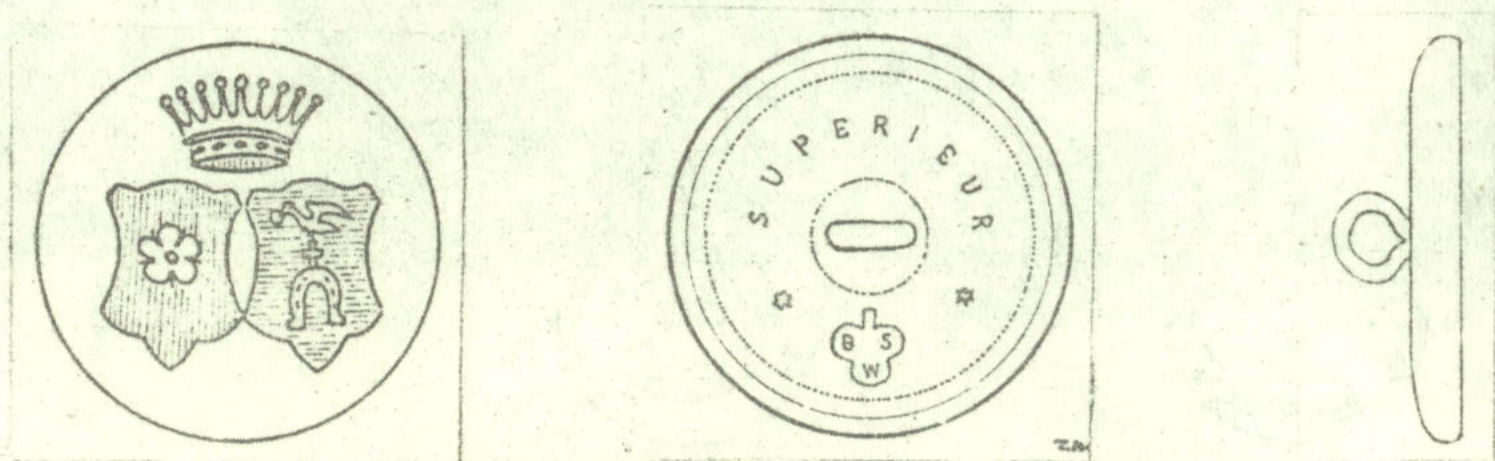
- jednowarstwowy z alpaki, $\varnothing$ 18
- zewnątrz srebrzony.

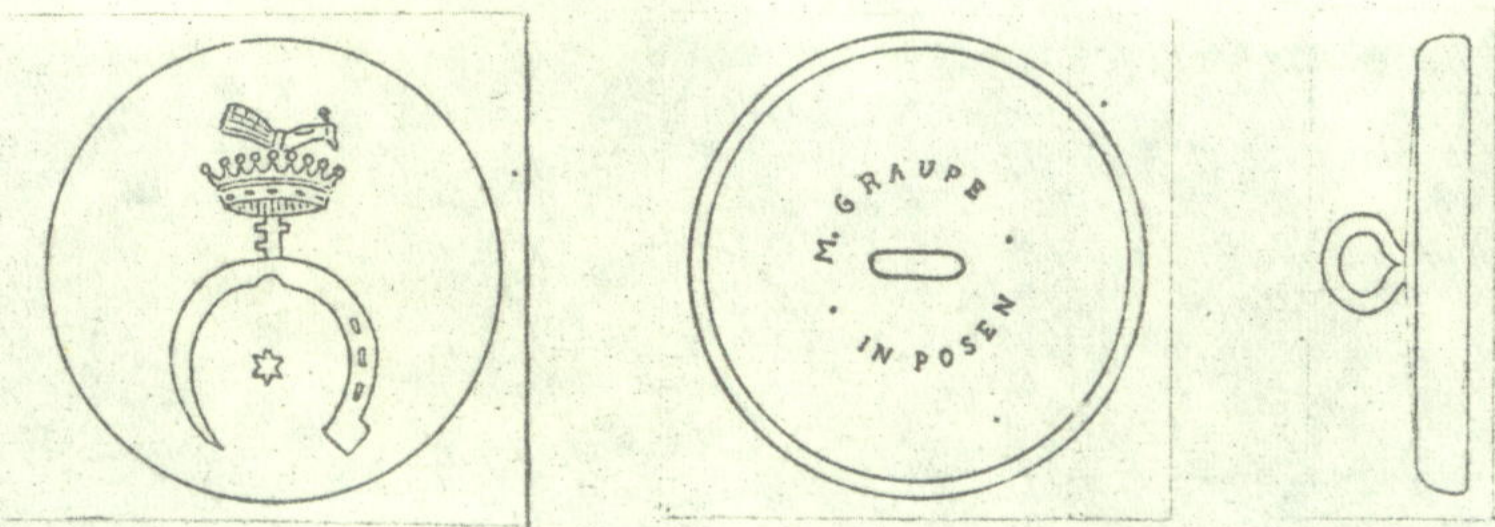
30. Guzik z herbem PLATER.

- dwuwarstwowy, $\emptyset$ 29
- zewnątrz brąz złocony, spód mosiężny.

31. Guzik przedstawiający dwa herby - PORAJ i SLEPOWRON.

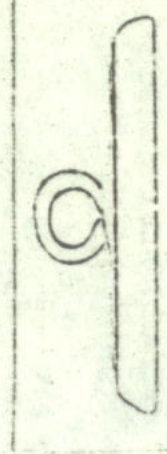
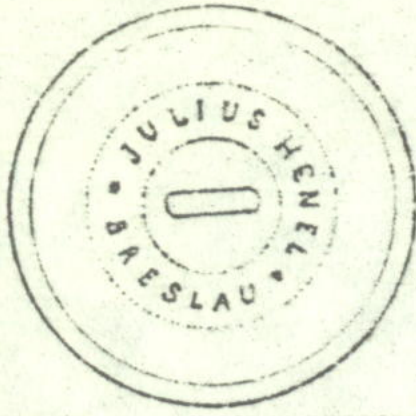
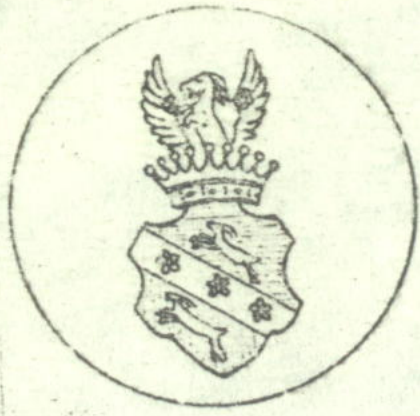
- dwuwarstwowy, $\emptyset$ 28,3
- zewnątrz mosiężny ze śladami złocenia
- spód mosiężny srebrzony.

32. Guzik z herbem PRUS III.

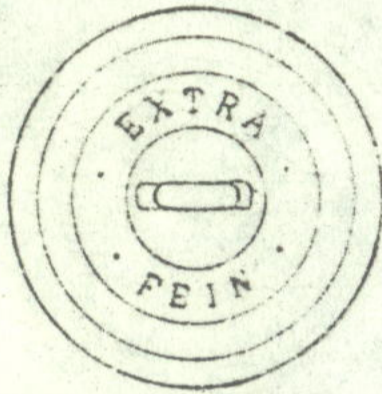
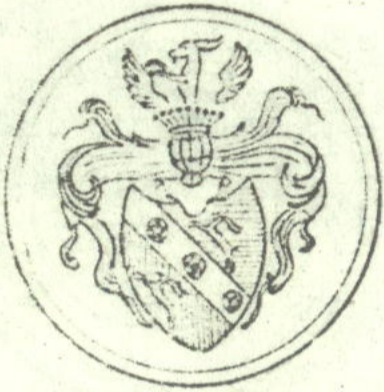
- dwuwarstwowy, $\emptyset$ 32,5
- zewnątrz i na odwrocie mosiężny.

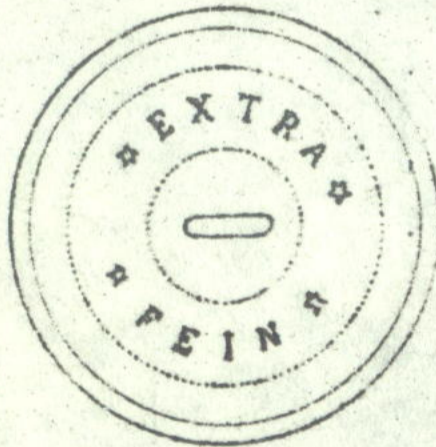
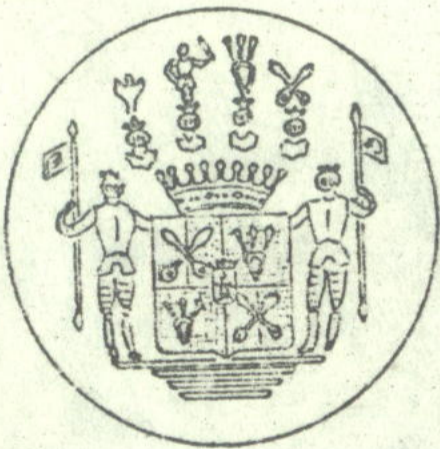
33. Guzik z herbem SZEMBEK.

- . dwuwarstwowy, $\varnothing$ 28
- . zewnątrz alpakowy, spód mosiężny.

34. Guzik z herbem SZEMBEK.

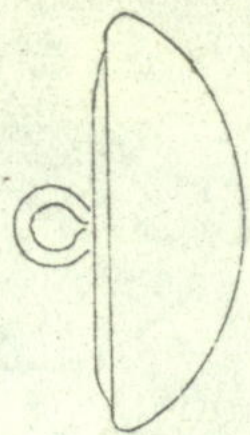
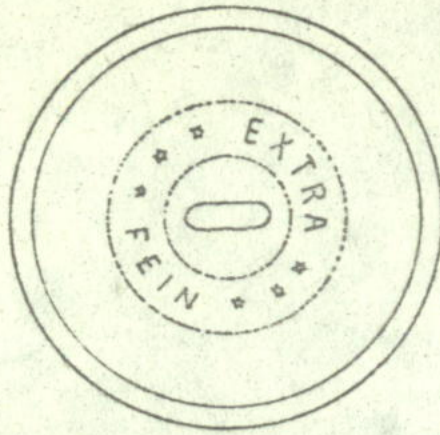
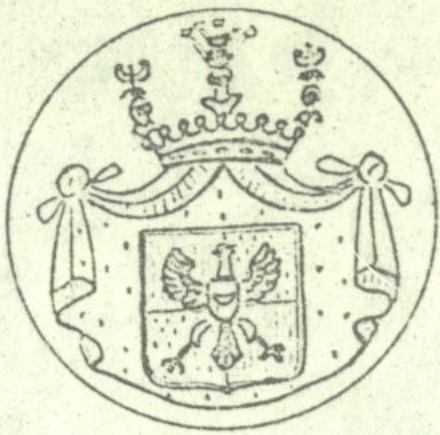
- . wykonany jest w ten sposób, że warstwa zewnętrzna alpakowa ściśle przylega do spodu mosiężnego $\varnothing$ 26,5.

35. Guzik z herbem hrabiowskim.

- . dwuwarstwowy, $\varnothing$ 31
- . zewnątrz mosiężny złożony
- . spód mosiężny srebrzony.

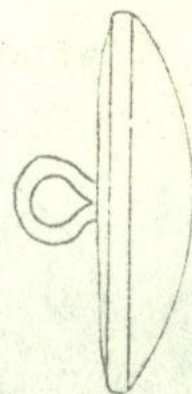
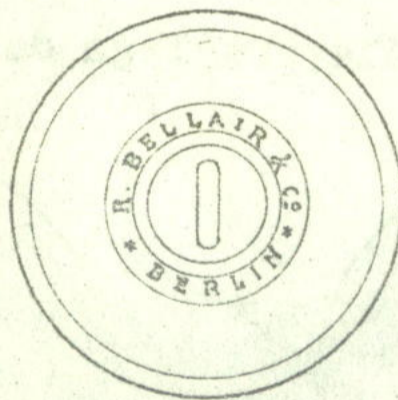
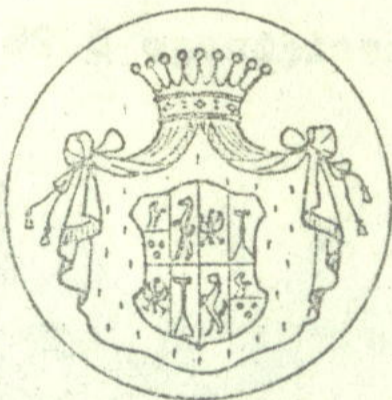
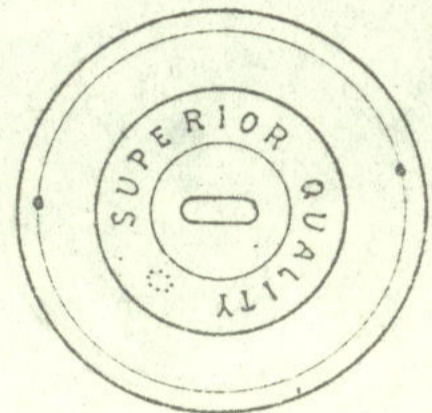

36. Guzik z herbem hrabiowskim.

- . dwuwarstwowy, $\varnothing$ 30
- . zewnątrz alpaka srebrzona, spód mosiężny.

37. Guzik z herbem hrabiowskim jw.

- . dwuwarstwowy, wypukły tak jak poprzedni $\varnothing$ 28,8
- . zewnątrz miedź srebrzona, spód mosiężny srebrzony.

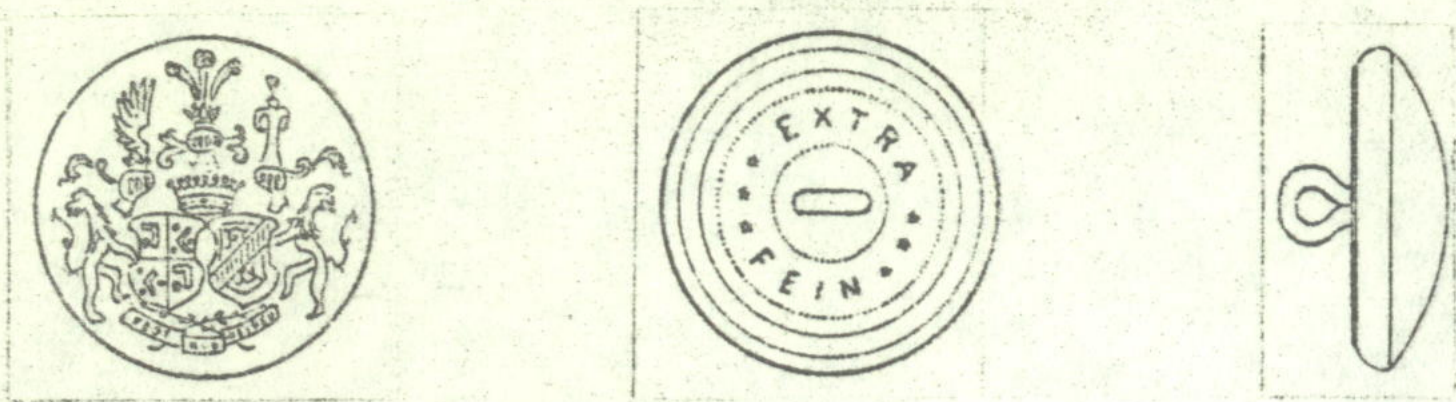

38. Guzik z herbem hrabiowskim.

- . dwuwarstwowy, zewnątrz i na odwrocie mosiężny $\varnothing$ 27,5 /napis wypukły w wklęsłej obwódce wokół uszka/.

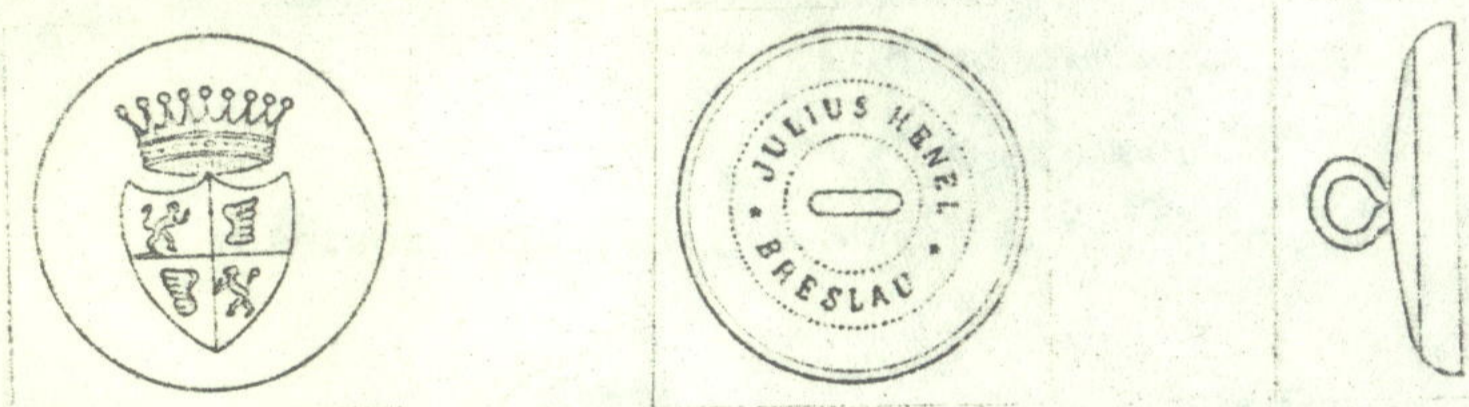
39. Guzik z herbem jw. mosiężny, dwuwarstwowy, płaski $\varnothing$ 18.

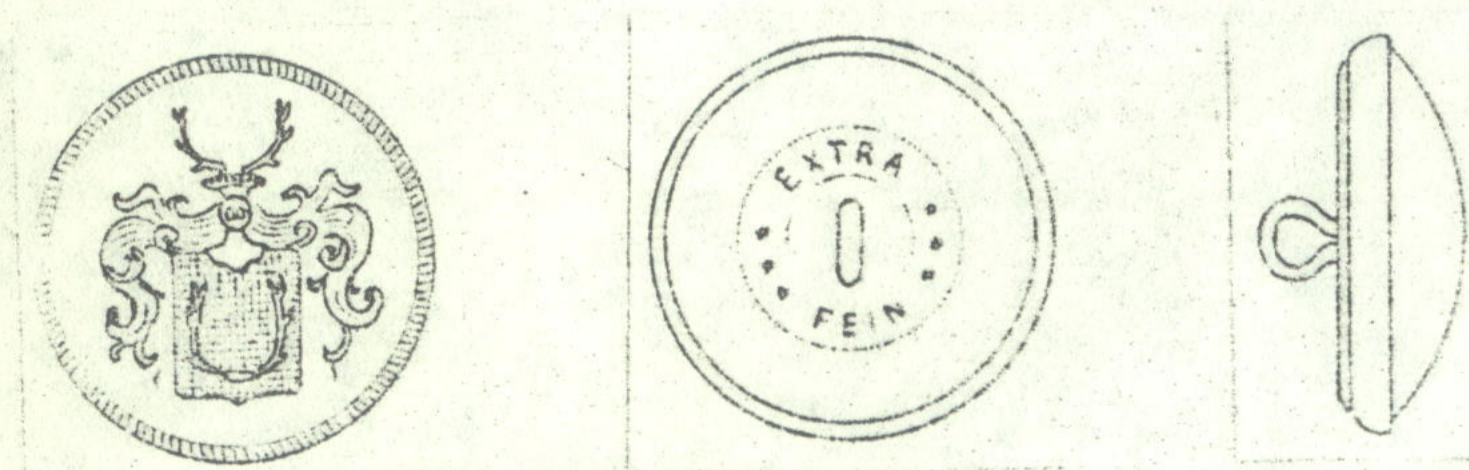
40. Guzik przedstawiający dwa herby.

- . dwuwarstwowy, zewnątrz i na odwrocie mosiężny $\varnothing$ 24.

41. Guzik z herbem hrabiowskim.

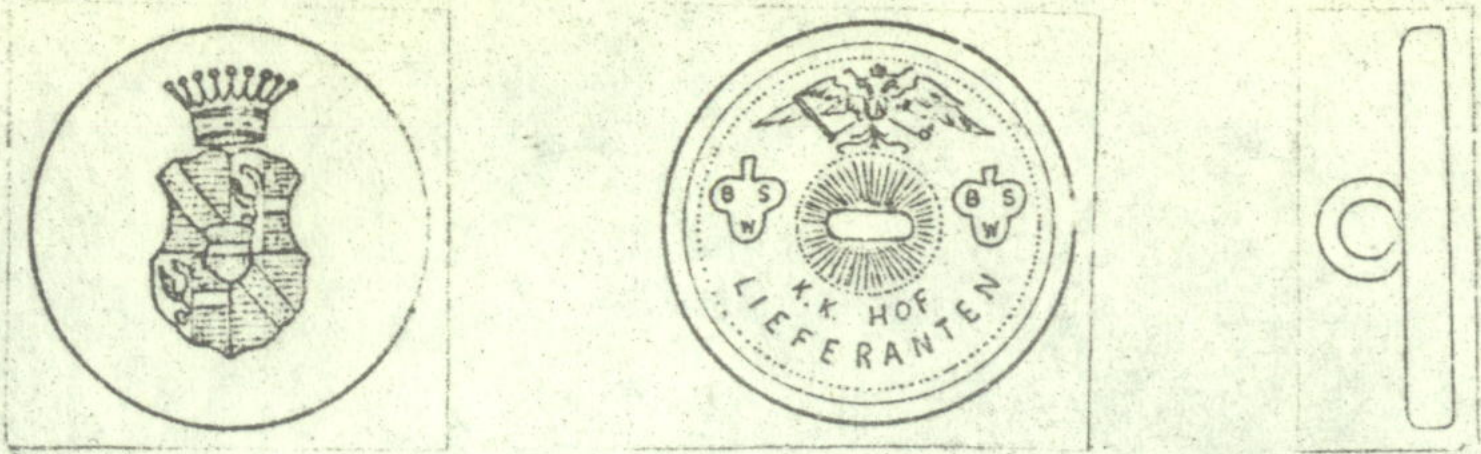
- . dwuwarstwowy, zewnątrz i na odwrocie mosiężny $\varnothing$ 25.

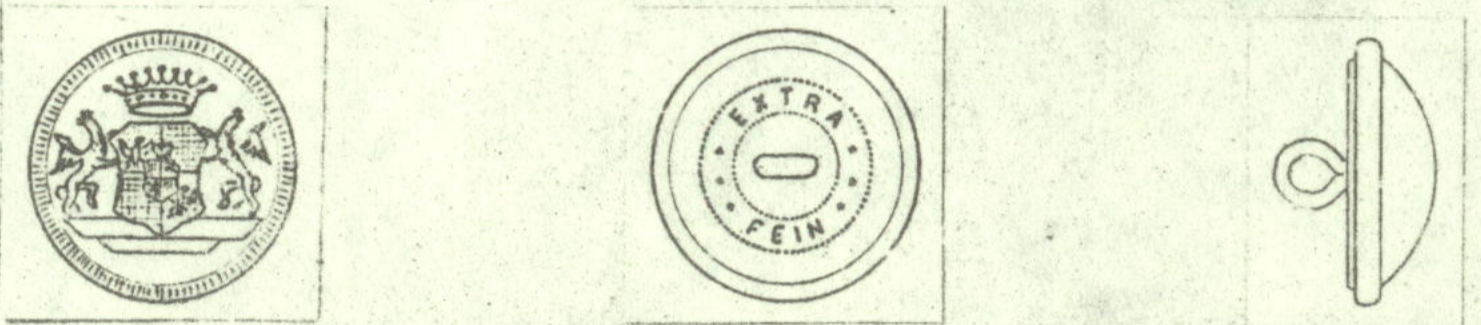
42. Guzik z herbem MIRBACH.

- . dwuwarstwowy, $\varnothing$ 29
- . zewnątrz alpakowy, spód mosiężny.

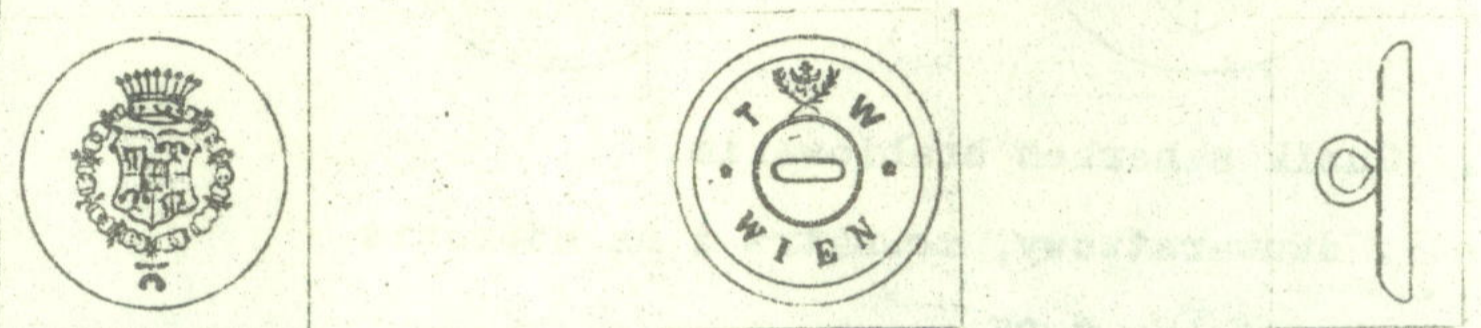

43. Guzik z herbem hrabiowskim.
 . dwuwarstwowy, $\varnothing$ 28,5
 . zewnątrz alpakowy, spód mosiężny.

44. Guzik z herbem hrabiowskim.
 . dwuwarstwowy, $\varnothing$ 19
 . zewnątrz alpakowy srebrzony, spód mosiężny.

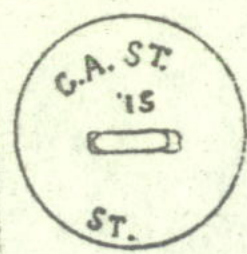

45. Guzik przedstawiający herb hrabiowski otoczony łańcuchem Orderu Złotego Runa.
 . dwuwarstwowy, $\varnothing$ 19
 . zewnątrz miedziany srebrzony, spód mosiężny.

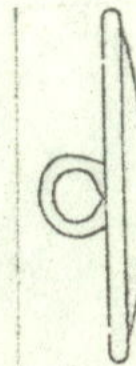
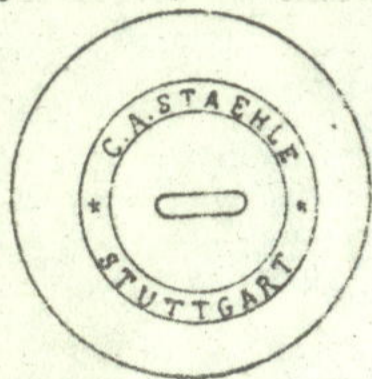
46. Guzik z herbem hrabiowskim.
 . dwuwarstwowy, $\varnothing$ 15,5
 . zewnątrz miedziany srebrzony, spód mosiężny.

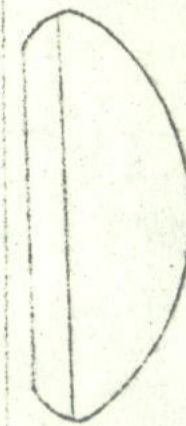
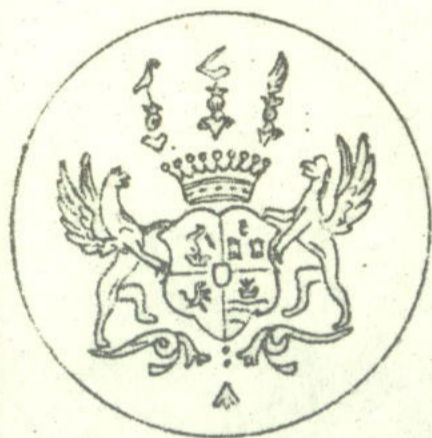
47. Guzik z herbem hrabiowskim.

- jednowarstwowy /lub z dwóch warstw z sobą sprasowanych/mosiężny, zewnątrz złożony $\emptyset$ 17.

48. Guzik z herbem hrabiowskim /trzy rogi ułożone w ten sposób są charakterystycznym elementem herbu Wirtembergii/

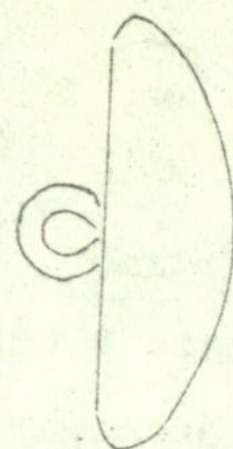
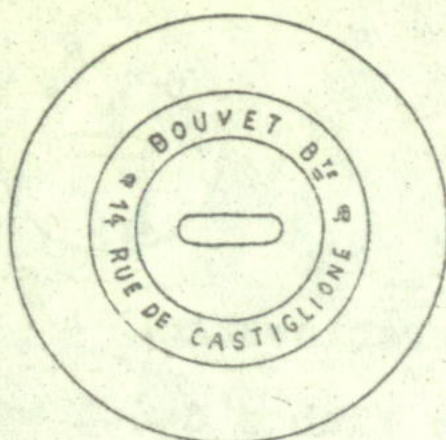
- jednowarstwowy mosiężny $\emptyset$ 25,3.

49. Guzik z herbem hrabiowskim.

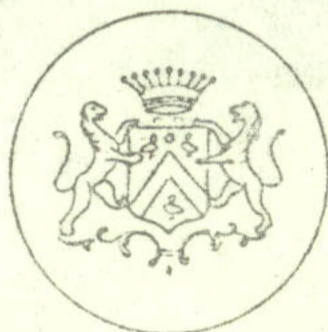
Przedstawiona została zachowana zasadnicza zewnętrzna część guzika dwuwarstwowego wykonana z trudnego do określenia stopu metali - szarego z zawartością miedzi $\emptyset$ 29,5.

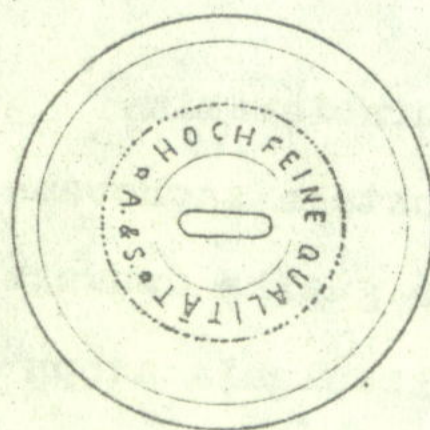
50. Guzik przedstawiający dwa herby.

- . dwuwarstwowy, $\emptyset$ 31
- . zewnątrz miedź srebrzona
- . spód srebrzony, prawdopodobnie mosiężny.

51. Guzik z herbem hrabiowskim.

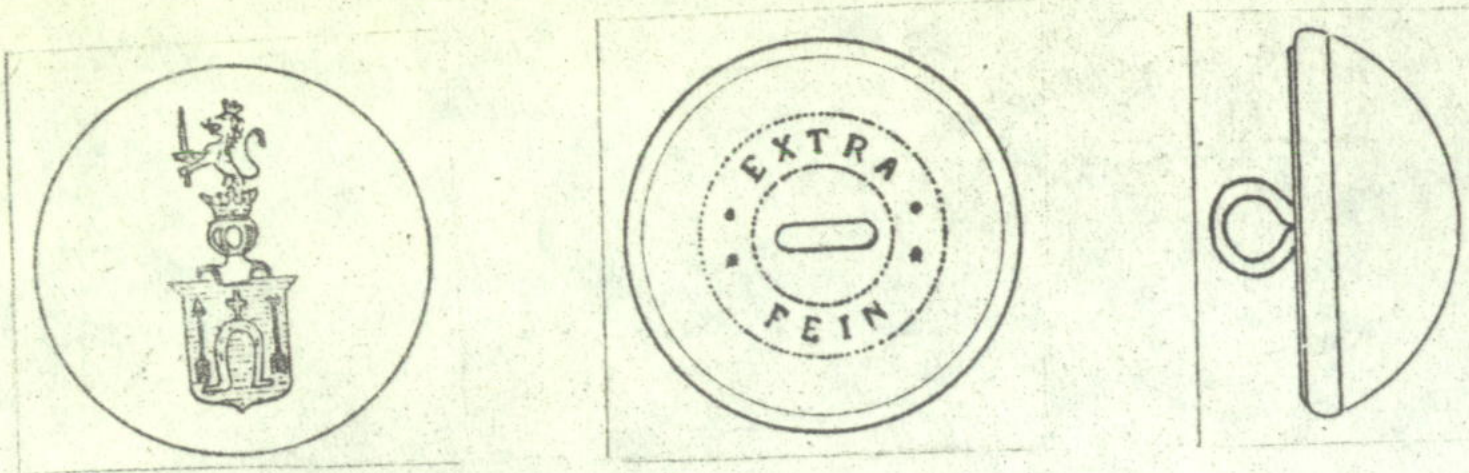
- . dwuwarstwowy, $\emptyset$ 22,7
- . wykonany w całości ze srebra.

52. Guzik z herbem ŁADA.

- . dwuwarstwowy, $\emptyset$ 29
- . zewnątrz alpakowy, spód bązowy.

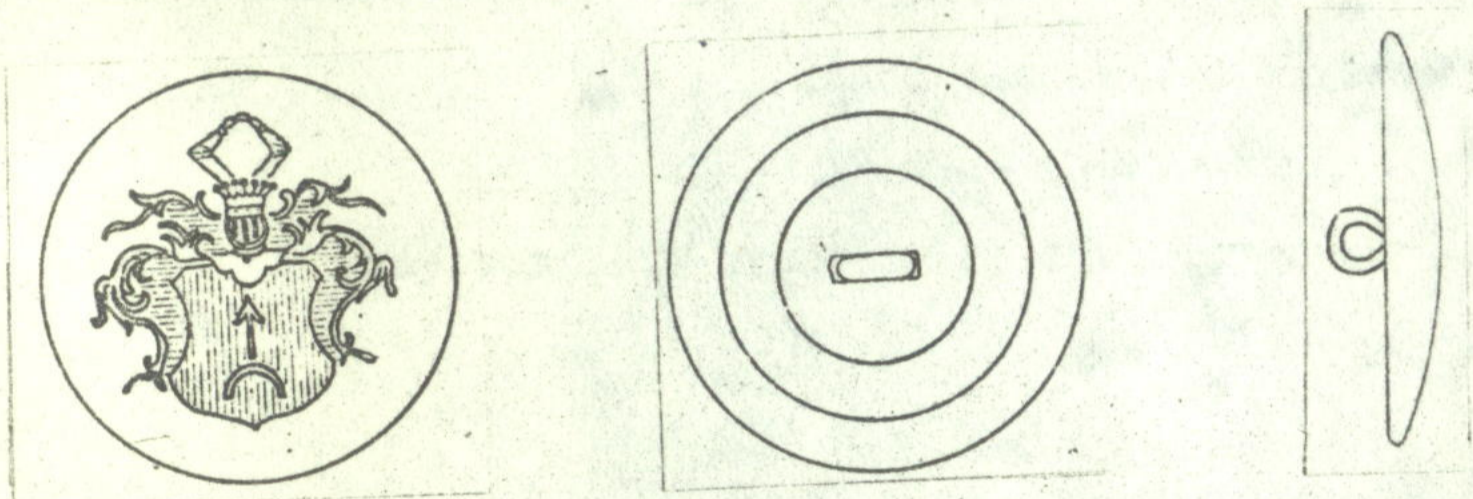
53. Guzik z herbem ŁADA.

. dwuwarstwowy, $\varnothing$ 27,5

. zewnątrz alpaka srebrzona, spód mosiężny.

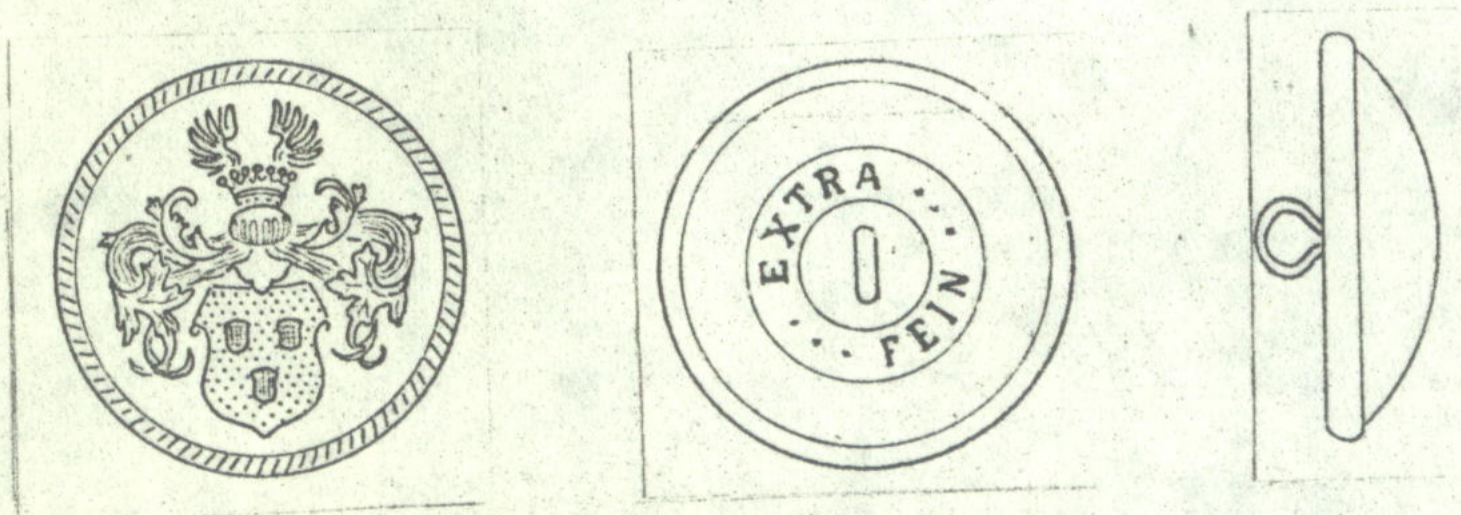
54. Guzik identyczny jak poprzedni, lecz

z zewnątrz pozbawiony jakichkolwiek śladów srebrzenia.

55. Guzik z herbem OGONCZYK.

. jednowarstwowy, z alpaki, $\varnothing$ 29,5

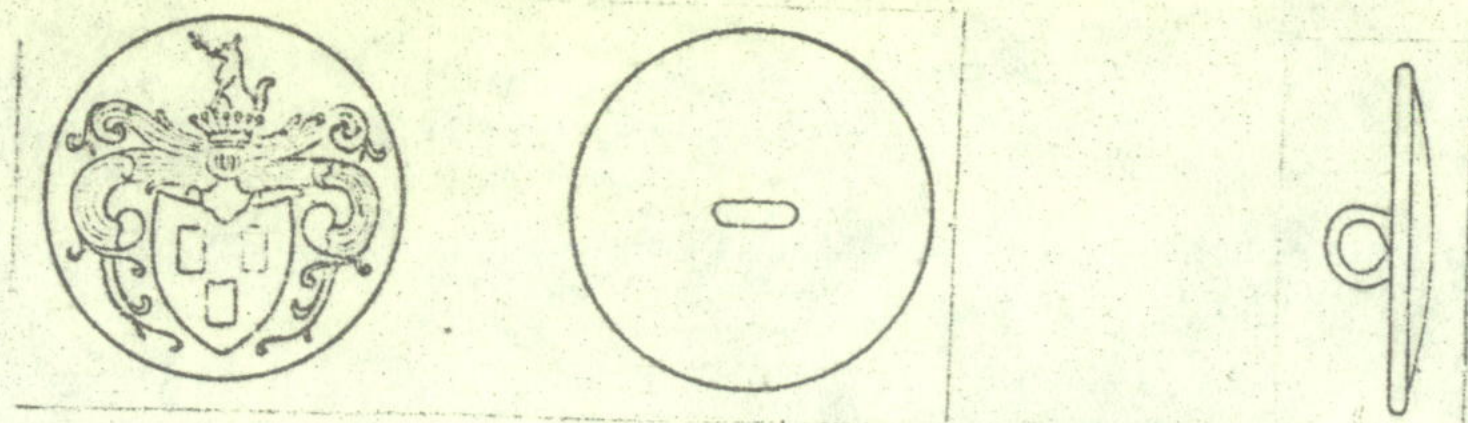

56. Guzik z herbem baronowskim.

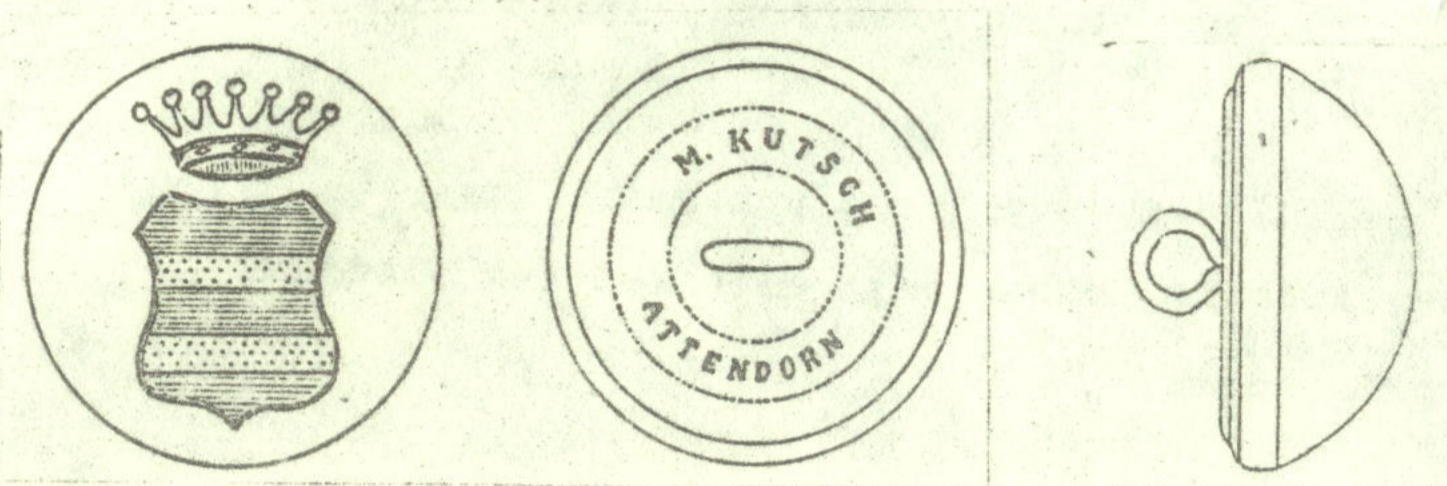
. dwuwarstwowy, $\varnothing$ 29

. zewnątrz i na odwrocie mosiężny.

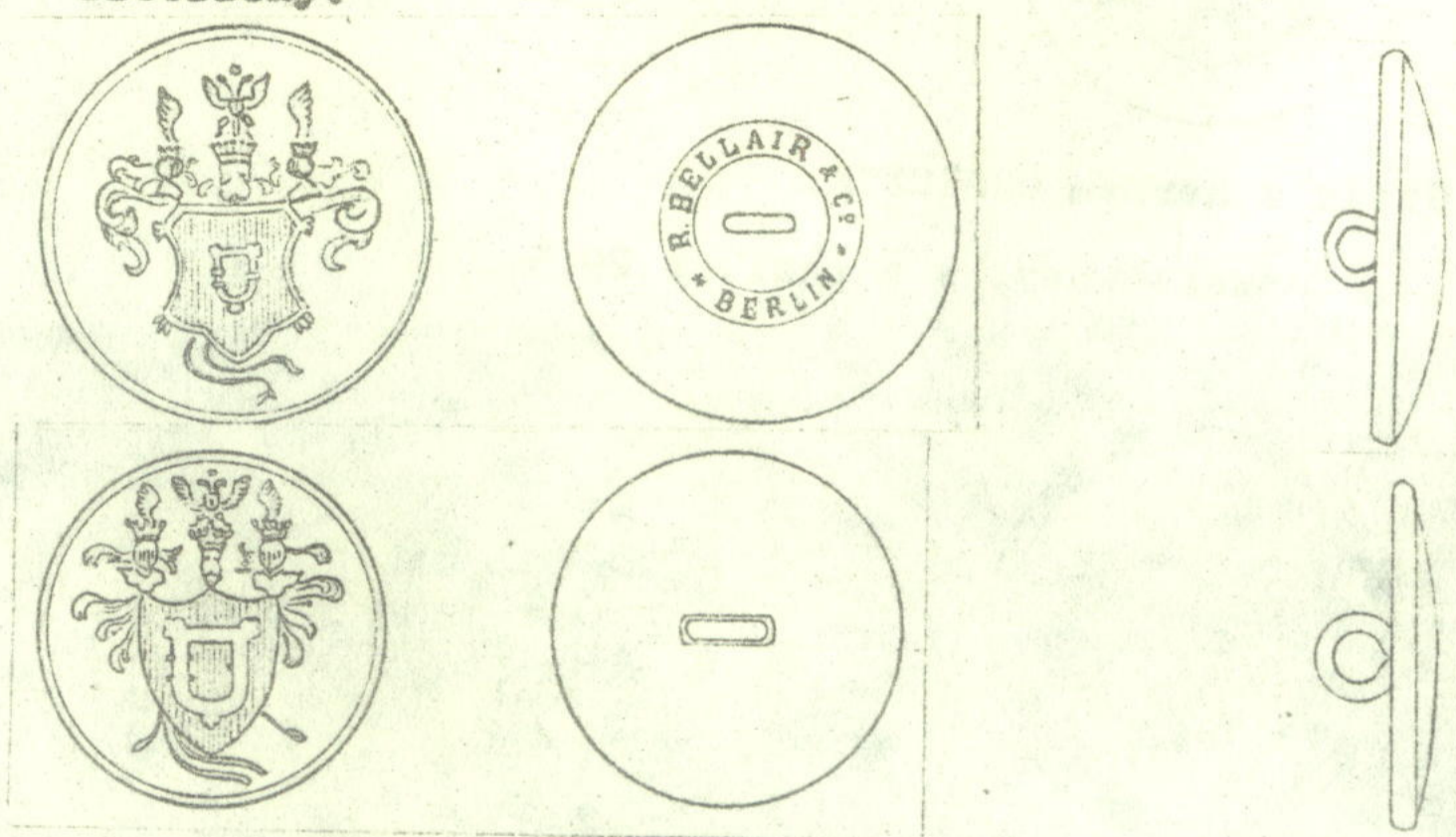

57. Guzik z herbem baronowskim.
 . jednowarstwowy, z alpaki $\varnothing$ 26.

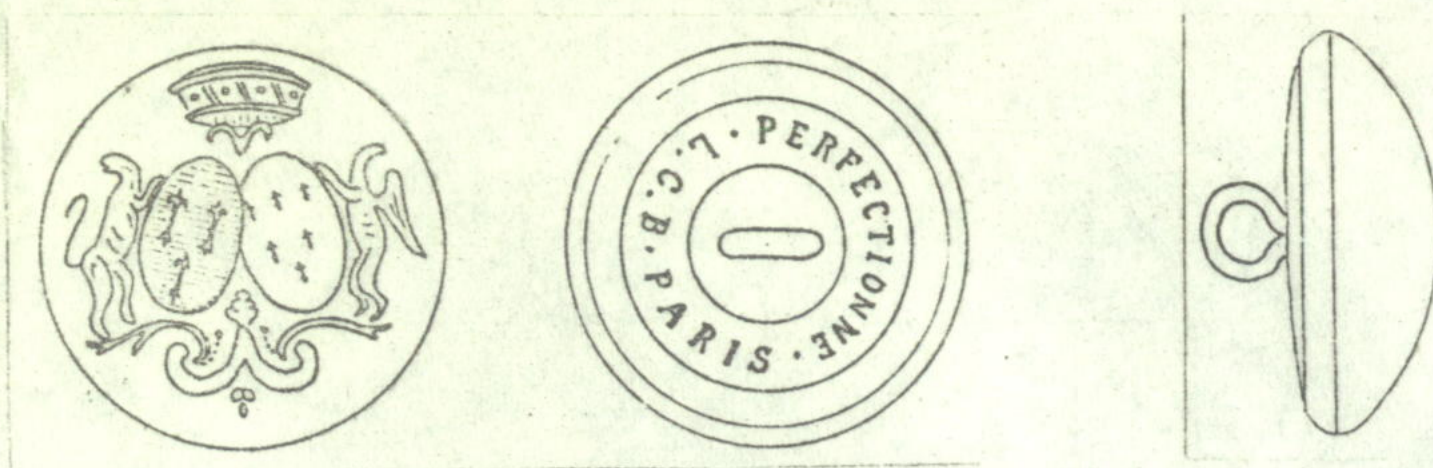

58. Guzik z herbem baronowskim.
 . dwuwarstwowy, $\varnothing$ 29,5
 . zewnątrz mosiądz słocony, spód mosiężny
 srebrzony.

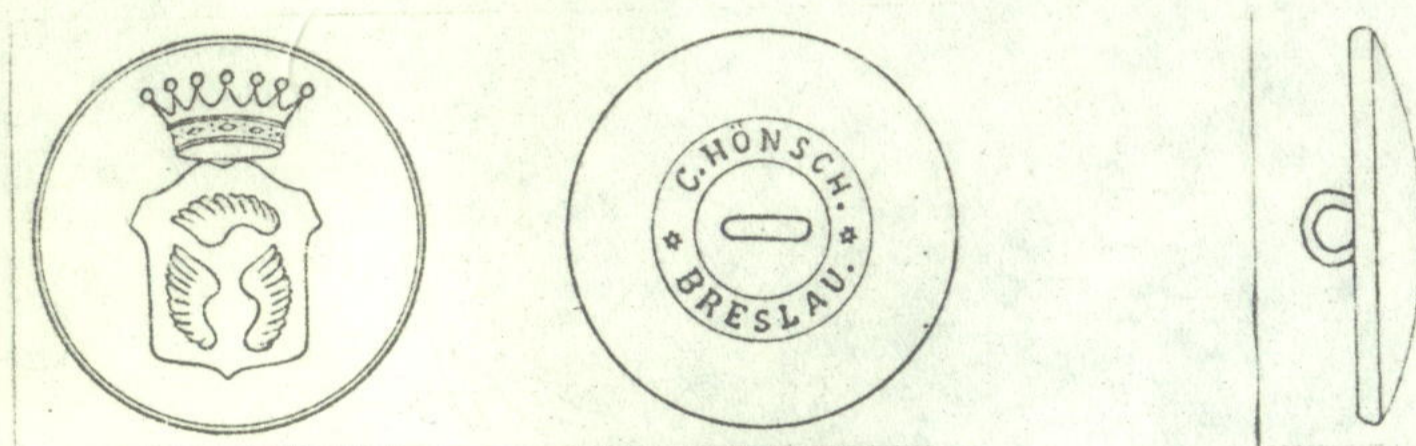
59. Guziki przedstawiające w odmienny sposób
 60. ten sam herb.
 . jednowarstwowe z alpaki, $\varnothing$ 25 i $\varnothing$ 28.

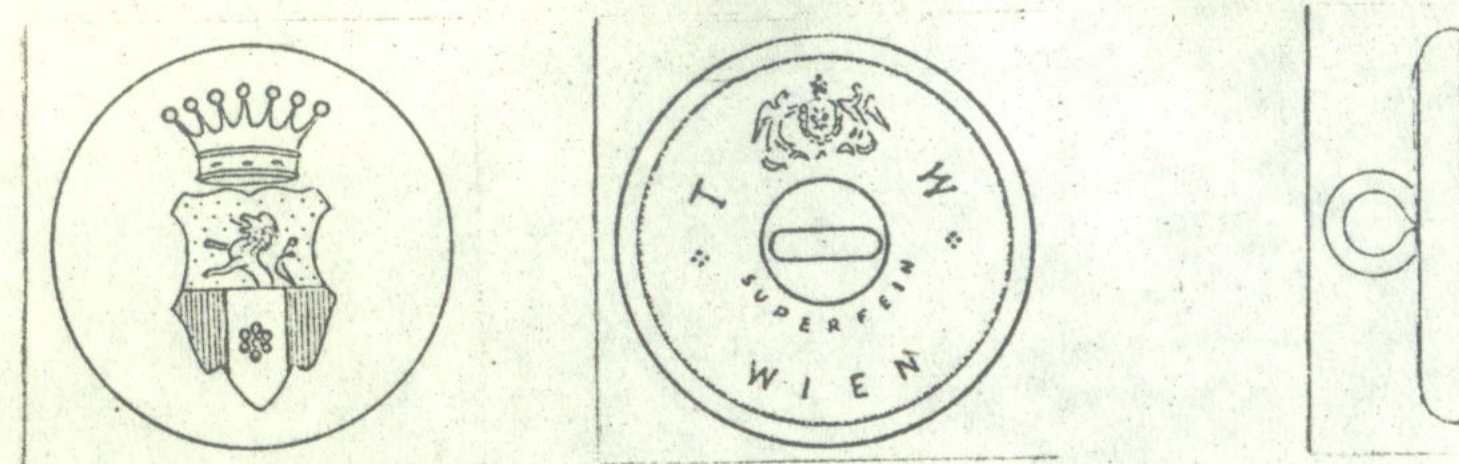
61. Guzik przedstawiający dwa herby, umieszczone pod tzw. francuską koroną baronowską.

- . dwuwarstwowy, zewnątrz i na odwrocie mosiężny, $\varnothing$ 28,5.

62. Guzik z herbem baronowskim.

- . jednowarstwowy z alpaki, $\varnothing$ 27,5.

63. Guzik z herbem baronowskim.

- . dwuwarstwowy, $\varnothing$ 28,5
- . zewnątrz brąz złocony, spód mosiężny.

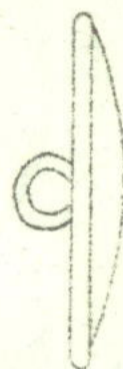

64. Guzik, na którym są umieszczone dwa herby:

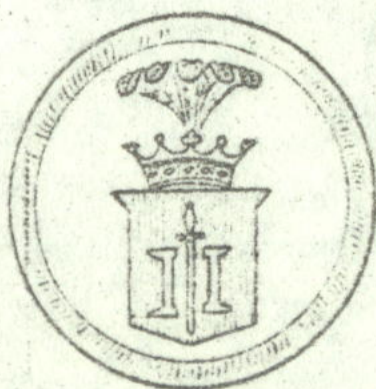
BLUMBERK i JELITA.

- . dwuwarstwowy, zewnątrz srebrna blaszka ściśle przylega do miedzianego spodu $\varnothing$ 26.

65. Guzik z herbem ŁABĘDZ.

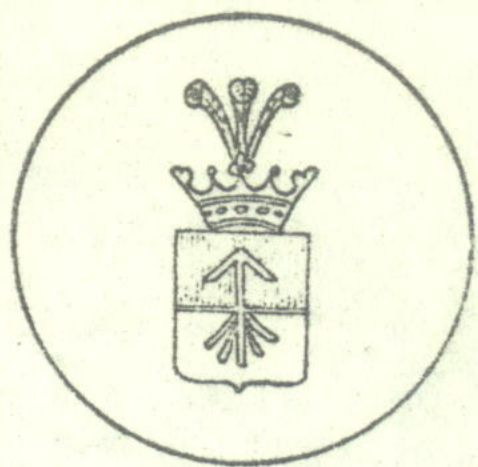
- . dwuwarstwowy, $\varnothing$ 26
- . zewnątrz i na odwrocie mosiężny.

66. Guzik z herbem CHOLEWA.

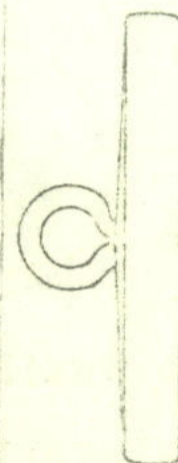
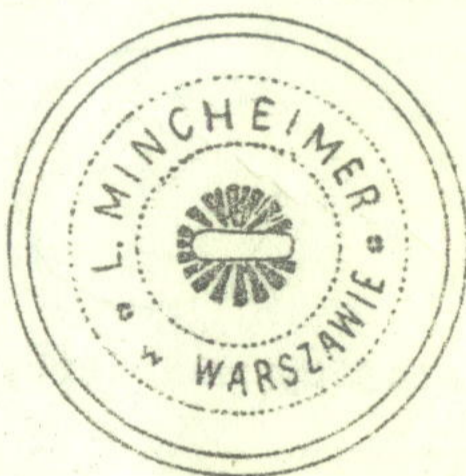
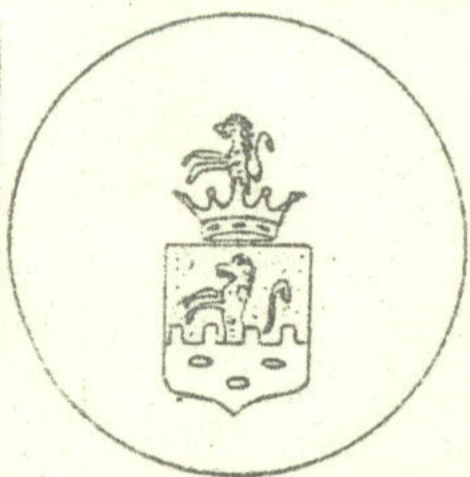
- . dwuwarstwowy, $\varnothing$ 26 mosiężny złocony
- . zewnątrz mosiężny złocony, spód mosiężny.

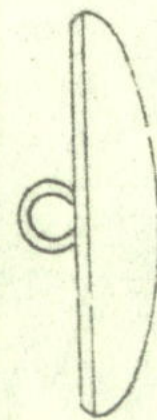
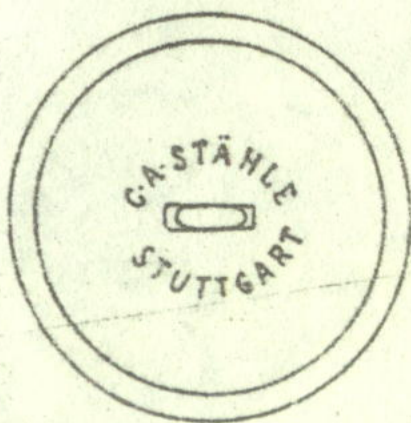
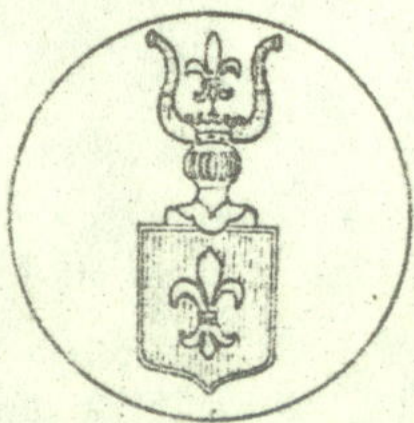
67. Guzik z herbem NIESOBIA.

- . dwuwarstwowy, $\emptyset$ 32,5
- . zewnątrz mosiężny ze śladami złocenia, spód mosiężny.

68. Guzik z herbem ZAREMBA.

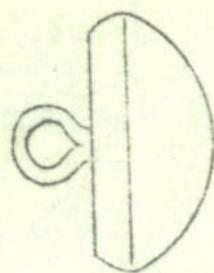
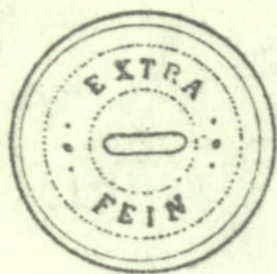
- . dwuwarstwowy, $\emptyset$ 32,5
- . zewnątrz miedziany srebrzony, spód mosiężny.

69. Guzik z herbem GOZDAWA.

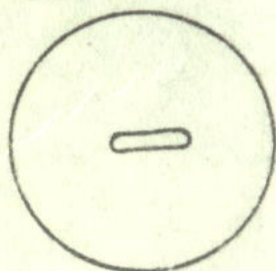
- . jednowarstwowy, /lub tłoczony z dwóch warstw/ mosiężny złocony $\emptyset$ 28,5.

70. Guzik z herbem ROGALA.

- dwuwarstwowy, $\varnothing$ 18,5
- zewnątrz alpakowy, spód mosiężny.

71. Guzik przedstawiający dwa herby STARYKON i TOPOR.

- jednowarstwowy płaski, srebrzony, wykonany prawdopodobnie z mosiądzu $\varnothing$ 18
- W/g informacji guzik pochodzi z firmy Pendowskiego w Poznaniu z lat trzydziestych.

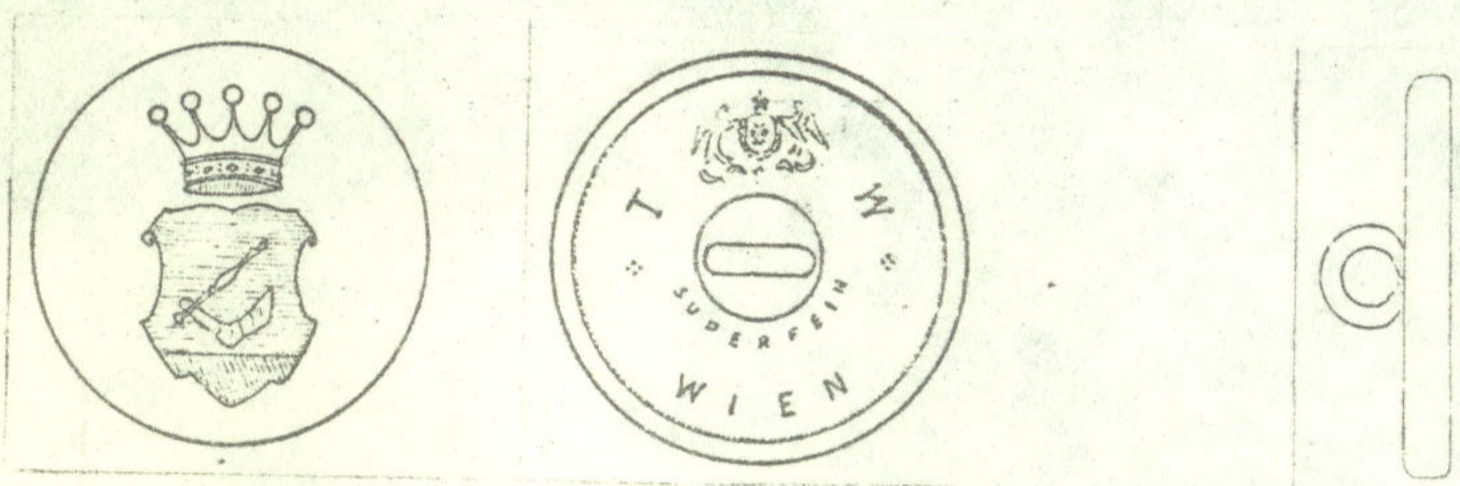
72. Guzik z herbem rosyjskim.

- jednowarstwowy lub tłoczony z dwóch warstw, mosiężny złożony, $\varnothing$ 25,5.

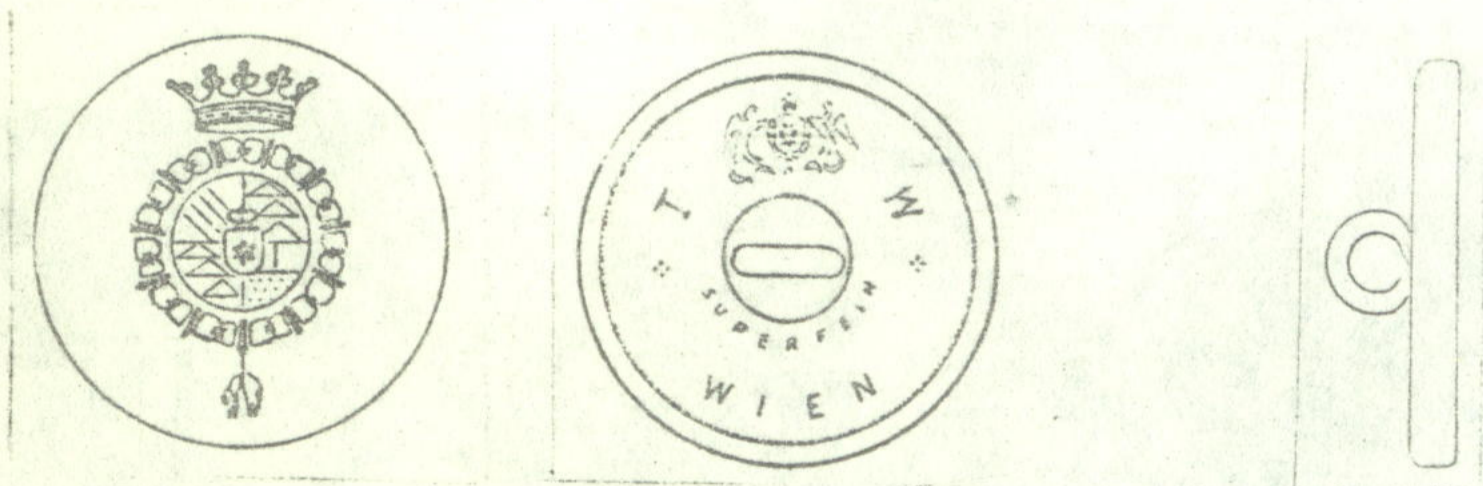

73. Guzik przedstawiający dwa herby.
- . dwuwarstwowy, $\varnothing$ 30
  - . zewnątrz alpakowy, spód mosiężny.

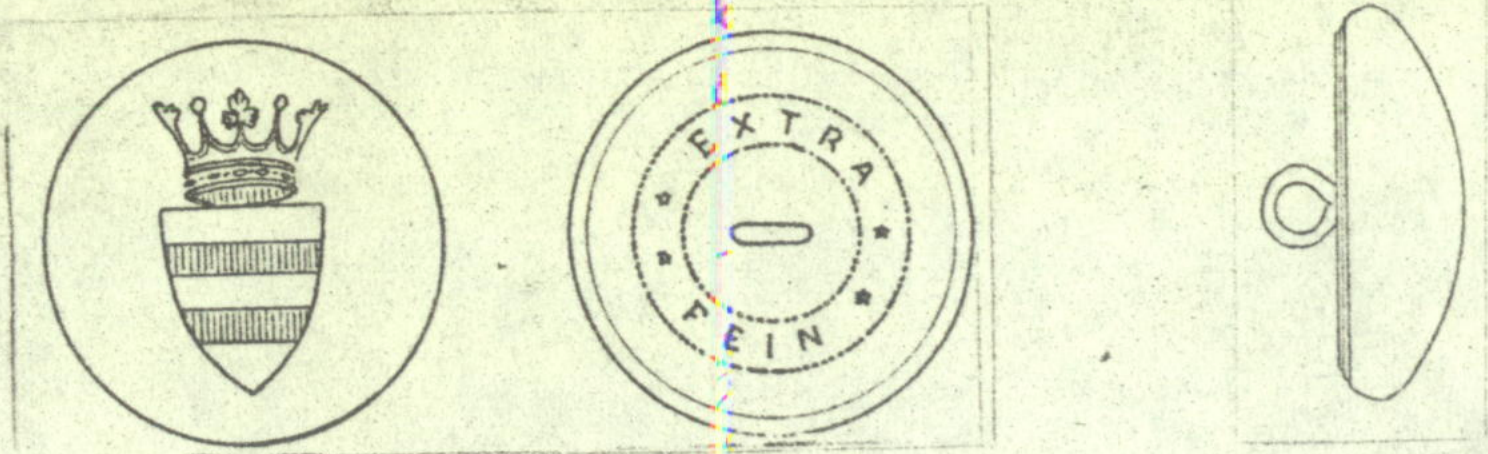

74. Guzik z liberii.
- . dwuwarstwowy, $\varnothing$ 28
  - . zewnątrz brąz złocony, spód mosiężny.

75. Guzik z herbem otoczonym łańcuchem
Orderu Złotego Runa
- . dwuwarstwowy, $\varnothing$ 29
  - . zewnątrz miedziany srebrzony, spód mosiężny.

76. Guzik z liberii.

. dwuwarstwowy, $\emptyset$ 28

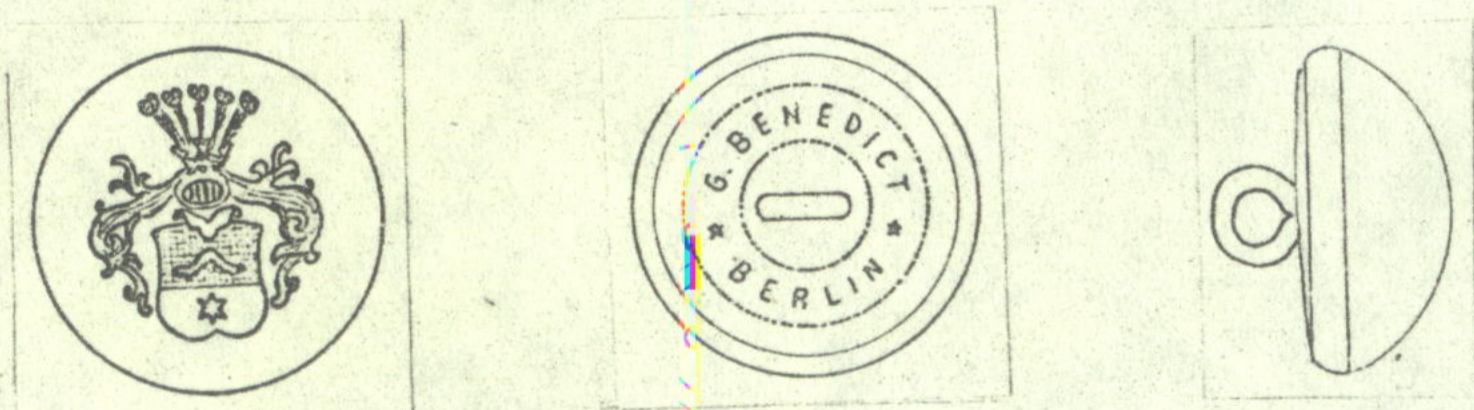
. zewnątrz mosiężny, spód stalowy niklowany

77. Wersja niniejsza guzika poprzedniego $\emptyset$ 24.

78. Guzik z liberii.

. jednowarstwowy z alpaki $\emptyset$ 27.

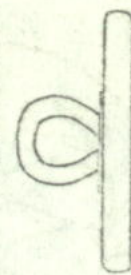
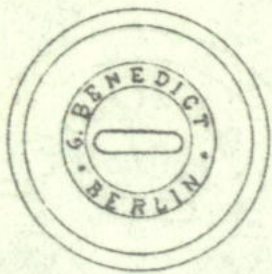

79. Guzik z liberii.

. dwuwarstwowy wewnątrz pusty, $\emptyset$ 24

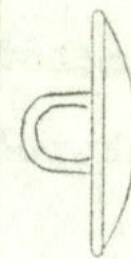
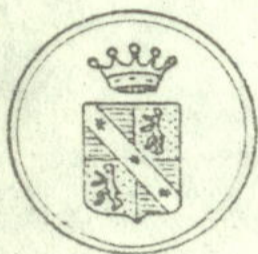
. zewnątrz alpakowy, spód mosiężny.

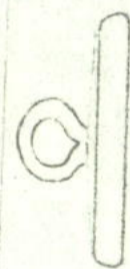
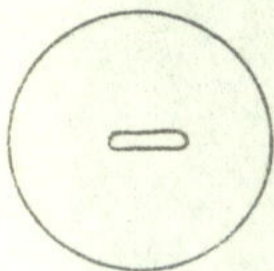
80. Guzik z liberii.

- dwuwarstwowy, $\varnothing$ 18,8
- zewnątrz alpaka, spód mosiężny srebrzony -
napis wypukły w wklęsłej obwódce.

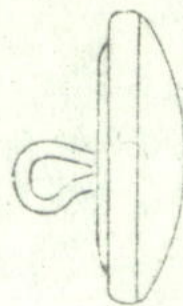
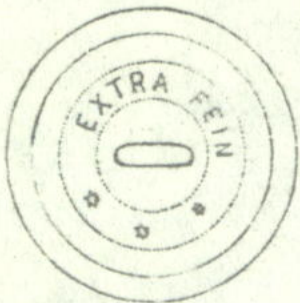
81. Guzik z liberii.

- jednowarstwowy z alpaki srebrzonej $\varnothing$ 18.

82. Guzik z liberii.

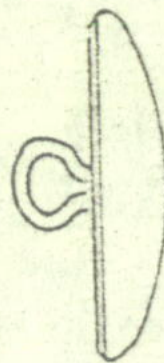
- dwuwarstwowy, $\varnothing$ 18
- zewnątrz mosiądz słocony, spód mosiężny srebrzony.

83. Guzik z liberii.

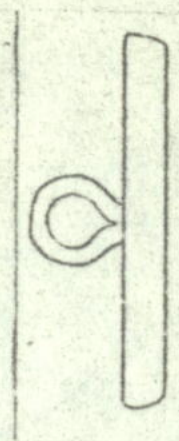
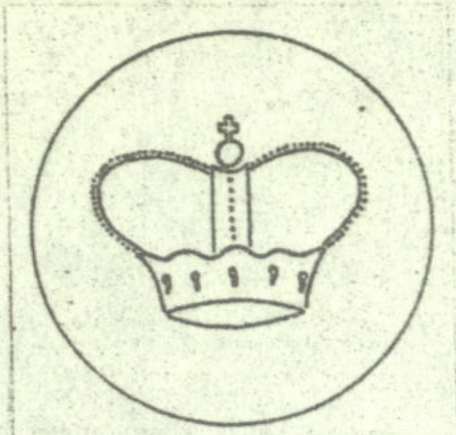
- dwuwarstwowy, $\varnothing$ 21
- zewnątrz niklowy, spód mosiężny.

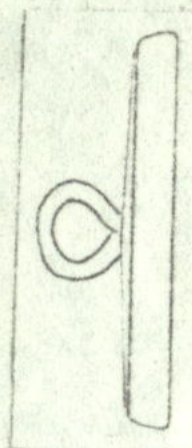
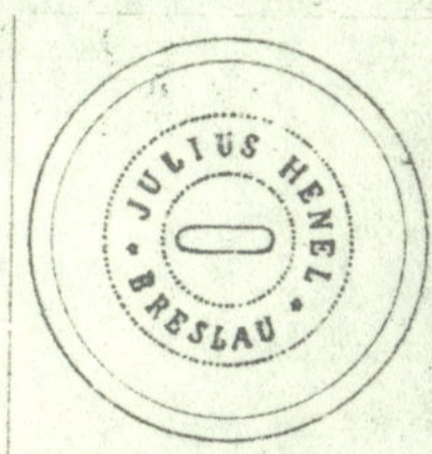
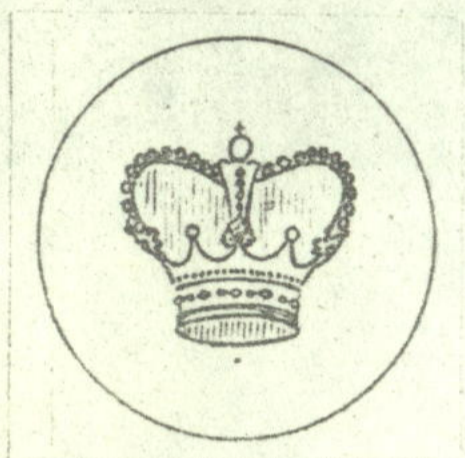
84. Guzik o niewyjaśnionym bliżej przeznaczeniu
 - wykonany z dwóch miedzianych, dawniej srebrzonych
 warstw przylegających do siebie, $\varnothing$ 25.
 Sposób wykonania pozwala w przybliżeniu określić
 pochodzenie guzika jako wyrób rosyjski
 ok. poł. XIX wieku.

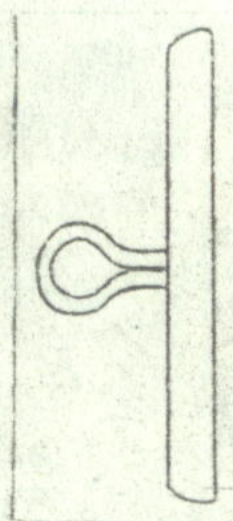
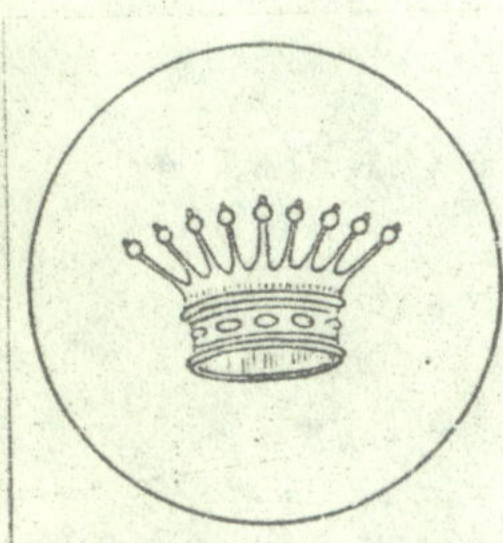
85. Guzik z koroną książęcą.

- dwuwarstwowy, $\varnothing$ 27,3
- zewnątrz mosiężny ze śladami złocenia, spód mosiężny.

86. Guzik z koroną książęcą.

- dwuwarstwowy, $\varnothing$ 28
- zewnątrz alpakowy, spód mosiężny.

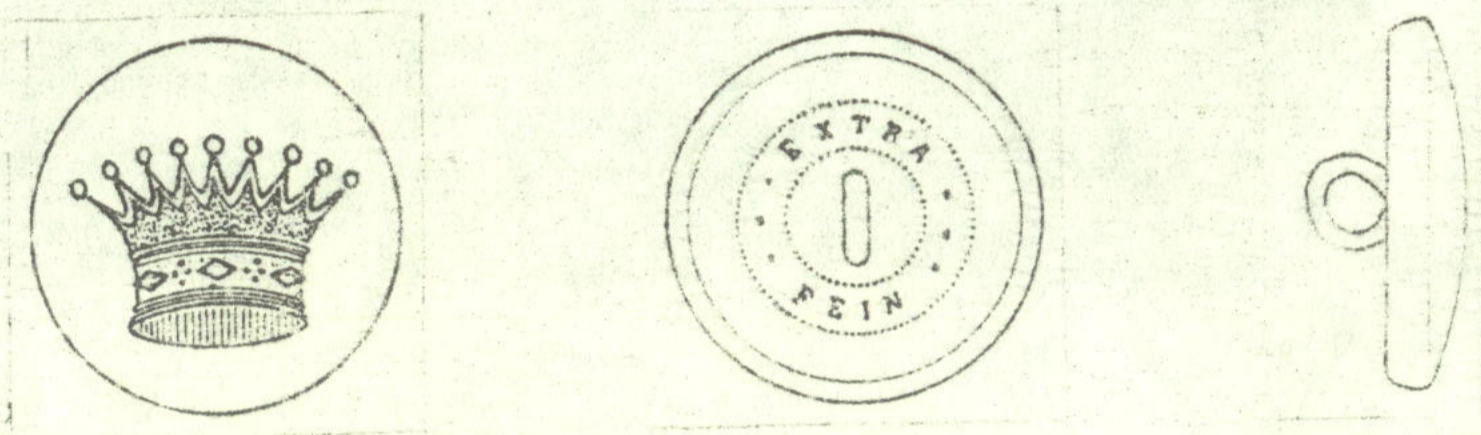
87. Guzik z koroną hrabiowską.

- dwuwarstwowy, $\varnothing$ 33,5
- zewnątrz alpaka srebrzona, spód mosiężny.

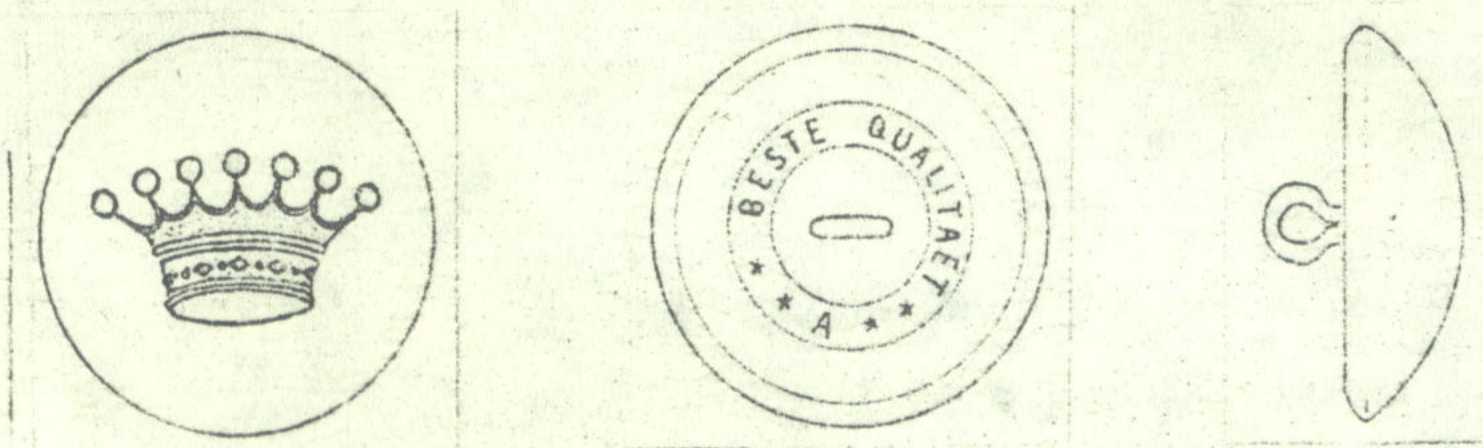

88. Guzik z koroną hrabiowską.
 . dwuwarstwowy, $\emptyset$ 27
 . sewnątrz alpakowy, spód mosiężny.

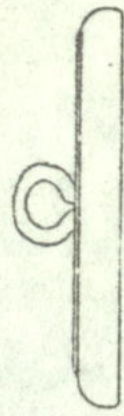
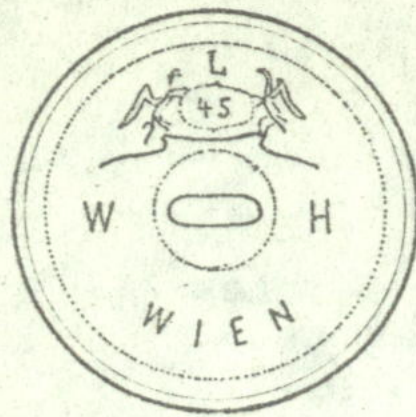
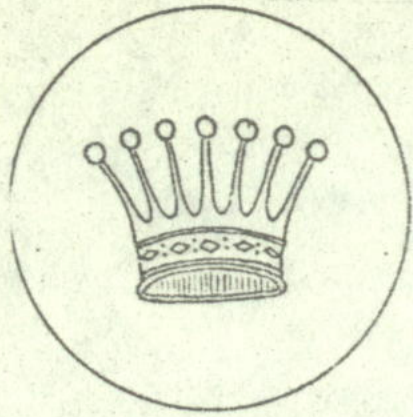
89. Guzik z koroną hrabiowską.
 . dwuwarstwowy, $\emptyset$ 26
 . sewnątrz alpakowy, spód mosiężny.

90. Guzik z koroną hrabiowską.
 . dwuwarstwowy, wypukły, $\emptyset$ 18
 . sewnątrz miedź srebrzona
 . spód mosiężny z wypukłym napisem w wklęsłej obwódce "BIRMINGHAM G.A."

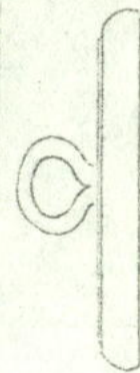
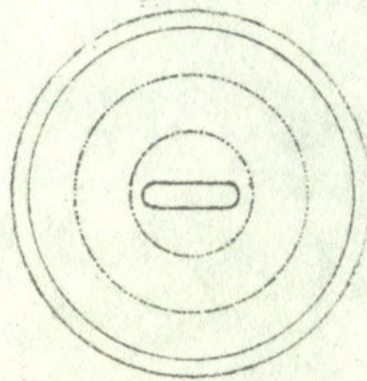
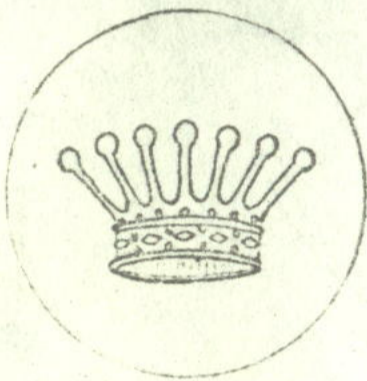
91. Guzik z koroną baronowską.
 . dwuwarstwowy, $\emptyset$ 28
 . sewnątrz alpakowy, spód mosiężny.

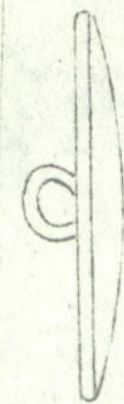
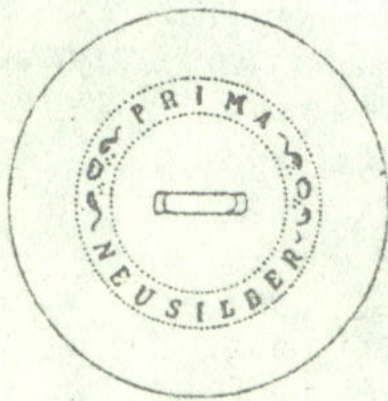
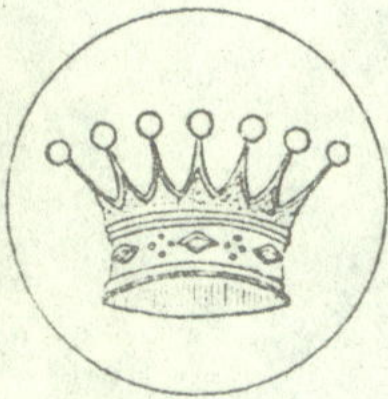
92. Guzik z koroną baronowską.

- dwuwarstwowy, $\emptyset$ 29
- zewnątrz miedziany srebrzony, spód mosiężny srebrzony.

93. Guzik z koroną baronowską.

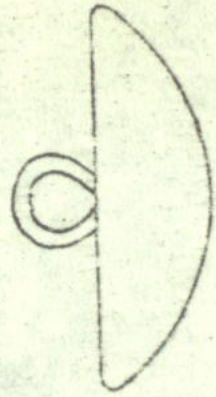
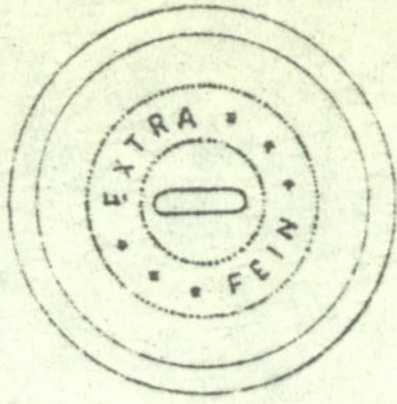
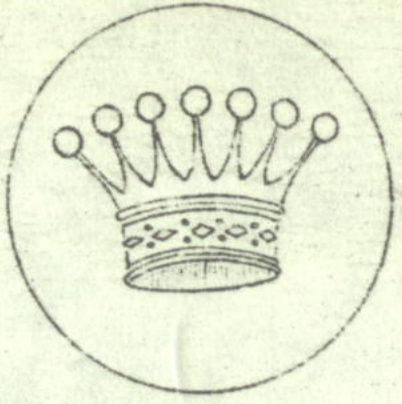
- dwuwarstwowy, $\emptyset$ 25,5
- zewnątrz mosiężny, spód stalowy.

94. Guzik z koroną baronowską.

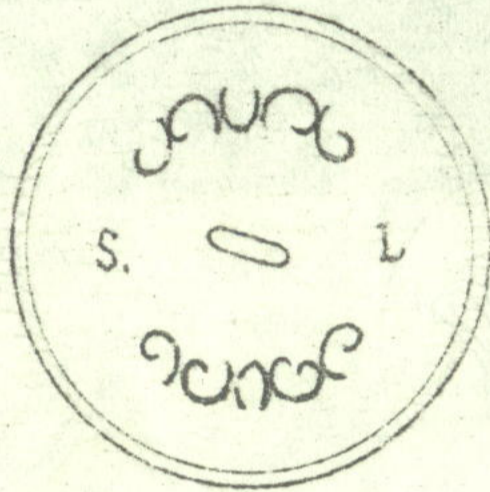
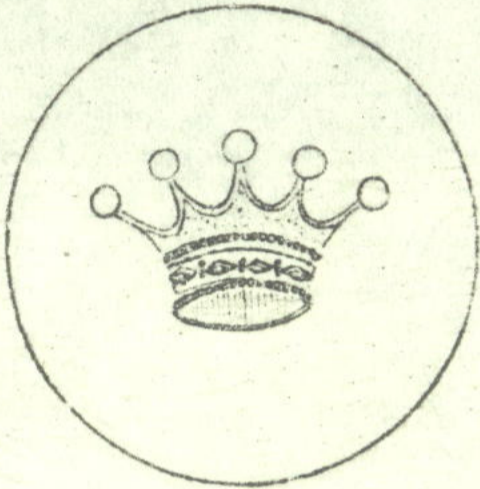
- jednowarstwowy z alpaki, $\emptyset$ 26,5.

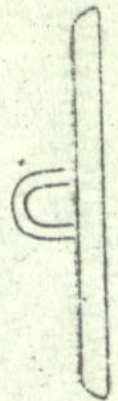
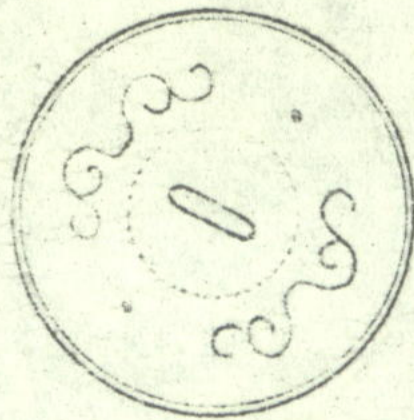
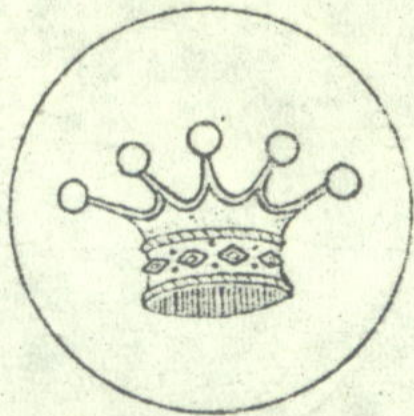

95. Guzik z koroną baronowską.
 . dwuwarstwowy, ϕ 27
 . zewnątrz brąz słocony, spód brązowy.

96. Guzik z koroną baronowską.
 . dwuwarstwowy, mosiężny, ϕ 26.

97. Guzik z koroną szlachecką.
 . dwuwarstwowy z cienkiej blachy, ϕ 33,5
 . zewnątrz cynkowy niklowany, spód stalowy niklowany.
 Guzik pochodzi z warszawskiej firmy Stanisława
 Lipczyńskiego /litery S.L./produkującej guziki
 w okresie międzywojennym.

98. Guzik z koroną szlachecką.
 . dwuwarstwowy z cienkiej blachy, ϕ 28
 . zewnątrz cynk niklowany, spód stalowy
 mosiądzowany.

99.

103. Kolejne guziki z tej grupy umieszczone na wystawie.

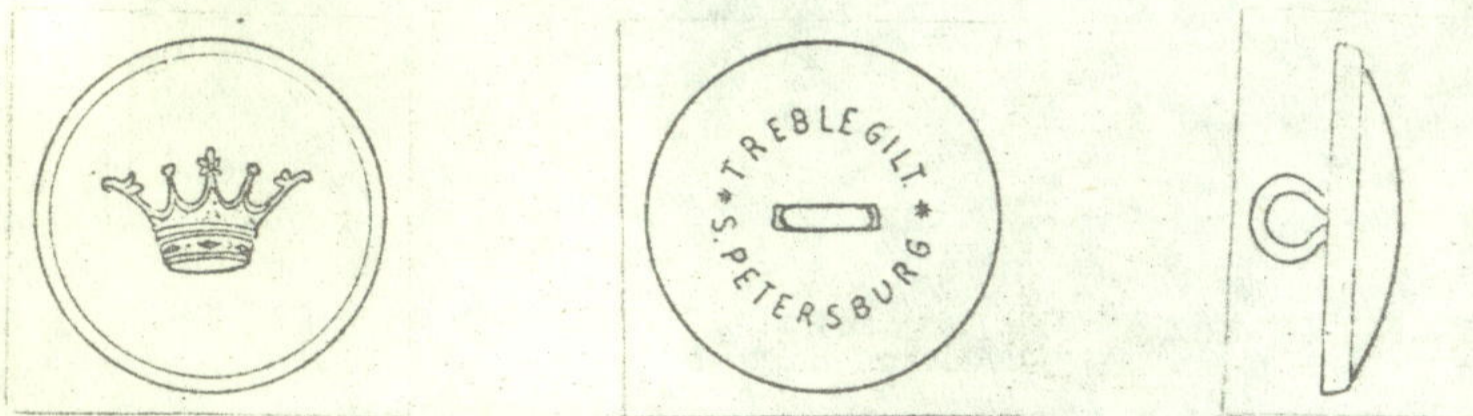

104. Guzik z koroną szlachecką.

- wykonany z dwóch warstw przylegających do siebie $\varnothing$ 25
- zewnątrz miedź srebrzona, spód miedziany.

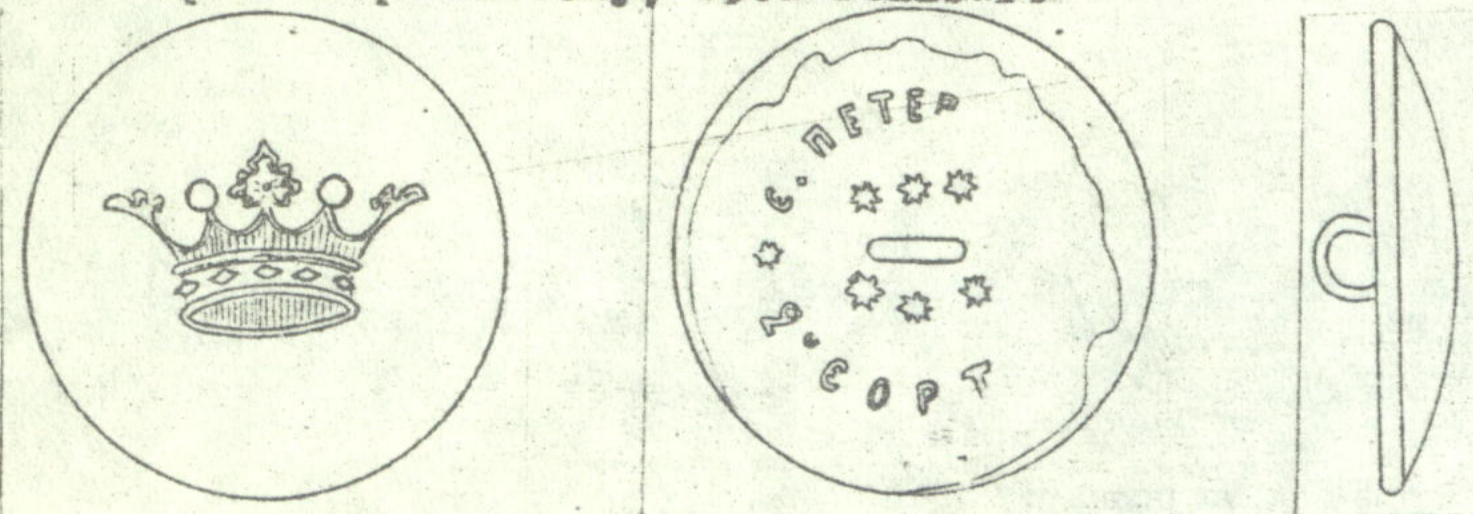
105. Wersja mniejsza powyższego $\varnothing$ 17.

- wykonany z dwóch warstw przylegających do siebie
- zewnątrz miedź srebrzona, spód srebrzony.

106. Guzik z koroną szlachecką.

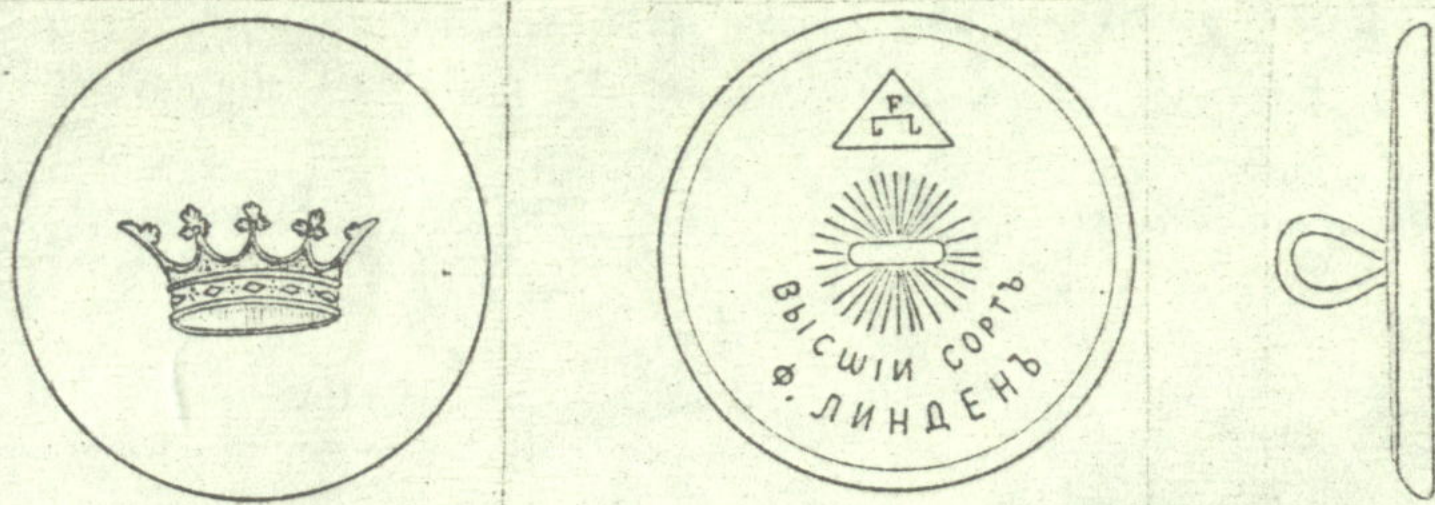
- wykonany z dwóch warstw ściśle przylegających do siebie $\varnothing$ 25
- zewnątrz brąz słocony, spód stalowy.

107. Guzik z koroną szlachecką.

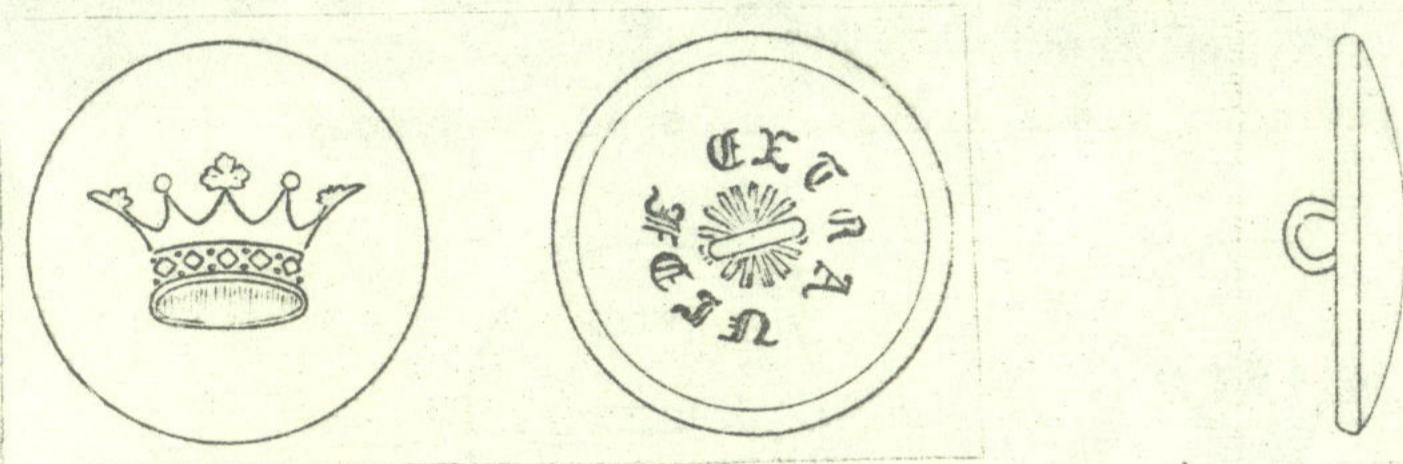
- wykonany jest z trzech warstw przylegających do siebie . zewnątrz miedź srebrzona, wewnątrz stal, spód mosiężny, $\varnothing$ 34.

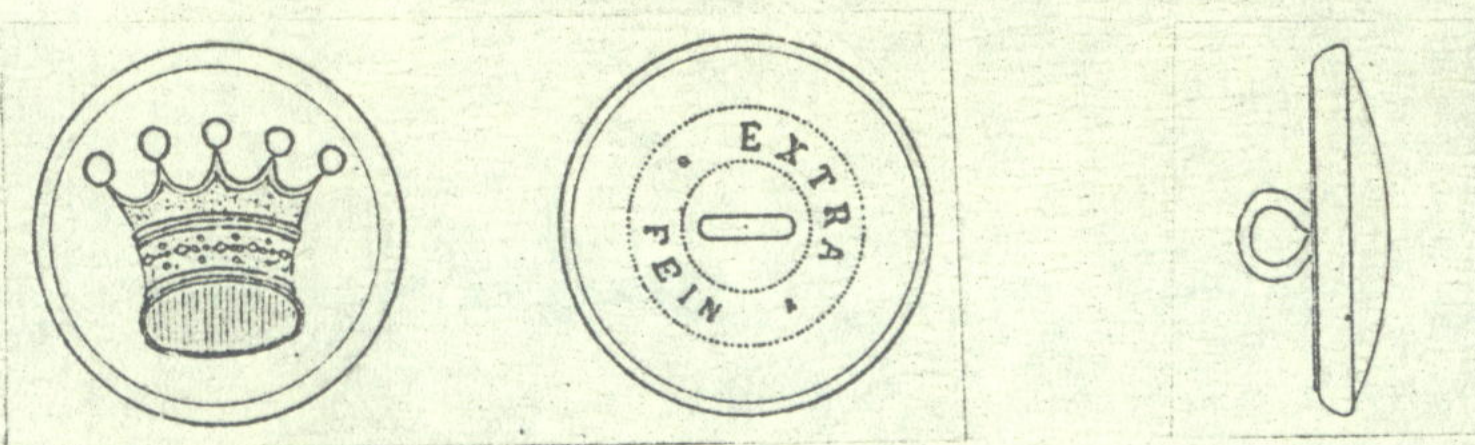
108. Guzik z koroną szlachecką.

- dwuwarstwowy, $\varnothing$ 34
- zewnątrz alpaka, spód mosiężny ze śladami srebrzenia.

109. Guzik z koroną szlachecką.

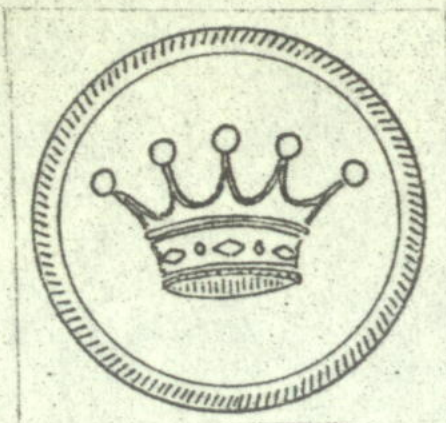
- wykonany z dwóch warstw przylegających do siebie, $\varnothing$ 27,3
- zewnątrz alpaka, spód mosiężny.

110. Guzik z koroną szlachecką.

- dwuwarstwowy, $\varnothing$ 26,3
- zewnątrz alpaka, spód mosiężny srebrzony.

39

111. Guzik z koroną szlachecką.

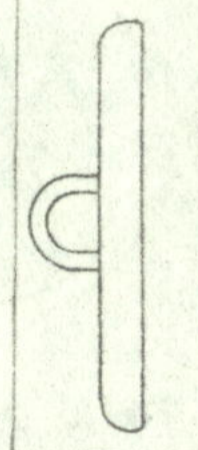
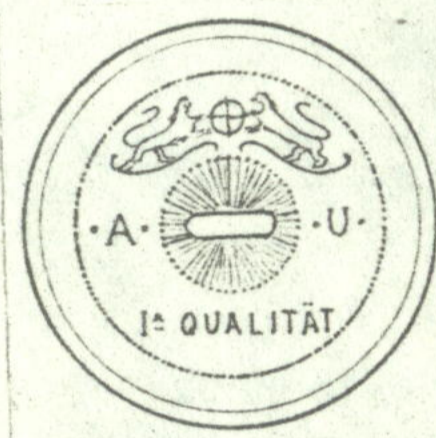
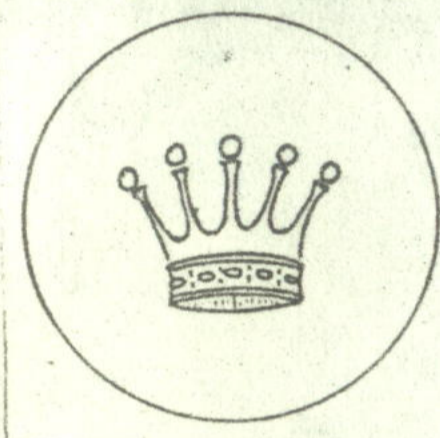
. dwuwarstwowy, $\emptyset$ 27,5

. zewnątrz brąz złocony, spód mosiężny srebrzony.

112. Guzik z koroną szlachecką.

. dwuwarstwowy, wypukły jak poprzedni, $\emptyset$ 26

. zewnątrz alpaka, spód mosiężny jak w poz. 88, lecz w pierścieniu trzymanym przez lwy liczba 26 /odp. średnicy/

113. Guzik z koroną szlachecką.

. dwuwarstwowy, $\emptyset$ 29

. zewnątrz mosiądz złocony, spód srebrzony.

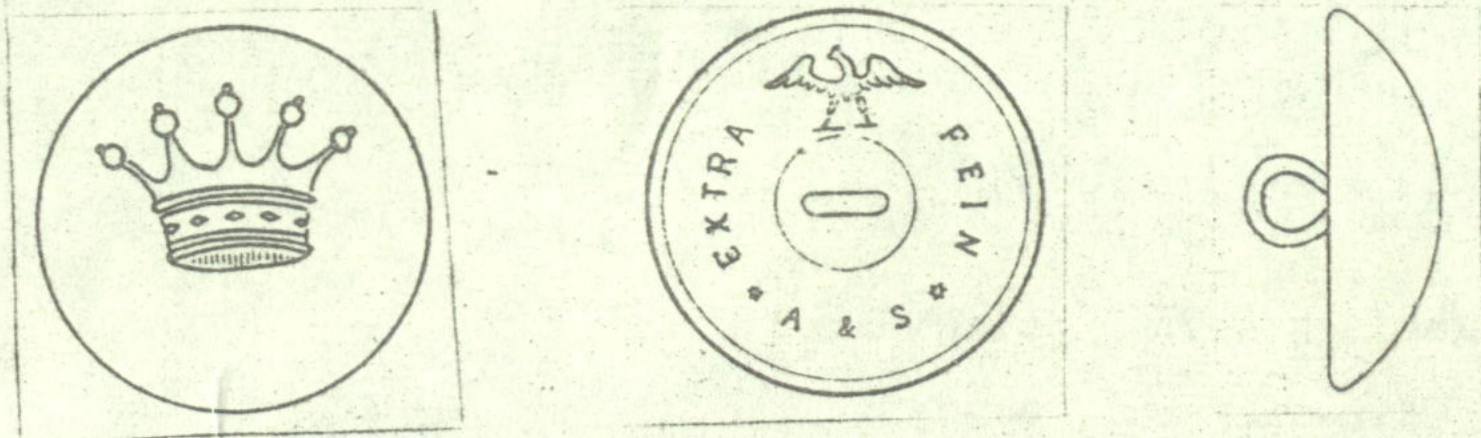

114. Guzik z koroną szlachecką.

. dwuwarstwowy, $\emptyset$ 29

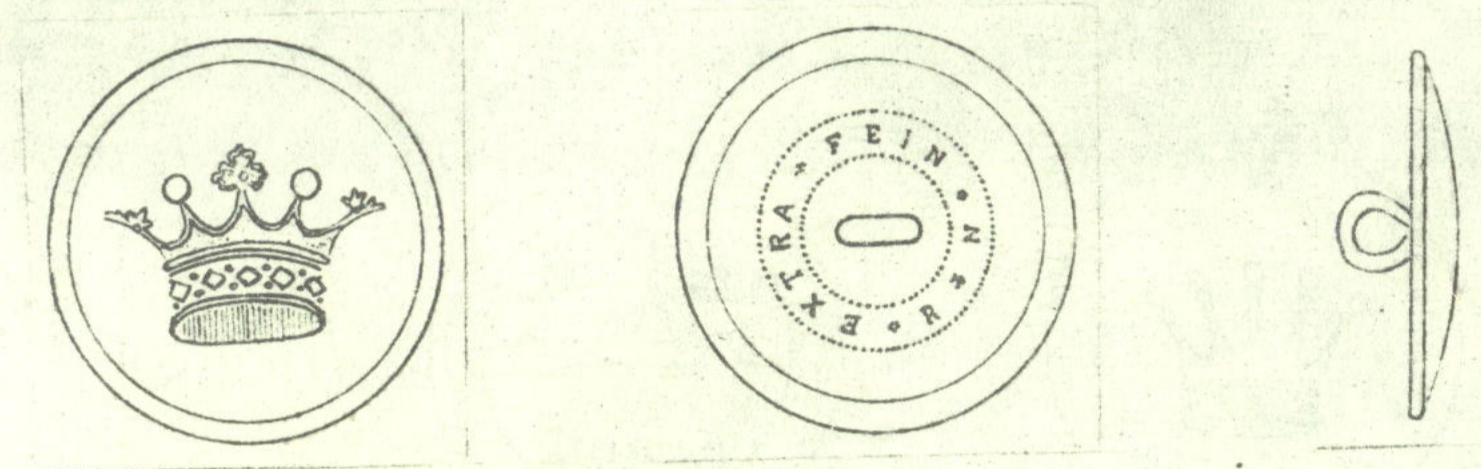
. zewnątrz i na odwrocie mosiężny.

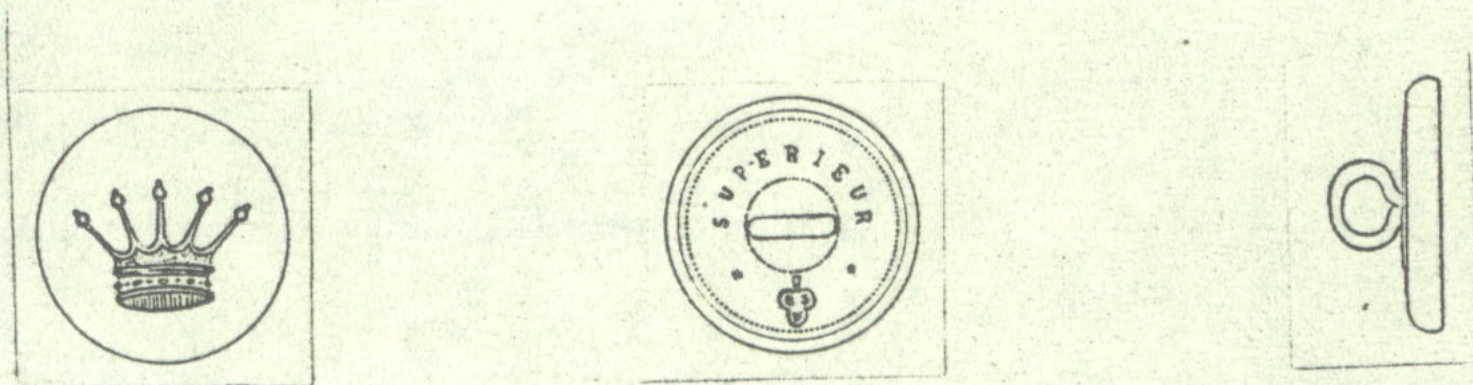
115. Guzik z koroną szlachecką.

- . dwuwarstwowy, $\varnothing$ 27,5
- . zewnątrz alpaka, spód brązowy.

116. Guzik z koroną szlachecką.

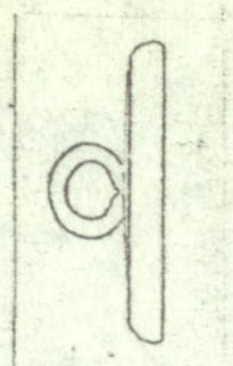
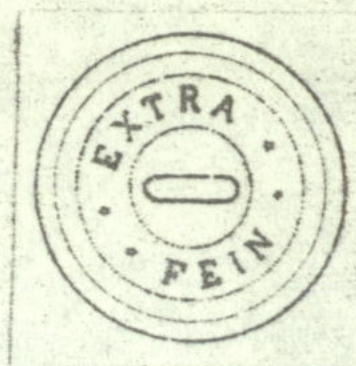
- . wykonany z dwóch warstw przylegających do siebie, $\varnothing$ 28
- . zewnątrz miedziany, spód miedziany srebrzony.

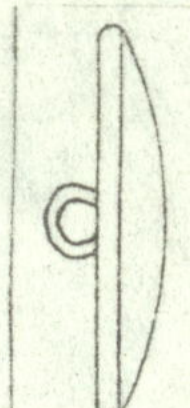
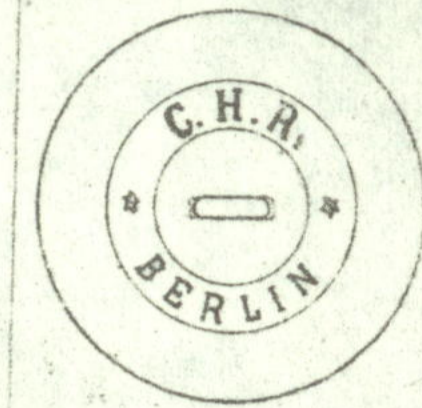
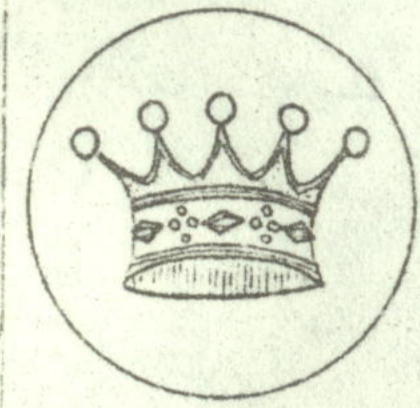
117. Guzik z koroną szlachecką.

- . dwuwarstwowy, $\varnothing$ 18
- . zewnątrz miedziany złocony, spód miedziany srebrzony.

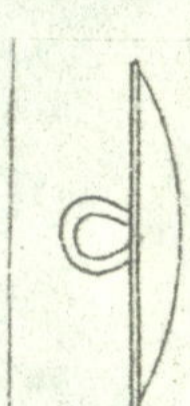
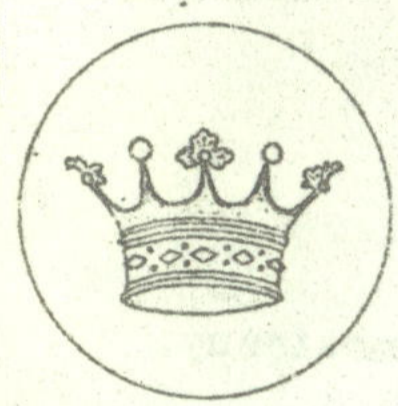

118. Guzik z koroną szlachecką.
 . dwuwarstwowy, $\varnothing$ 22
 . zewnątrz alpaka, spód miedzi srebrzony.

119. Guzik z koroną szlachecką.
 . jednowarstwowy z alpaki $\varnothing$ 27,5.

120. Guzik z koroną szlachecką.
 . jednowarstwowy, miedziany srebrzony $\varnothing$ 26,5.

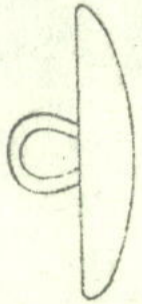
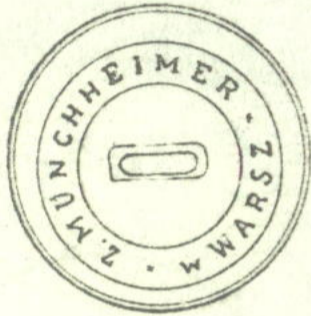
121. Guzik z koroną szlachecką.
 . wykonany z dwóch warstw / miedzianych /
 przylegających do siebie $\varnothing$ 26,3.

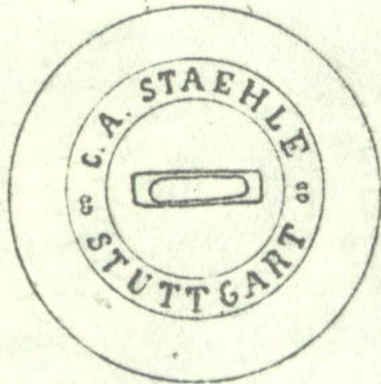
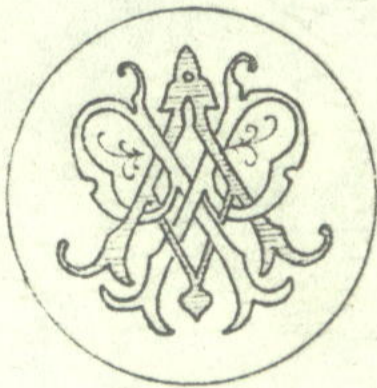
122. Guzik z monogramem.

- jednowarstwowy / lub tłoczony z dwóch warstw/
mosiężny $\varnothing$ 20,5

123. Guzik z monogramem.

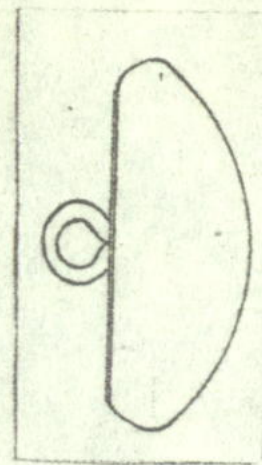
- tłoczony z dwóch warstw $\varnothing$ 21
- zewnątrz mosiężny srebrzony, spód mosiężny.

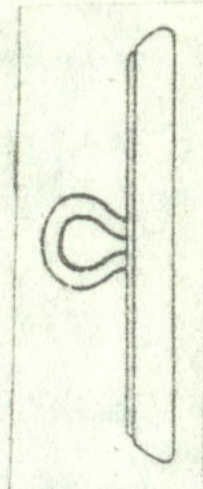
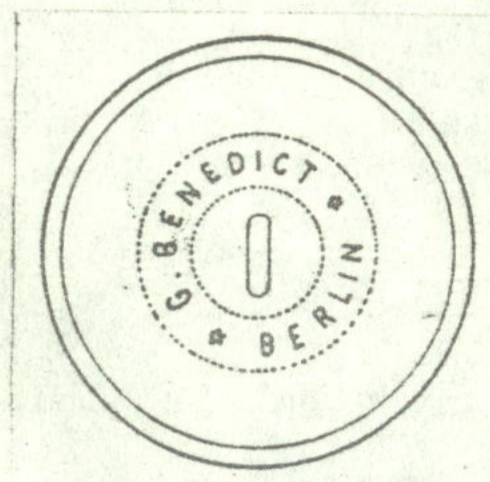
124. Guzik z monogramem.

- jednowarstwowy z alpaki $\varnothing$ 26.

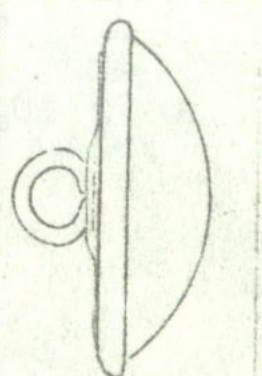
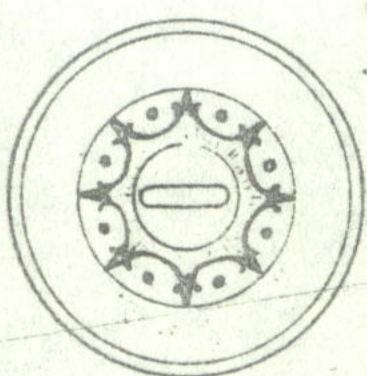

125. Guzik z inicjałami pod koroną książęcą.
 . dwuwarstwowy, $\emptyset$ 26,5
 . sewnątrz brąz słocony, spód mosiężny.

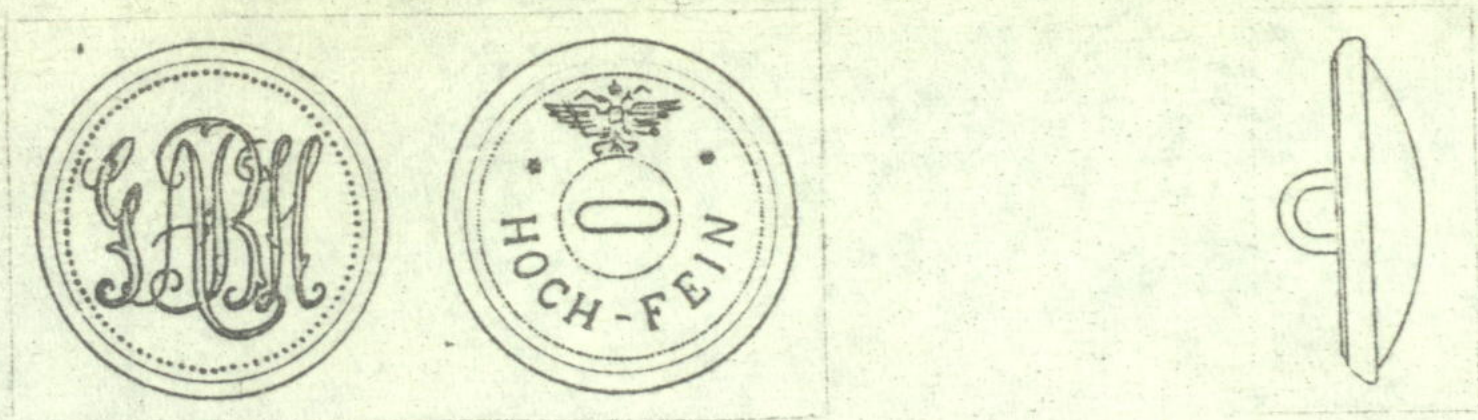

126. Guzik z monogramem.
 . dwuwarstwowy, $\emptyset$ 31
 . sewnątrz alpaka, spód mosiężny.

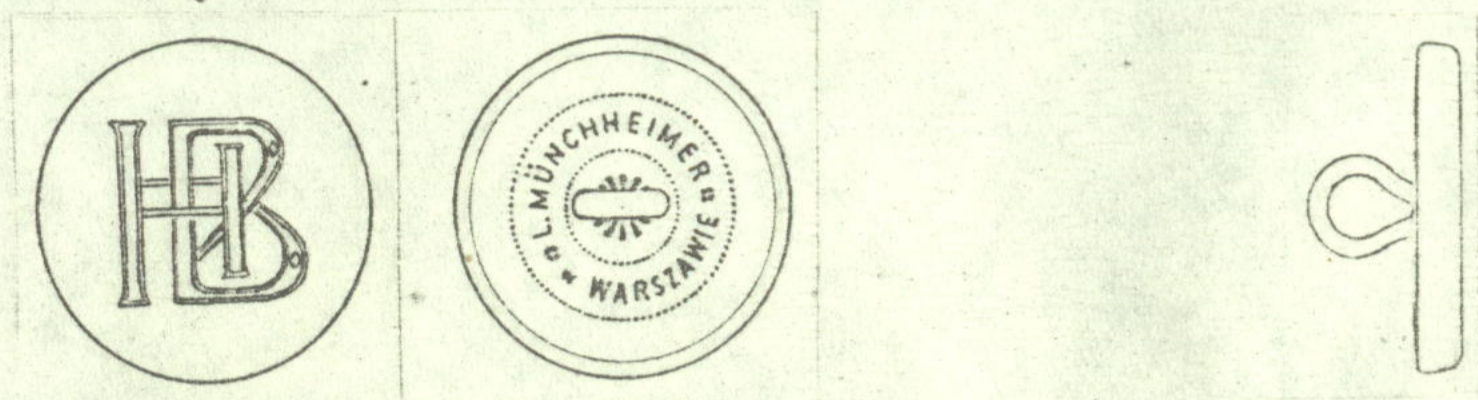
127. Guzik z monogramem.
 . dwuwarstwowy, $\emptyset$ 25
 . sewnątrz alpaka, spód mosiężny.

128. Guzik z monogramem.

- dwuwarstwowy, $\varnothing$ 24,5
- zewnątrz alpaka, spód mosiężny.

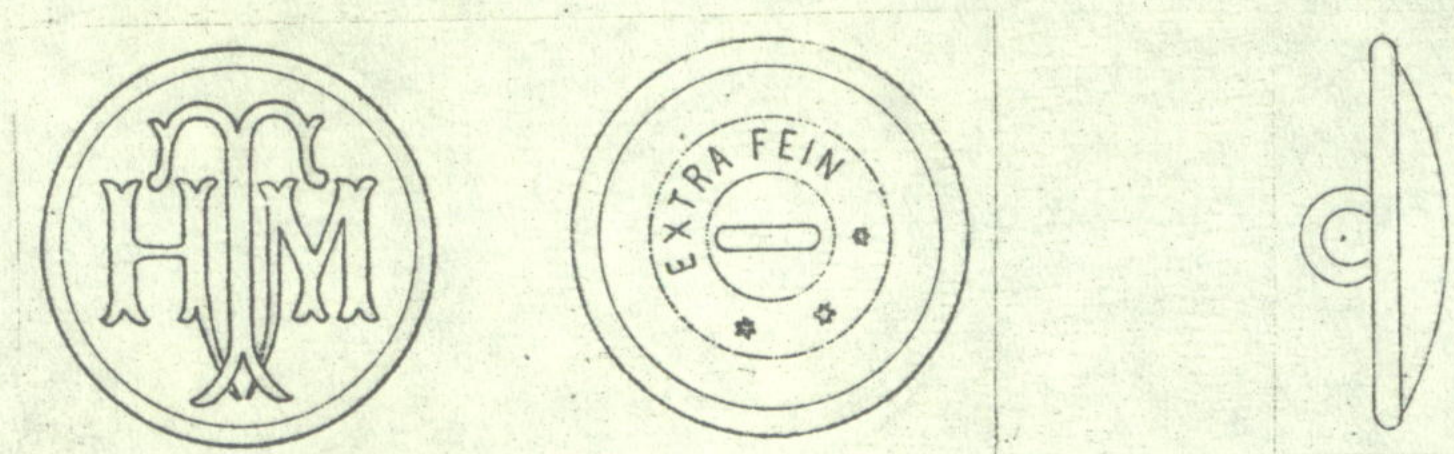

129. Guzik liberyjny z hotelu "BRISTOL" w Warszawie.

- dwuwarstwowy, $\varnothing$ 23,5
- zewnątrz i na odwrocie mosiężny.

130. Guzik liberyjny z hotelu "BRISTOL" z monogramem j.w.

- dwuwarstwowy $\varnothing$ 22
- uszkodzenie cienkiej zewnętrznej blaszki miedzianej pozwala zauważyć, że guzik jest wypełniony tekturą.
- spód mosiężny

131. Guzik z monogramem.

- dwuwarstwowy, $\varnothing$ 28
- zewnątrz alpaka, spód miedziany

132. Guzik z monogramem pod koroną książęcą.
/Monogram oraz korona są osobno wycięte z blachy miedzianej i przymocowane do guzika/
 • dwuwarstwowy, $\varnothing$ 23
 • zewnątrz brąz szłocony, spód miedziany srebrzony.

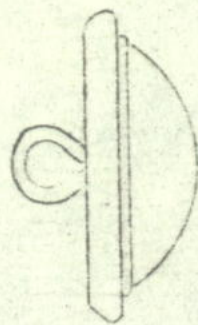

133. Guzik z monogramem pod koroną.
 • dwuwarstwowy, $\varnothing$ 27
 • zewnątrz miedziany szłocony, spód miedziany srebrzony.

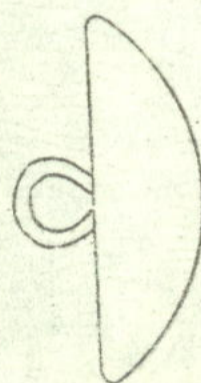
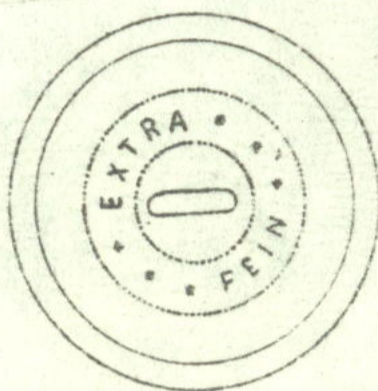
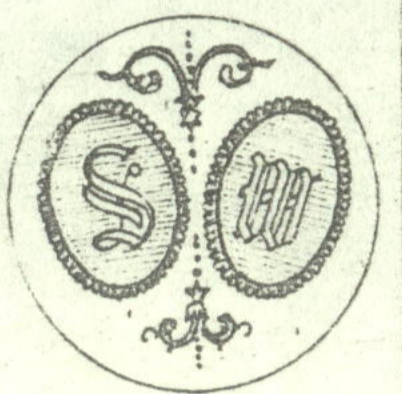
134. Guzik z monogramem.
 • dwuwarstwowy, $\varnothing$ 24
 • zewnątrz alpaka, spód miedziany.

135. Guzik z monogramem.

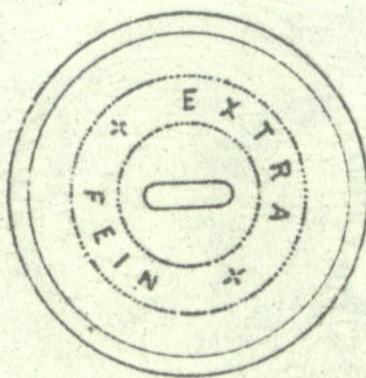
- . dwuwarstwowy, ϕ 23
- . zewnątrz alpaka, spód stalowy ocynkowany

135. Guzik z monogramem /blaszki z literami są wstawiane we wgłębieniach guzika/

- . dwuwarstwowy, ϕ 27
- . zewnątrz miedź srebrzona, spód mosiężny

Guziki tego rodzaju były wykonane w większej ilości a literki umieszczano zgodnie z życzeniem zamawiającego

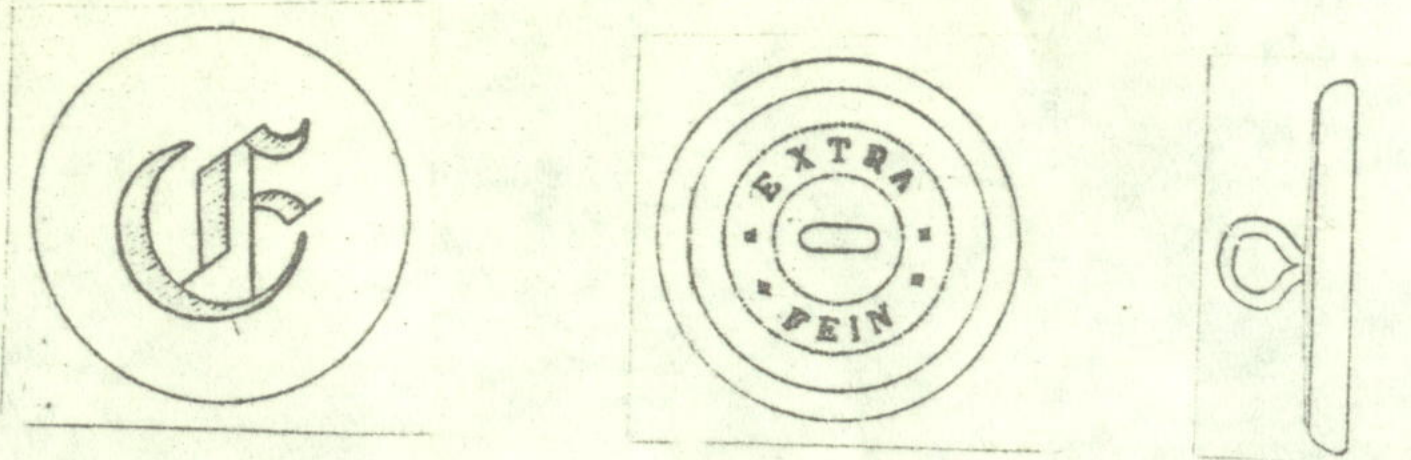

136. Guzik z monogramem.

- . dwuwarstwowy, ϕ 26,5
- . zewnątrz alpaka, spód mosiężny.

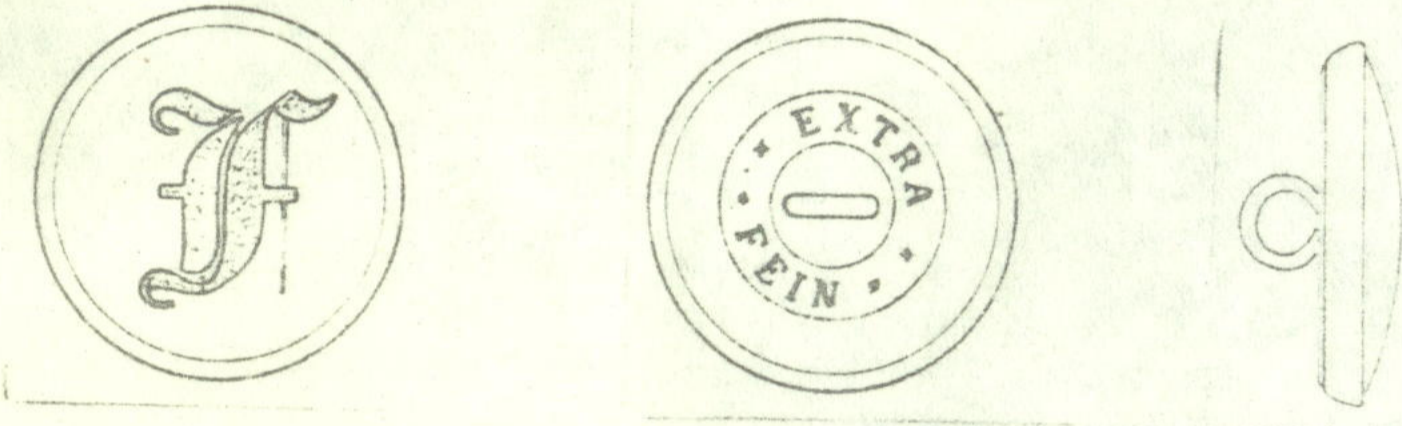

137.

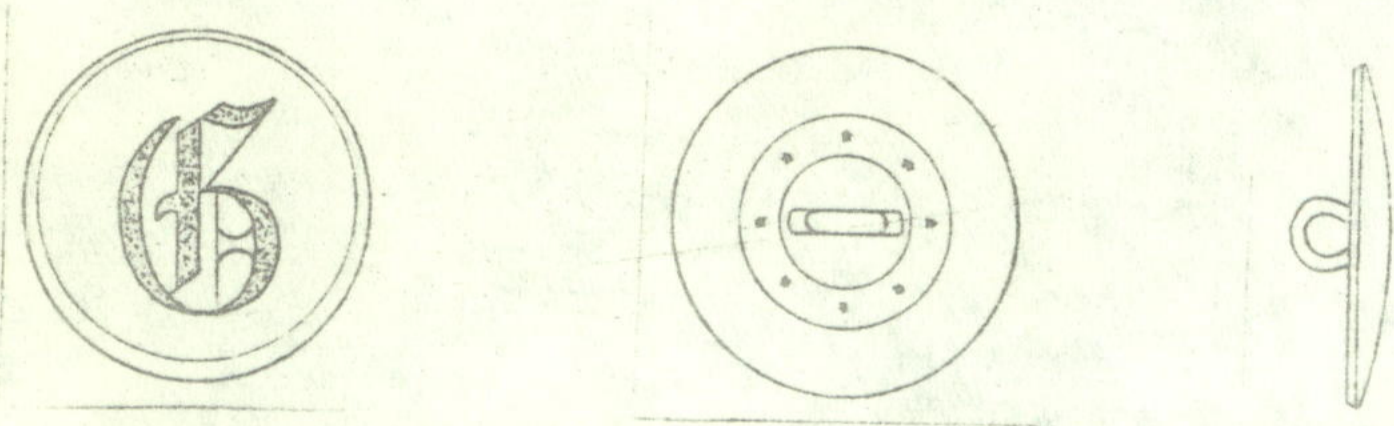
137. Guzik z monogramem.

- . dwuwarstwowy, $\varnothing$ 28
- . zewnątrz alpaka, spód mosiężny.

138. Guzik z monogramem.

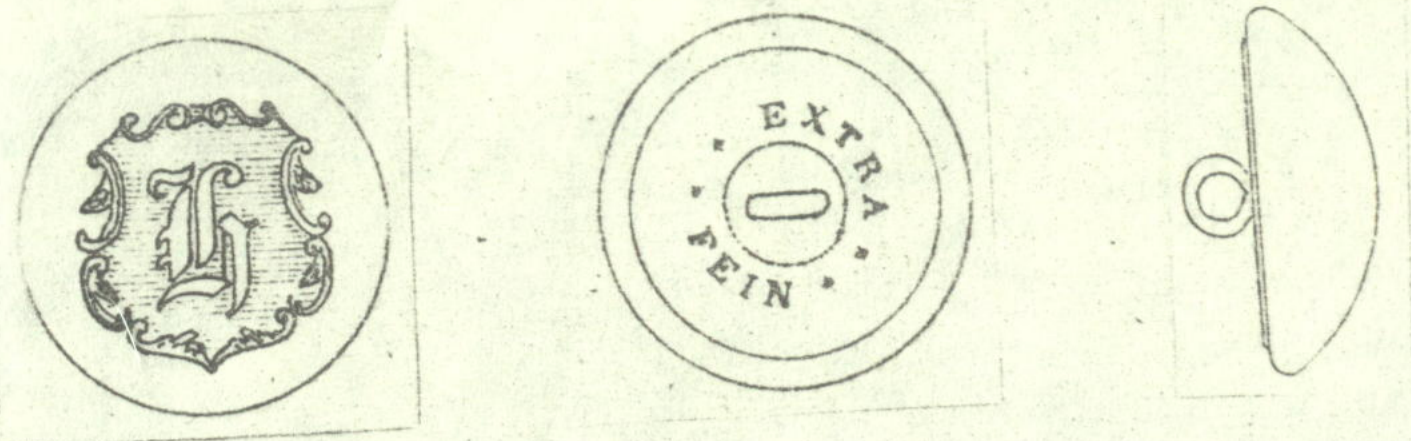
- . dwuwarstwowy, $\varnothing$ 27
- . zewnątrz alpaka, spód mosiężny.

139. Guzik z monogramem.

- . jednowarstwowy z alpaki, $\varnothing$ 25,3.

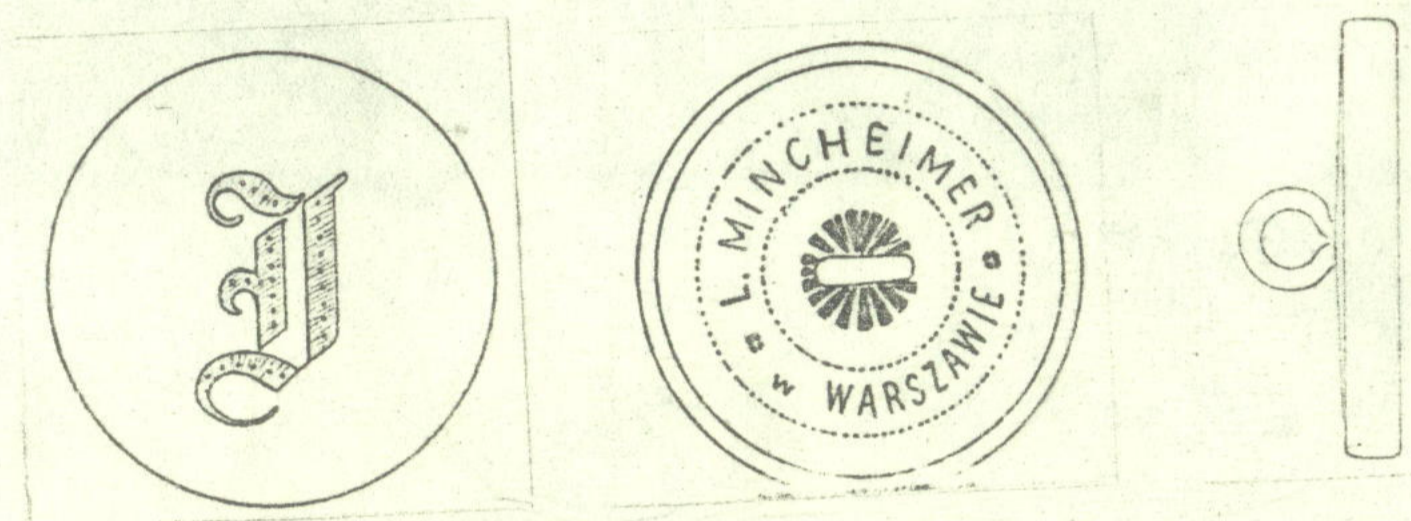

140. Guzik z monogramem.

. dwuwarstwowy, $\emptyset$ 27

. zewnątrz alpaka, spód miedziany.

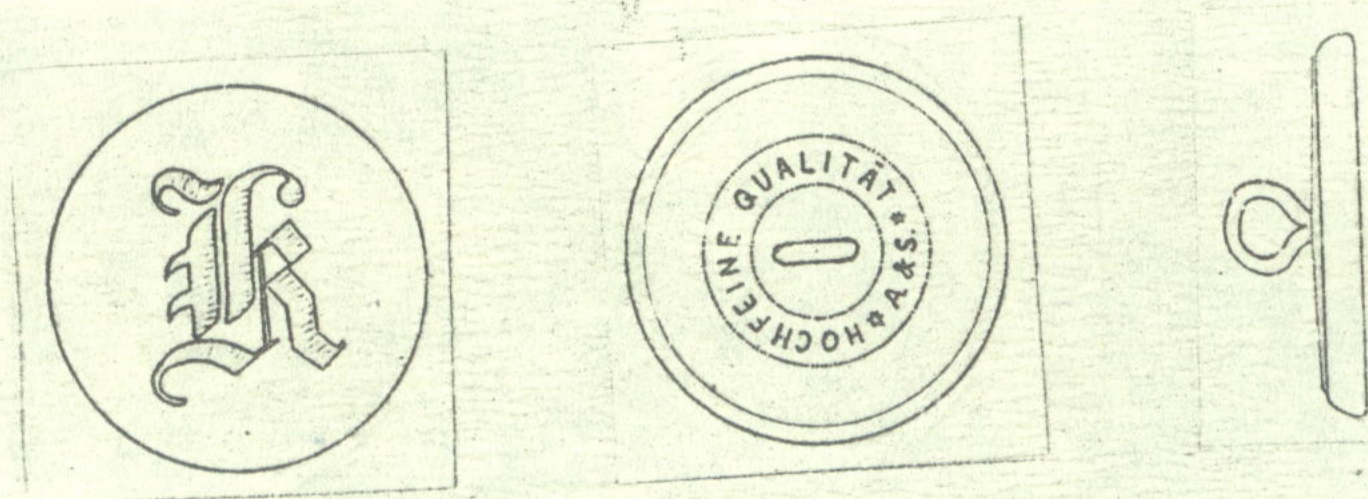

141. Guzik z monogramem.

. dwuwarstwowy, $\emptyset$ 32,8

. zewnątrz alpakowy, dawniej srebrzony

. spód cynkowy.

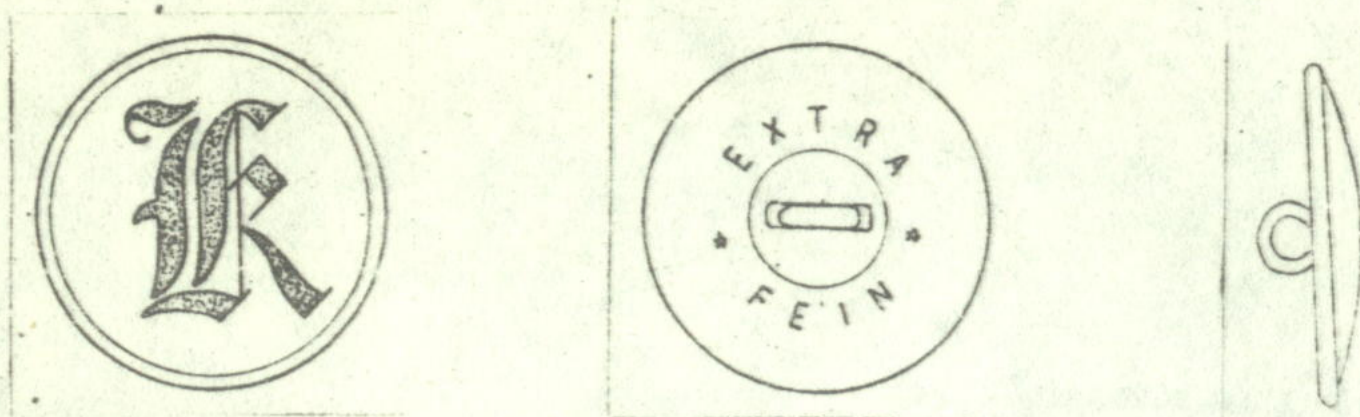

142. Guzik z monogramem.

. dwuwarstwowy, $\emptyset$ 28

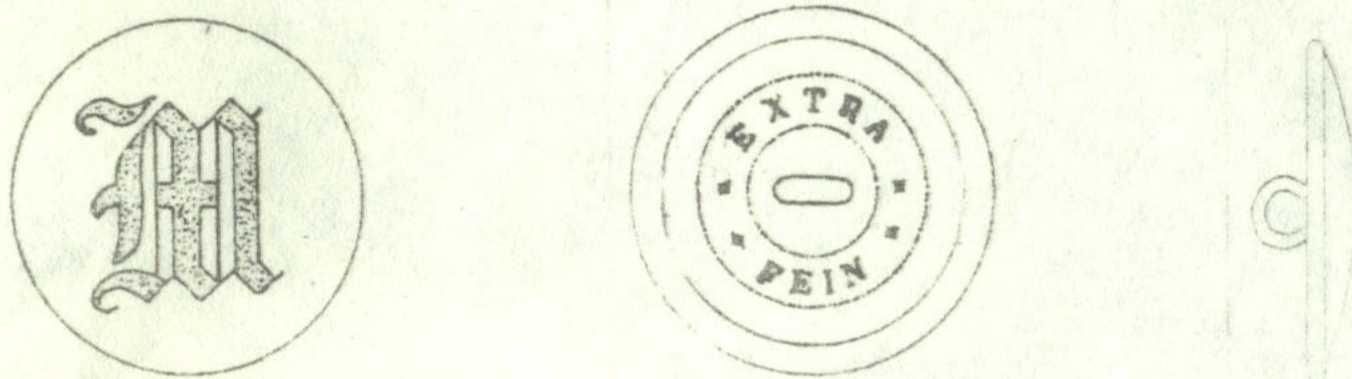
. zewnątrz alpaka, spód miedziany.

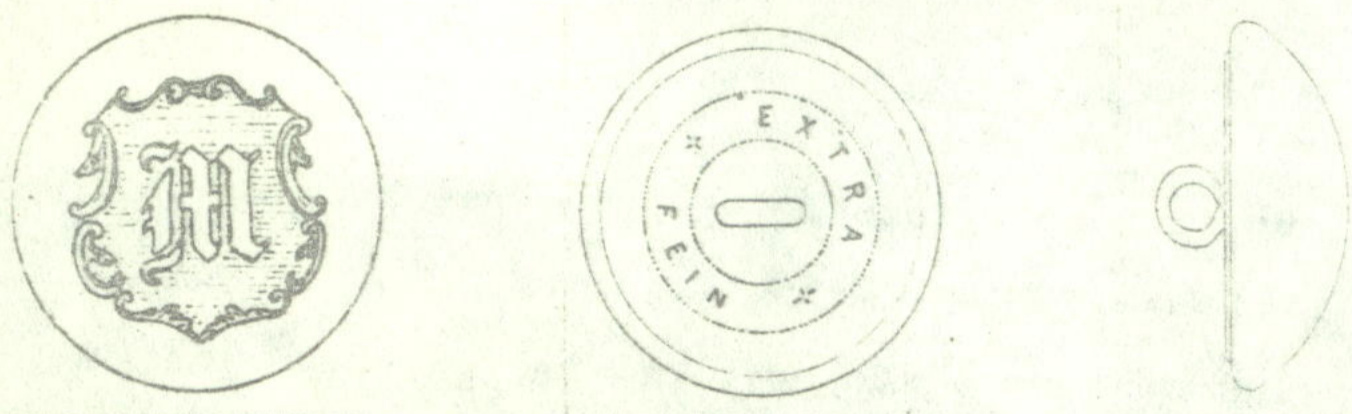
143. Guzik z monogramem.

. jednowarstwowy z alpaki, $\varnothing$ 26

144. Guzik z monogramem.

. jednowarstwowy z alpaki, $\varnothing$ 26

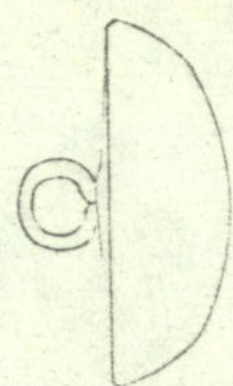
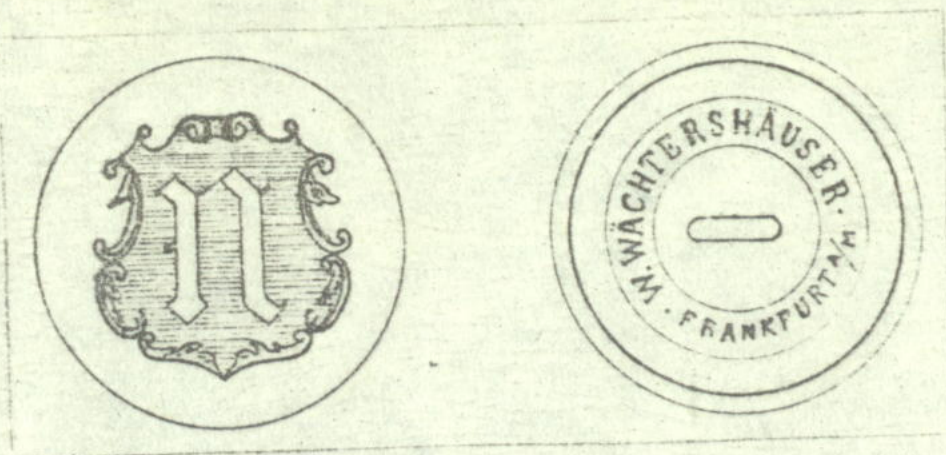

145. Guzik z monogramem.

. dwuwarstwowy, $\varnothing$ 27

. zewnątrz alpaka, spód mosiężny.

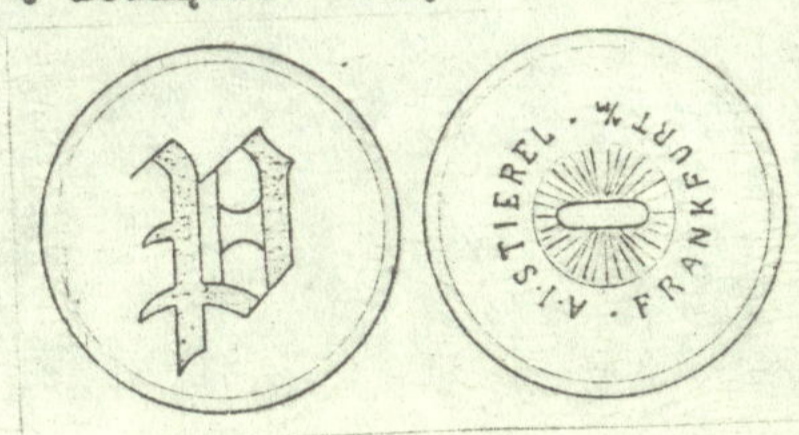

50

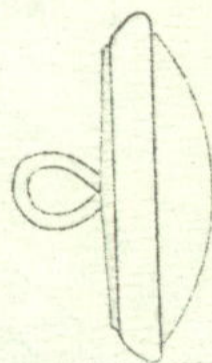
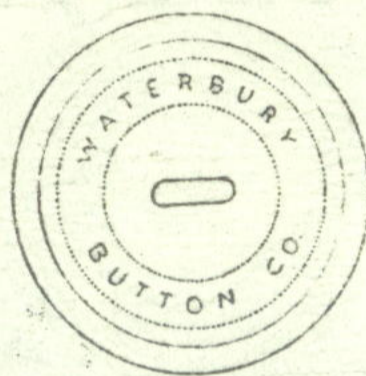
146. Guzik z monogramem.

- . dwuwarstwowy, $\varnothing$ 27
- . zewnątrz mosiądz złocony, spód mosiężny.

147. Guzik z monogramem.

- . dwuwarstwowy, $\varnothing$ 26,5
- . zewnątrz alpaka srebrzona, spód mosiężny.

148. Guzik z monogramem/prawdopodobnie amerykański/.

- . dwuwarstwowy, $\varnothing$ 25
- . dwustronnie złocony, czy też pokryty cienką warstwą innego złotego metalu bardziej przypominającego sztuczną biżuterię niż stare złocenie.

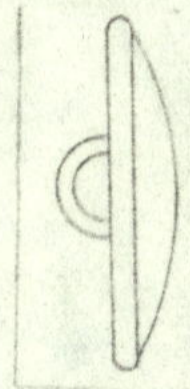
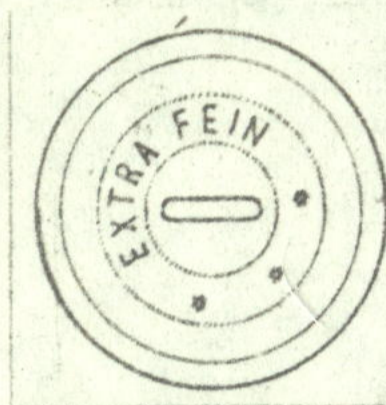
149. Guzik z monogramem jak poprzedni.

- . dwuwarstwowy dwustronnie niklowany, $\varnothing$ 29
- . na odwrocie znajduje się napis "SUPERIOR QUALITY".

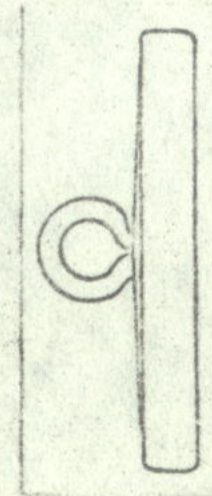

150. Guzik z monogramem pod koroną.
 . jednowarstwowy z alpaki, $\emptyset$ 26

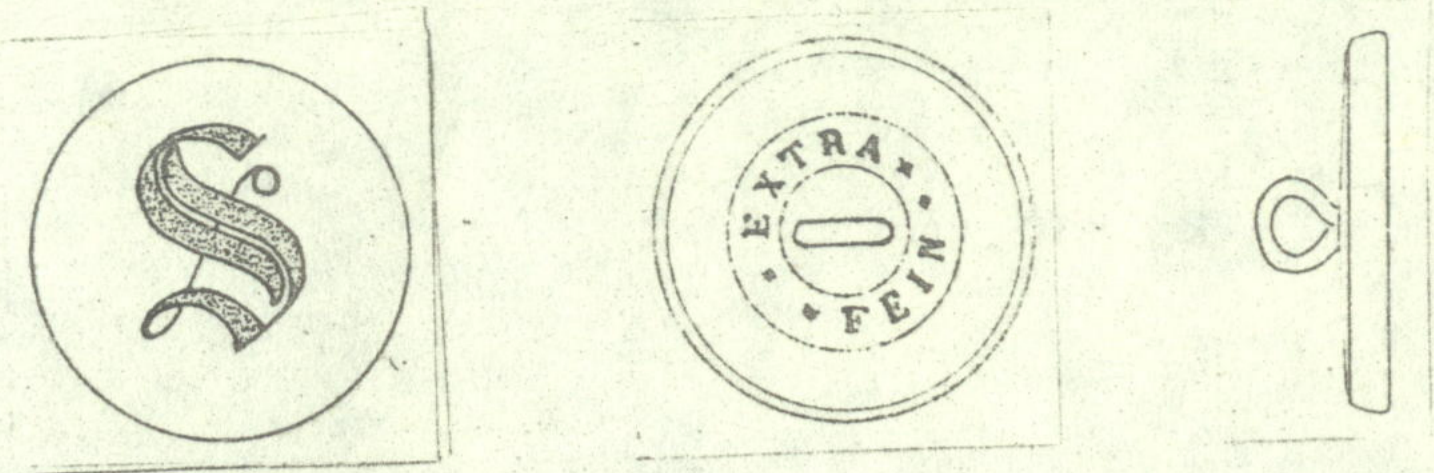

151. Guzik z monogramem.
 . wykonany z dwóch warstw przylegających do siebie, $\emptyset$ 26
 . zewnątrz mosiądz słocony, spód stalowy niklowany.

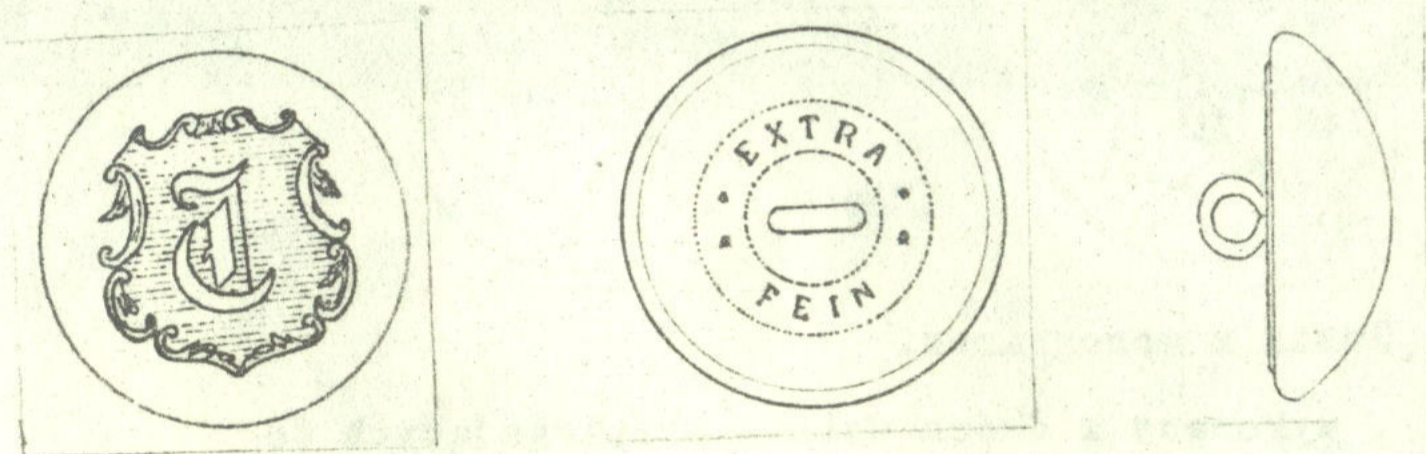
152. Guzik z monogramem pod koroną.
 . dwuwarstwowy, $\emptyset$ 32,8
 . zewnątrz i na odwrocie mosiężny.

153. Guzik z monogramem.

- dwuwarstwowy, $\emptyset$ 28,5
- zewnątrz alpaka, spód mosiężny.

154. Guzik z monogramem.

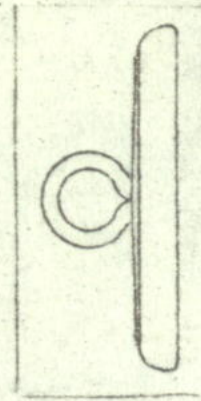
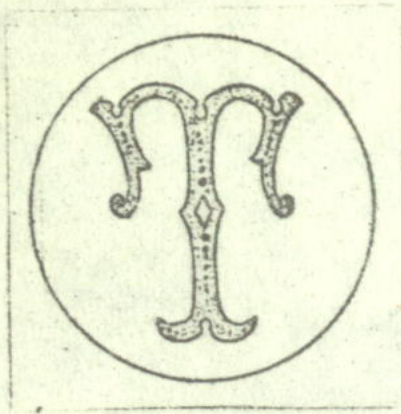
- dwuwarstwowy, $\emptyset$ 27
- zewnątrz alpaka, spód mosiężny.

155. Guzik z monogramem.

- dwuwarstwowy, $\emptyset$ 27
- zewnątrz mosiądz ze śladami złocenia,
spód mosiężny.

156. Guzik z monogramem.

. dwuwarstwowy, $\emptyset$ 25

. zewnątrz alpaka, spód mosiężny.

- 1/ F. Biertumpfel - Fryderyk Biertumpfel /Bürtumpfel/
- zakład giserski i guzikarski czynny ok. 1831 - 1870
Warszawa ul. Senatorska 460.
lit. Marian Gumowski "Medale Polskie" Warszawa 1925.
- 2/ Alpaka - stop miedzi, niklu i cynku przypominający
srebro, zwany nowym srebrem, białym metalem,
melchiorem.
- 3/ Bracia Schneider. - wiedeńska firma z lat ok. 1880 -
1944 produkująca m.in. guziki. Znakiem firmowym były
litery B.S.W. umieszczone w ramce w kształcie listka
koniczyny.
- 4/ Dohna - pruska rodzina magnacka znana już w 1127 roku,
indygenowana w Polsce w 1648 r. Dohnowie ze Słobit
tytuł książęcy otrzymali ok. 1900 r.
lit. Janusz Charytoniuk "Jeszcze o pałacu w Słobitech",
w "wiadomościach Elbląskich" Nr 4/87
- 5/ Minchejmer / Münchheimer, Minheymer/ - nazwisko XIX
wiecznych warszawskich medalierów, grawerów zajmujących
się także produkcją guzików /Mincheimer Jan Salomon
1808 - 1879 - medalier, Mincheimer Karol Zygmunt
1787 - 1875 - fabrykant guzików i pieczęci, Mincheimer
Samuel - I poł. XIX w., Mincheimer Ludwik - właściciel
fabryki wyrobów metalowych założonej w 1816 r. - 2 poł.
XIX w. do lat dwudziestych XX wieku.

